

HECHO

JESUBA DIABUEDARĀBA OPEÐAÐA

Nañ cartara Lucaba ʘlsia. Idjira griego basica ʘla. Colosa 4:14de, Pilemoñ 24de biða jara ʘla mañ Lucara Paulo ume niʘasida. Mañgara ebuðaara ʘla ara nañ Hecho 16:10-17de, 20:5deba aʘa 21:18daa, idjaba 27:1neba aʘa 28:16daa. Ḃcrlrmaarã 60 poa Jesucrito toðacarea Lucaba nañ cartara ʘlsia.

Bedea bia Jesucritodebema ēberã dji droma Teopilo itea ʘladacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ʘlsia Jesuba diabuedarãba opeðaðaðebemada cawamãrẽã. Dji crĩcha dromara 1:8de ʘla. Dadjı Boro Jesuba nãwã jarasia: “Ācõrẽ Jaure bãrã ume ʘađe zebɿɿɿde bãrãba idji ɿɿɿada edaðia. Mañba bãrãba Jerusaleñne, jũma Judea druaðe, Samaria druaðe, drua tɿɿɿara beaðe biða mñnebemada beðeaðia.”

Dji naãrãbema capítuloðe (1:1-26) eða ʘł ʘla Jesuba Ācõrẽ Jaure diai jaraðada, Jesu bajãnaa wãnada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabueðada beðeðebemada.

Mañare ʘł ʘla Jesuba diabuedarãba Jerusaleñne beðea bia idjidebema jarapeðaðada (2:1deba aʘa 8:3daa). Eða ʘł ʘla Ācõrẽ Jaure ãdjimaa zeðada, Pedroba Ācõrẽ de droma caita jaradiaðada, Jesuðerã sãwã ābaa pananada, idjaba judiorãba Estebañ beapeðaðaðebemada.

Mañare ʘł ʘla Jesuba diabuedarãba Judea druaðe, Samaria druaðe biða beðea bia idjidebema jarapeðaðada (8:4deba aʘa 9:43daa). Eða ʘł ʘla Ācõrẽ Jaure Samari-ðebema djabarãmaa zeðada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiaðada idjaba Sauloba Jesucrito iñã-nanebemada.

Jirũare b́l b́la Jesuba diabuedarãba beɗea bia id-jidebema judiorã́ea jarapedadada. Eɗa b́l b́la Ācõrẽ Jaure judiorã́maa zedada (10:1ɗeba aɓa 11:18ɗaa), Pedro Herode jɔwaɗa ẽdrɔɗada (11:19ɗeba aɓa 12:25ɗaa), Paulo Jesu beɗea jarade wãna dji naãrãbemada (13:1ɗeba aɓa 14:28ɗaa), djabarã dji dromarã Jerusaleñe dji jɔrepedadada (15:1-35), Paulo Jesu beɗea jarade wãna dji umébbemada (15:36ɗeba aɓa 18:22ɗaa), dji ũbeabemada (18:23ɗeba aɓa 20:38ɗaa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1ɗeba aɓa 28:31naa).

Jesuba Ācõrẽ Jaure diai jarada

¹⁻² Teopilo, naãrã m̃la cartade bɔ itea jũma b́l diabuesia Jesuba o baɗaɗebemada, idjia jaradia baɗa sida aɓa Ācõrẽba bajãnaa edebɔɔɗaa. Waɗi bajãnaa wã naẽna idjia diabuei carea edaɗarãa Ācõrẽ Jaureɗeba jaradisia cãrẽda odida panɗa.

³ Jesu beuɗacarea aɗjirãa ara idjida ɓarima zocãrã unubisia cawaɗamãrẽã idjira wãrãda ãrẽbasida. Cuarenta ewari mãwã osia. Mañne aɗjirãa jaradiabadjia sãwã Ācõrẽba idji ijã ɓeara bia pe eroɓɗa. ⁴ Ewari aɓa Jesu aɗjirã ume ɓaside nãwã jarasia:

–Jerusaleñ puruɗeba ãyã wãrãnadua. Nama jlãnadua aɓa dadjirã Zezaba idji Jaure diai jarada diabɔɔɗaa.* Mañnebemada m̃la bãrãa naẽna jarasia. ⁵ Wãrãda Juaɓba ẽberãrãra baidoba borocuesia, baribɔɔɗa dãrã́ene Ācõrẽba idji Jaureba bãrãa diaya.–†

⁶ Mañbe Jesu ume aɓaa duanɓa idjia iwidiɗidãa:

* 1:4 Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaía 32:14-15; Joel 2:28-32.

† 1:5 Idji Jaureba bãrãa diaya. Griego beɗeade nãwã b́l b́la: “Ācõrẽba bãrãa idji Jaureba borocueya.”

–Dai Boro, ¿idibɾɾɾ bla dadji Israel purura djārã jɾɾwædabemada êdɾɾɾ ɾɾpɛdã dji boroda ɾeica?–

⁷ Jesuba panusia:

–Māwāi ewarira bārāba cawadié panɾɾ. Aɾabe mɾ Zezabɾɾɾ cawa ɾɾɾ maɾ ewarira ɾɾdã bēɾã. ⁸ Baribɾɾɾ Ācōrē Jaure bārã ume ɾadē zebɾɾɾdē bārāba idji ɾɾɾɾɾɾ edadia. Maɾba bārāba Jerusaleɾne, jūma Judea druadē, Samaria druadē, drua tɾɾɾɾɾɾ ɾeade bidã mɾnebemada bedeadia.–

⁹ Jesuba māwã jaraɾacarea jūmarāba aɾɾ duanɾne ɾtaa jira wāsia. Maɾne jɾrārāba idjira ānã edada bēɾã waa ununaé basia. ¹⁰ Wadibidã Jesu ɾtaa wānamaa aɾɾ duanɾne cawaéne ādjirã caita ēberāda umé odjasidaa. Ādjia cacuadē jɾ panɾɾɾ totroa ɾasia. ¹¹ Maɾ ēberāba nāwã jarasidaa:

–Achirã Galileadēbema, ¿cārē cārēã bajānaa aɾɾ panɾ? Jesu bārã ume ɾada bajānaa wānara wayacusa zeya idji bajānaa wāna quĩrāca.–†

Matía edapeɾada

¹² Maɾbe Jesuba diabuedarāra Olivo eyadeba Jerusaleɾnaa jēda wāsidaa. Maɾ eyara Jerusaleɾ caita ɾɾɾ. Dji tɾɾɾɾɾɾ judiorã ɾnãũbada ewaridē wābada quĩrāca ɾɾɾ. ¹³ Jerusaleɾne jūēnapeda ɾtɾarebema dejāne ādji cāɾbadamaa wāsidaa. Ādjirāra naɾɾɾɾɾ basia: Pedro, Juaɾ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomá, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoɾ Celote, idjaba Santiago warra Juda. ^{§ 14} Jūma ādjirāra Jesu djabarã ume, idji papa Maria ume, dewara wēɾrã ume bidã ābaa dji jɾɾɾɾɾɾidã Ācōrēa iwidiɾi carea.

† 1:11 Apocalipsi 1:7. § 1:13 Santiago warra. Griego bedeadē ɾɾɾɾɾ cartadē ɾɾ ɾɾɾ “Santiago djaba.”

¹⁵ Māwā duanlne ewari aba Pedrora djabarā ēsi lta nūmesia bedeai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca ɓla. Mañne jarasia:

¹⁶ –Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oidebemada Davia ɓlbisia.* Ācōrē Bedeade ɓl ɓl quĩrāca wārāda māwāida ɓada bērā Judaba ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā. ¹⁷ Judara dadjirā quĩrāca Jesuba edada basía. Dadjirāba obadara idjia biɗa o ɓabadjia.–

(¹⁸ Judaba Jesu jidabiɗa carea paratada edasia. Mañ parataba ējūāda nēdosia. Baribɓɓ ara mañ ējūāne Judara quĩrā edaa boroare ɓaesia. Idji ɓira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrasia. ¹⁹ Jūma Jerusaleñebemarāba mañ cawasidade dji ējūāra trl ɓasidaa Aceldama. Mañ trlra ādji bedeade jara ɓla Oa Ējūā.)† ²⁰ Mañne Pedroba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade ɓl ɓl quĩrāca:

Idji dera deduma ɓeya. Ni ɓaɓda mama ɓeadaéa.‡
Idjaba jara ɓla:

Idjia o ɓadara dewarɓba o ɓeya.§

²¹⁻²² Mañ bērā idji cacuabari bārānebemada aba dairā ume ɓeida ɓla ēberārā jarai carea Jesura wārāda l̄rēbasida. Mañ ēberāra dadjirā ume ɓaida ɓla Juaɓba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewaridaa.–

²³ Mañne ēberāda umé ɓasidaa ādjidebemada aba edadi carea. Aɓa Jose basía. Idjira Barsabá wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía. ²⁴⁻²⁵ Mañbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwīdisidaa:

–Dai Boro, Judara ɓla diabuedada ɓaesia. Idjia oida ɓlra igarasia idji ɓaida ɓlmaa wāi carea. Jūmarāba soɗe crīcha panlra ɓla cawa ɓla. Mañ bērā dairāa

* 1:16 Salmo 41:9. † 1:19 Mateo 27:3-10. ‡ 1:20 Salmo 69:25. § 1:20 Salmo 109:8.

cawabidua naḷgḷa ēberã umébbemarã sãḷgḷda edabḷḷḷda
ḷḷa diabuedaba obadara omãrẽã.-

²⁶ Maḷbe ne jemenesiḷaa caida bei cawaya. Maḷne
Matíadrḷa ḷesia. Ara maḷda idjira Jesuba diabuedarã once
panḷa ume ābaa ḷesia.

2

Ācõrẽ Jaure zeda

¹ Mãwãnacarea Pentecoste ewarida jũesia. Maḷne
Jesu ijã beara jũma ābaa dji jḷre duanasidaa.* ² Mãwã
panḷne cawaéne ũrĩsidaa bajãnaa jĩgua nũḷḷda nãũrã dji
cãbãyã puá nũḷḷa quĩrãca. Dji dede jũmarãba maḷ jĩguara
ũrĩsidaa. ³ Ara mãwãḷḷḷde ḷḷḷa uruada unusidaa. Maḷ
ḷḷḷa uruara ādji boroza maãrĩ uruasía. ⁴ Maḷne Ācõrẽ
Jauredeba panesidaa.† Ara maḷda ādjia ũrĩnaca beḷeade
beḷea duanesia Ācõrẽ Jaureba beḷeabida quĩrãca.

⁵ Pentecoste ewari bẽrã judiorã druazabema Ācõrẽ
waya beada Jerusaleḷne duanasidaa. ⁶ Ādjirãba maḷ jĩgua
ũrĩsidaade acḷde wãsidaa. Maḷne ũrĩsidaa Jesu ijã beaba
ādji beḷeaza beḷea duanḷda. Maḷ bẽrã cawa crĩchaḷaé
basía. ⁷ Mãwã panḷne jarasidaa:

-¿Za beḷea duanḷra jũma Galileadebemaéca? ⁸ ¿Sãwã
dadjirãba ũrĩ panḷ ara dadji beḷeaza beḷea duanḷda?
⁹ Dadjirã tãēna Partiaḷebemada, Mediaḷebemada,
Elaḷnebemada, Mesopotamiaḷebemada, Judeadebemada,
Capadociaḷebemada, Pontoḷebemada, Asiaḷebemada,
¹⁰ Prigiaḷebemada, Panpiliaḷebemada, Egiptoḷebemada,
Romanebemada, ḷcḷḷḷ Libia druade Cirene puru caita
ḷeabada sida nama duanḷa. Dadji judiorã arada, judiorã
crĩcha ēpẽbada sida nama panḷa. ¹¹ Idjaba ēberãrã

* ^{2:1} Pentecoste ewarira naēna “néu naãrã ewapeḷada carea
ḷḷsrída obada ewari” abadjidaa. Levitico 23:15-21. † ^{2:4}
Hecho 1:8.

Cretadebemada, Arabiadebema sida nama panla. jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panla Ācōrēba waiḅla oḁadebemada bedeā duanḁda!–

¹² Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaé bērā nāwā jara duanesidaa:

–Nañ ēberārāra ḁsāwā jāwā bedeā duanḁ?–

¹³ Mañne dewararāba ipida jara duanasidaa:

–Ādjirāra ituaba beu duanḁ.–

Pedroba Jerusaleñne jaradiaḁa

¹⁴ Mañne Pedrora dewara once ume ābaa ḅḁda piradḁpeda jīgua jarasia:

–Achirā judiorā, jūma Jerusaleñne ḅeabari biḁa naḁda cawaḁadua; mḁa jarabḁḁra quīrācuīta ūrīnadua.

¹⁵ Bārāba crīcha panla dairāra ituaba beu duanḁda baribḁḁ māwāéa. jWadibiḁa diapeda nūmḁ! ¹⁶ Ātebḁḁ dai māwā bedeā duanḁnebemada Ācōrēneba bedeabari Joelba nāwā ḅḁsia:

¹⁷ Ācōrēba nāwā jara ḅḁa:

Jīrūarebema ewaride mḁ Jaurera jūma ēberārāa diaya.

Māwā bārā warrarāra, bārā caurā sida mḁneba bedeadia.

Mḁa cūdrarāa cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārāa biḁa cāimocarade ne unubiya.

¹⁸ Mañ ewaride mḁ Jaurera mḁ nezocarāa diaya, wērāa, umaquīrāa biḁa. Mañne ādjirāra mḁneba bedeadiā.

¹⁹ Mañ ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Nañ ējūāne biḁa unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.

²⁰ Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna ḁmādaura quiya. Jedeco sida oa baya. Mañ ewarira ewari droma baya.

bedeasia Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraða ĩrēbaiðebe-mada.‡ Idjia jarasia Ācōrēba ēdrΛ edabarira beuðarā jaure panabadama ameéda idjaba idji cacuara ðerawabiéda.

³² Daviba jaraða quiŕāca Ācōrēba Jesura beu ðaðada ĩrēbabisia. Jūma dairāba maġgΛra unusiðaa. ³³ Dadjj Zeza Ācōrēba idji jΛwa araare Jesura dji dromada ðΛsia. Maġbe idji Jaure diai jaraðada Jesua diasia idjiðerāa diamārēa. Jesuba maġ Jaurera wārāda dairāa diasia. Bārāba unu panΛra, ũŕi panΛ sida idji Jaureba māwā obi ðΛa.

³⁴⁻³⁵ Dadjirāba cawa panΛa Davira ara idjiðebemada bedeáe basida bajāne dji dromada ðeé ðaða bēŕā. ĀtebΛrΛ idjia nāwā jarasia:

Dadjirā Boroba mġ boroa jarasia: mġ jΛwa araare chūme-dua aða bΛ ume dji quiŕūŕā mġa bΛ jΛwaeda ðΛbΛrΛðaa.§

³⁶ Maġ carea jūma israelerā, wārāda cawaðadua: Jesu, bārāba crude cachibipeðaðara Ācōrēba jūmarā Boroda ðΛsia. IdjidrΛ dadjj ēdrΛ edabari diai jaraðaa.*

³⁷ Maġ ũŕisiðade jūmarāda bio sopuasiðaa. Maġ carea ādjirāba Pedroa, Jesuba diabueda dewararāa biða iwidiðaa:

-Djabarā, ĵēdrΛði carea cārēda oðida panΛ?-

³⁸ Maġne Pedroba panusia:

-Cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Jesucrito trġneba borocuedadua. Maġne bārāba cadjirua opeðaðara Ācōrēba quiŕādoapeda idji Jaureda bārāa diaya.

³⁹ Ācōrēba idji Jaure diai jaraðara bārā itea ðΛa, bārā warrarā itea ðΛa, ēberārā tΛmΛ ðeabadarā itea biða ðΛa.† Jūma dadjj Boro Ācōrēba trġ ðΛ ēberārā itea ðΛa.-

‡ 2:31 Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jaraða. Maġba jara ðΛa “Crito.” § 2:34-35 Salmo 110:1; Luca 20:41-44. * 2:36 ĒdrΛ

edabari diai jaraða. Maġba jara ðΛa “Crito.” † 2:39 Ezequiel 36:23-28.

⁴⁰ Pedrora dārã bedeasia ãdjirãba ijãnamãrẽã. Nãwã jara basia:

-¡Ãcõrẽba idibema ëberã cadjiruarã cawa oidebemada ëdrãdãdua!-‡

⁴¹ Zocãrã ëberãrãba idji bedeara ijãnapeda borocuesidaa. Mañ ewaride Jesu ijãpedadada mil ùbea panasidaca ßla.

⁴² Jesuba diabuedarãba jaradia panãra ãdjirãba bio ëpëbadjidaa. Åbaa bia duanabadjidaa. Jesu quĩrãnebadi carea cobada sida cobadjidaa.§ Idjaba Åcõrẽa iwidi panabadjidaa.

Jesu ijã beaba o panananebema

⁴³ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã obadjidaa. Mañ carea jũmarãba Åcõrẽra bio wayasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵ Jũma Jesu ijã beara åbaa bia duanabadjidaa. Åcãrãba ãdji ëjũãda, nebia sida nẽdobuedapeda djaba aba ne neé be- bãrãde paratara diabadjidaa. Mãwã ãdjia erobeaba dji carebadjidaa. ⁴⁶ Ewariza Åcõrẽ de droma dajadaare åbaa dji jãrebadjidaa idjaba djabarã deza sobiadeba ßãs- rida åbaa ne cobadjidaa. ⁴⁷ Ådjirãba Åcõrẽa bia bedebad- jidaa. Idjaba dewararãba ãdjirãra bia unubadjidaa. Mañne dadji Boroba ewariza ëberãrãra ëdrã edabadjia. Mãwã Åcõrẽneba ãdjirãra yõ wãsidãa.

3

Pedroba ëberã jirũ bié ßã biabida

¹ Ewari aba ãmãdau ãtãda judiorãba Åcõrẽa iwidi bada horãde Pedrora Juañ sida Åcõrẽ de dromanaa wãsidãa.

‡ 2:40 Ezequiel 11:19-21; 18:30-32. § 2:42 Jesu quĩrãnebadi carea cobada sida cobadjidaa. Griego bedeade ßã ßla “pañ cõrãcuãdapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

² Mañne Ācōrē de dromane eda wābada Quĩrāwārēã Æ abadađe ēberā jĩrũ bié topeđadada basia. Ēberārāba idjira ewariza mamaa edebadjidāa dji edāa wābādarāa parata iwiđimārēã. ³ Idjia Pedro, Juañ sida eda wābādadada unusiđe paratada iwiđisia. ⁴ Pedroba, Juañ biđa idjimaā acłsiđāa. Mañne Pedroba jarasia:

–Daimaa acłdua.–

⁵ Idjía ne diađida crĩchađa bēřā ādjimaā acłsia.

⁶ Baribārl Pedrobā jarasia:

–Mļa paratada, oro sida neé Æā, baribārl mļa eroßāda bía diaya: ¡Jesucrito Nazaređebema trļneba piradrāpeđa nĩbađe wādua!–

⁷ Mañne Pedroba dji ēberā jłwa araare jidapeđa piradrā edasia. Piradrābārlāđe dji ēberā jĩrūra, idji cōrācōrā sida biasia. ⁸ Ara mañda łtl jādrāpeđa taibāđe wāsia. Jādrā jādrā nĩne Ācōrēā bia beđeā Æāda ādji ume Ācōrē de dromane eda wāsia. ⁹ Jūmarāba idjira Ācōrēā bia beđeā nĩda unusiđāa. ¹⁰ Mañ unusiđāde cawa crĩchađāé basía. Ādjirāba cawasiđāa idjira ewariza Ācōrē de dromane eda wābada Quĩrāwārēã Æ abadama parata iwiđi chūmabadjida.

Pedroba Ācōrē de droma dajadaare jĩgua jaradiāa

¹¹ Ēberā jĩrũ bié Æāđaba Pedrora, Juañ sida quenābarica basía. Ādjira Ācōrē de droma mōgaraba auđu jūrā ca Æ edaare panasidāa. Ādji pananamaā Salomō abadaa. Jūmarāba cawa crĩchađāé bēřā ādjimaā pira wāsīđāa.

¹² Pedroba mañ unusiđe jarasia:

–Achirā Israelēbema, ¿cārē cārēā cawa crĩchađāé panł? ¿Cārē cārēā daida acł panł? ¿Crĩcha panłca dai Æāāđeba wa दौरā Ācōrē quĩrāpita jipa panł bēřā nañ ēberāra biabisiđada? ¡Māwāéā! ¹³ Ācōrē dadjirā drōāenabema Abrahāñ ume, Isa ume, idjāba Jacobo ume

ħadaba idji nezoca Jesura dji Dromada ħasia.* Bārāba idjira Pilatoa jida diasidaa beamārēā. Pilatoba idjira ědrλ ħλ quīrīā ħadamīna bārāba igarasidaa. ¹⁴ Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa βλra igaradapeda mīā sē iwīdi panasidaa Pilatoba mīā beadada ědrλ ħλmārēā.† ¹⁵ Māwā bārāba dadji Zocai βai Diabarida beasidaa. Baribλrλ Ācōrēba idjira beu ħadada ħrēbabisia. Maħ ħrēħadara daiba unusidaa. ¹⁶ Ara maħ Jesu λħlaba naħ ěberā bārāba unubadara biasia. Daiba ijā panλa Jesuba cacua bié ħeara biabibarida. Māwā ijā panλneba naħ ěberāra wārāda biasia. Maħra bārāba ebuħa unu panλa.

¹⁷ Mħ djabarā judiorā, mħa cawa ħla bārāba, bārā bororā biħa Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jarada ědrλ edabarida cawaħaé basi bērā. ¹⁸ Baribλrλ maħgħeħba Ācōrēba naēna jaradara jūma māwābisia. Idjideba beħe-abadarāneba jarasia idjia ědrλ edabari diai jaradara bia mīgapeda beuida.‡ ¹⁹ Jāħbe bārāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zeħadua. Māwā osidara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda sobiabiya. ²⁰ Idjia Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda ħλħa bērā. ²¹ Nawena Jesucitora bajāne ħla aħa Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia obλrλħdaa. Ācōrēba drōāenabema ewaride idjideba beħeabadarāneba wārāda māwā oyada asia.

²² Moiseba dadji drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mħ diabueħa quīrāca idjideba beħeabarida aħa bārāmaa diabueya. Maħ ěberāra ara bārā puruħebema baya. Idjia jarabλrλra jūma ijānadua. ²³ Idjia jara ħλħa aħalba ijāéħλrλ, Ācōrēba maħ ěberāra idji pu-

* ^{3:13} Nezoca. Maħ beħeħba idjaba jara ħla “Warra.” † ^{3:14} Marco 15:6-15. ‡ ^{3:18} Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaía 52:13ħeħba aħa 53:12ħdaa. ědrλ edabari diai jarada. Maħba jara ħla “Crito.”

ruðebemada ãyã ɓɓya.”^{§ 24} Mañ awara Samuel ewariðeba ɓtaa jũma Ācōrēneba beðeabadarāba nañ ewariðebemada beðeasiðaa. ²⁵ Ācōrēba ādjirāneba beðeaðara idi wārāda unu panla.

Mañ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume beðeada ɓɓsia. Idjia Abrahaɓa nāwā jarasia: “Mɓa ɓɓɓeɓa yōɓɓɓɓeɓa nañ ējũāne ɓea purura jũma carebaya.”* Mañ beðe ɓɓɓara bārāba idi wārāda unu panla. ²⁶ Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeða naārā bārāmaa diabuesia carebamārēã.† Bādjiza careba ɓɓa bārāba cadjirua obadara igaraðamārēã.-

4

Pedro, Juañ siða judiorā bororāmaa jida edepeðaða

¹ Pedro, Juañ siða ēberārā ume waði beðe ɓanlne sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, sāduceorā siða ādjimaa zesidaa. ² Mañne Pedroba Juañ biða ēberārāa jaradia panasiðaa Jesu ɓrēbaða quĩrāca ēberārā siða ɓrēbaðida. Mañ carea dji bororāra quĩrūsiðaa. ³ Pedrora, Juañ siða jidaðapeða queuboðo bēra aba nurēma preso ɓɓsiðaa. ⁴ Baribɓɓ Pedroba jaradia baða ũrĩ panana zocārāba Jesura ijāsiðaa. Mañrā bara Jesu ijā ɓeara dji umaquĩrārā awa mił juesuma panasiðaca ɓɓa.

⁵ Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā siða Jerusaleñne ābaa dji jɓresiðaa. ⁶ Sacerdote dji droma Anáda arima ɓasia. Idjaba idji ēberārāda zocārā panasiðaa: Caipáda, Juañda, Alejandroda, dewararā siða.* ⁷ Mañne ādjirāba Pedrora Juañ

§ 3:23 Deuteronomio 18:15-19. * 3:25 Genesi 22:18; 26:4. † 3:26

Nezoca. Mañ beðeaba idjaba jara ɓɓa “Warra.” * 4:6 Mañ ewariðe Caipára sacerdote dji droma basía baribɓɓ idji zāwārē Anára mañ naēna sacerdote dji droma baða bēra idjira waðibida māwā trɓ jarabadjidaa.

sida enebisidaa. ãdjirã quĩrãpita nũmnapeda nãwã iwidisidaa:†

–Jãl eberã jĩrũ bié badara bãrãba ¿cai lãladeba biabisida? ¿Cai trãneba jãwã osida?–

⁸ Mañne Pedroba ãcõrẽ Jauredeba nãwã panusia:

–Dadjĩ purudebema bororã, Israeldebema drõãrã dji dromarã: ⁹ idi bãrãba दौरा cawa obdaa eberã jĩrũ bié bada carebapedada carea. Iwidi panla idjira sãwã bi-asida. ¹⁰ Mãẽteara daiba ebuã panunia bãrãba, jũma israelerã biã bio cawadamãrẽã. Naãglã eberã bãrã quĩrãpita nũmlra Jesucrito Nazaredebema lãladeba bi-asia.‡ Mañ Jesucritora bãrãba crude cachi beasidaa, bariblrl ãcõrẽba idjira lrẽbabisia. ¹¹ ãcõrẽ cartade lã lã: “De obadaba mõgara igarapedadara dji biara lãda besia.”§ Jesura mañ mõgara quĩrãca lã. Bãrã dji de obada quĩrãca panlba idjira igarasidaa. Bariblrl ãcõrẽba idjira dji biara lãda blesia. ¹² Aã idjiablrl dadjirãra poya ãdrã edaya. Idji awara ãcõrẽba ni abalãda naã eãũãne lãé basia eberãrã ãdrã edamãrẽã.–

¹³ Dji bororãba Pedro, Juañ sida ne wayaa neé beãea panlãda unusidade cawa crĩchadãé basia. ãdjirãba cawa panasidaa Pedrora Juañ sida mãcua carta cawa panlãda. Mañ awara cawasidaa ãdjira Jesu ume nĩbabadjidada. ¹⁴ Bariblrl dji eberã biadara ãdji ume nũml bẽrã ãdjira poya bié jaradãé basia. ¹⁵ Mañne dji bororãba Pedroa, Juaña biã jarasidaa dajadaa jããne wãnamãrẽã. Mañbe ara ãdjiduba beãeasidaa. ¹⁶ Nãwã jarasidaa:

–Jãl eberãrãra ¿sãwã odi? ãdjia mañ ne ununaca odapedadara jũma Jerusaleñnebemarãba cawa panla.

† 4:7 Luca 12:11-12. ‡ 4:10 Jesucrito Nazaredebema lãladeba. Griego beãeade “Jesucrito Nazaredebema trãneba” lã lã. § 4:11 Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

Dadjia poya sewaaða aðaéa. ¹⁷ Baribɫɾɫ mañnebemada dewararãa idu cawabida amaaba jáñ Jesuare panɫrãa waragadia idji trɫneba waa bedearãnamãrẽã.–

¹⁸ Ara małda Pedrora Juañ sida waya trɫnapeda ebuða jarasidaa ni maãrĩ biða Jesudebemada bedearãnamãrẽã idjaba jaradiarãnamãrẽã. ¹⁹ Baribɫɾɫ Pedroba, Juañ biða jarasidaa:

–Bio crĩchaadua. ¿Biara ɔɫca Ācõrẽda ijãnida wa bãrãba jara panɫda ijãnida? Daimaarã biara ɔɫa Ācõrẽdɾɫ ijãnida. ²⁰ Daiba unupedaðada, ũrĩpedada sida jaradia panania. Poya chupeaðaéa.–

²¹ Małbe dji bororãba wetara waragadapeda Pedrora Juañ sida eðɾɫ ɔɫsidaa. Puruda waya panɫ bẽrã cawaaéé basia sãwã cawa oðida. Dji eberã biða carea jumarãda Ācõrẽa bia beða duanasidaa. ²² Mañ eberã ne un-acadeba biðara cuarenta poa auðu ɔɫasia.

Jesu ijã beaba sozarrada iwidiðada

²³ Pedrora Juañ sida preso pananada eðɾɫapeda waabema Jesu ijã bea ábaa duanɫmaa wãsidaa. Małbe sacerdote bororãba, drõãrã dji dromarã biða ádjia jara-pedaðada jũma nẽɫɾɫsidaa. ²⁴ Mañ ũrĩsidaðe jũma ábaa Ācõrẽa iwidisidaa:

–Dai Boro jũma poya ɔɫ, ɔɫɫɫɫɫ bajãra, nañ eñũãra, pusara, jũma ádjide nũmɫ sida osia. ²⁵ ɔɫ Jaureðeba ɔɫ nezoca Davia nãwã jarabisia:*

¿Cãrẽ cãrẽã judiorãé puru ɔɫeara quĩrũ duanɫ? ¿Cãrẽ cãrẽã puru ɔɫeara ádji quĩrĩãbe beða au panɫ djõni carea?

* ^{4:25} ɔɫ Jaureðeba. Griego beðeðe ãɫɾɫɫ cartade małra neéa. ɔɫ nezoca Davi. Griego beðeðe ãɫɾɫɫ cartade idjaba “dai drõãenabema” ɔɫ ɔɫa.

²⁶ Druazabema bororãda dji dromarã ume ãbaa dji jΛresidaa dadji Ācōrē ume, idjia ɁΛda Boro ume bida djōni carea.†

²⁷⁻²⁸ Ara mañ quĩrãca nañ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorãēda, dadji Israel puru sida dji jΛredapeɁa beɁea ausidaa bΛ nezoca jipa ɁΛ Jesu beaɁi carea.‡ BΛa idjira dadjirã Boroda ɁΛɁamĩna ãdjia mãwã osidaa bΛa naēna crĩcha Ɂada quĩrãca. BΛra bio ɁΛa ɁΛ bērã naēna ɁΛsia ãdjia mãwã oɁamãrēã.

²⁹ Dai Boro, aɁdua sãwã ãdjirãba dairãra waraga panΛda. Sozarrada dairã bΛ nezocarãa diadua bΛ beɁeara ne wayaa neé jaraɁi carea. ³⁰ BΛ ɁΛa sida diadua cacua bié Ɂeara biabiɁi carea idjaba bΛ nezoca jipa ɁΛ Jesu trΛneba ne ununacada oɁi carea.–

³¹ Ācōrēa iwidiɁeɁadacarea ãdji duanΛ dera uresia. Mañne jūmarãda Ācōrē JaureɁeba duanesidaa. Mañba Ācōrē beɁeara ne wayaa neé jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupeɁada

³² Mañ ewaride Jesu ijã Ɂeara aɁari crĩchadeba, aɁari soɁeba ãbaa bia duanasidaa. Ni aɁalba jaraɁaca basía idjia ne eroɁra aɁabe idjideɁa, ãtebΛrΛ ãdjia eroɁeaba dji carebabadjidaa. ³³ Jesuba diabueɁarãba Ācōrē ɁΛadeba dadji Boro Jesu ĩrēbadadebemada ebuɁa jaraɁabadjidaa. Idjaba Ācōrēba idji biaɁeba djabarãra bio carebabadjia.§
³⁴⁻³⁵ Mañ bērã ãdjirã tãēna ne neé Ɂeara neé basía. Eñjũã eroɁeaba ãdji eñjũara nēdobueɁadjidaa idjaba de eroɁeaba

† 4:26 Salmo 2:1-2. Idjia dadjirã Boroda ɁΛda. MañgΛba jara ɁΛa “idji Crito.” ‡ 4:27-28 Herode. Mañ Herodera Antipa trΛ jarabadjidaa. Nezoca. Mañ beɁeaba idjaba jara ɁΛa “Warra.” § 4:33 Ācōrēba idji biaɁeba djabarãra bio carebabadjia. Mañ beɁeaba idjaba jara ɁΛa “jũma ēberãrãba Jesu ijã Ɂeara wayabadjidaa.”

ãdji dera nêdobuebadjidãa. Nêdobuedapeda dji paratara Jesuba diabuedarãmaa edebadjidãa cawa jedecadãmãrêã. Djaba abã ne neé bebɾɾɾde parata diabadjidãa.

³⁶ Mañne ëberã Jose abadada ãdjirã ume basia. Jesuba diabuedarãba idjira trã ɾasidãa Bernabe. (Bernabe trãba jara ɾla “Sobiabibari Warra.”) Idjira Leviɾeba yõna basia. Chipre druade tosidãa. ³⁷ Mañ Bernabeba ëjũada nêdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarãba cawa jedecadãmãrêã edesia.

5

¹ Idjaba ëberã Ananía abadada basia.* Idji quimara Sapira abadjidãa. ãdjia biɾa ëjũada nêdobuesidãa. ² Baribɾɾ Ananíara dji quima ume beɾea auɾapeda dji paratara jũma diaé basia. Mãwãmĩna Jesuba diabuedarãba cawa jedecadãmãrêã diabɾɾɾde jũma diabɾɾɾaɾa asia. ³ Mañne Pedroma jarasia:

–Ananía, bla ¿cãrê cãrêã diaurura bla soɾe idu eɾa wãbisi? Bla ãcõrê Jaurea sewada o ɾla. Bla ëjũã nêdobuedadebema paratara ãcɾɾɾ mërã eroɾla. ⁴ Jãã ëjũãra ¿bɾreé basica? Nêdobuepeda dji parata siɾa ¿bɾreé basica? Jũma dia quĩrĩáé basibɾɾɾ ¿cãrê cãrêã jãwã bla soɾe sewa oida crĩchasi? Bla ëberãa sewa oé basia, ãtebɾɾɾ ãcõrêa sewa osia.–

⁵ Mañ ùrĩside Ananíara abeɾa beu ɾaesia. Mañnebema ùrĩpedaɾa bio ne wayasidãa. ⁶ Mañbe ãcɾɾɾ cũdrarãba dji bẽwãrãra wuaba bɾaɾapeda tɾbaride edesidãa.

* 5:1 Mañ Ananíara ababe nañ capítulo 5de odja ɾla. Capítulo 9de, 22de biɾa dewara Ananíanebemada ɾl ɾla. Idjaba capítulo 23de dewara Ananíanebemada ɾl ɾla.

⁷ Dārǎéne Ananía quima Sapirada jũesia.† Idjia Ananía sãwãnada adua ðasia. ⁸ Pedroba idjía iwidiisia:

–Mǎa jaradua ¿bãrã ãjũãra nãdobuesidaca bλ quimaba parata enena quĩrãca?–

Sapiraba panusia:

–Mãẽ, jãλγλ nẽbλãde nãdobuesidãa.–

⁹ Maλ bãrã Pedroba jarasia:

–Bãrãra ¿cãrẽ cãrẽã sewa odi carea beãea ausida dadji Boro Jaureba sãwã oi cawaya? ¿Acλdua! Bλ quima tλbaride wã pananada awuá zebλdaa. Ara nawena bλ sida tλbaride ededia.–

¹⁰ Ara maλ jarabλγλde idjira Pedro jĩrũ caita beu ðaesia. Cũdrarã eda jũẽbλdade unusidãa idjira beu tabλda. Maλne dajadaa ededapeãa dji quima caita tλbarisidãa.

¹¹ Maλ carea djabarãra, jũma maλnebema ùrĩpeããa sida ne wayasidãa.

Jesu ïjã beaba ãberãrã zocãrã biabipedãa

¹² Maλ ewaride Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã ocuabadjidãa. Mãwã cawabisidãa Æcõrera ãdjirã ume bλda. Abari crĩchaãeba jũma djabarãda Æcõrẽ de droma mõgaraba auðu jũrã ca bλ eãaare ãbaa dji jλrebadjidãa. Dji jλre pananama Salomoλ abadaa. ¹³ Djabarã awara ne wayaaba ni abãλda ãdjirã ume pananaẽ basía, baribλγλ zocãrãba ãdjirãnebemada bia beãea duanasidãa.

¹⁴ Maλne zocãrã umaquĩrãrãba wẽrãrã biãa dadji Borora ïjãsidãa. Mãwã idji ïjã beara yõ wãsidãa. ¹⁵ Jesuba diabuedarãba ne ununacada zocãrã o panλ bãrã ãberãrãba cacua biẽ beãda o icawa cλããde wa jueporode bλbadjidãa Pedro wãyã wãbλγλde idji cacua jaureba waramãrẽã.

¹⁶ Zocãrã ãberãrã Jerusaleλ caita bea puruãebema biãa

† 5:7 Dārǎéne. Griego beãeãde bλ bλa: “Hora ùbea babλγλde.”

cacua bié ðeada, jai bara ðea sida ädjimaa edebadjidaa. Mañbe jümaräda biacuabadjidaa.

Bajänebema nezocaba Jesuba diabuedarä ēdrλ ɸλda

¹⁷ Jesuba diabuedarāmaa zocārā wā panλ carea sacer-
dote dji dromada, jüma saduceorā idjiare ðea sida soðe bié
duanesidaa. ¹⁸ Mañ carea Jesuba diabuedarāra jidaðeðe
preso ɸλcuasidaa. ¹⁹ Baribλrλ ara mañ diamasi dadjirā
Boro nezoca bajänebemaba dji eða wābadara ewapeða
ädjirāra ēdrλ ɸλsia. Mañbe jarasia:

²⁰ –Äcōrē de dromanaa wānapeða ēberārāa dadji zocai
ðai djiwididebemada jaraðadua.–

²¹ Ädjia ũrīpeðadara ijāsidaa. Nurēma diapeða Äcōrē de
dromanaa wānapeða jaradia panesidaa. Mañmisa sacer-
dote dji dromaba, idji ume duanλ biða jüma Israelðebema
drōārā dji dromarāda trīsidaa ābaa dji jλredi carea.
Mañne Äcōrē de dromanebema zarrarāda preso ɸλbada
deða wābisidaa Jesuba diabuedarā jλrλde wānamārēa.

²² Baribλrλ zarrarāra preso ɸλbada deðe jüēsidaðe äd-
jirāra ununaé basía. Mañ bērā jēda jaraðe wāsidaa.

²³ Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasidaa:

–Dairāba preso ɸλbada dera bio jüātrλ ɸλda idjaba
zarrarāda dji eða wābadaza panλda unusidaa, baribλrλ
ewa acλbλdade ni abaλda ununaé basía.–

²⁴ Mañ ũrīsidaðe Äcōrē de dromanebema zarrarā
boroba, sacerdoterā bororā biða cawa crīchadaé basía
idjaba cawadaé basía mamalba λtaa cārēda sāwāida.†

²⁵ Māwā duanλne ēberāda eða zepeda jarasia:

–jBārāba preso ɸλpeðadarāba Äcōrē de droma dajada
jaradia panλa!–

† 5:24 Sacerdoterā bororā. Griego bedeaðe λcrλrλ cartade nañ sida
ɸλ ɸλa: “Sacerdote dji droma.”

²⁶ Mañ ũrĩsidade Ācōrē de dromanebema zarrarāra, ādji boro sida Jesuba diabuedarā jλrλde wāsidaa. Baribλrλ enebλdade bié odaé basía. Wayasidaa puruba ādjida mōgaraba tabari beadida. ²⁷ Enenapeda dji jλre duanλ quiĩrāpita nūmsidaa. Mañbe sacerdote dji dromaba ādjirāa jarasia:

²⁸ –Naēna dairāba bio jarasidaa bārāba jāλ ēberā trλneba waa jaradiarānamārēā. Baribλrλ bārāba jūma Jerusaleλnebemarāa jaradia panλa. Mañ awara jāλ ēberā beapedada carea daidrλ bedeade bλ quiĩrā panλa.–

²⁹ Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarā waabemarā bida panusidaa:

–Ēberārāba jara panλ cāyābara Ācōrēba jara bλdrλ ijānida panλa. ³⁰ Bārāba Jesura crude cachi beasidaa. § Baribλrλ bārāba beapedadara dadji drōā naēnabemarā Ācōrēba λrēbabisia. ³¹ Ācōrēba Jesura dadjirā Boroda bamārēā idji jλwa araare bλsia. Idjaba dadji Ēdrλ Edabarida bλsia. Idjideba israelerāba cadjiruara igaradapeda waya Ācōrēmaa poya zedia. Māwāra ādjirāba cadjirua opedadara Ācōrēba quiĩradoaya. ³² Maλgλdebemada dairāba ebuēda jarabadaa. Ācōrē Jaure bida abarida jarabaria. Ācōrēba idji Jaurera idji ijābλdarāa diabaria.–

³³ Mañ ũrĩsidade dji dromarāra bio quiĩūsidaa. Mañba Jesuba diabuedarāra bea quiĩrā panesidaa. ³⁴ Mañne pariseo Gamaliel abadada bλsia. Mañ Gamalielera judiorā ley jaradiabari dji droma basía. Jūmarāba idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrλpeda Jesuba diabuedarāra dajadaa edebisia. ³⁵ Mañbe dji dromarāa jarasia:

–Achirā Israeldebema, bārāba mañ ēberārā sāwā odidebemada bio crīchaadua. ³⁶ Ēberā Teudá sāwānada

§ 5:30 Deuteronomio 21:22-23.

quĩrãnebadadua. Mañra dārǎé ʘla. Mañ ēberāba ara idjida dji dromaana abadjia. Mañ bēřǎ cuatrociento ēberārāba idjira ēpēsidaa. Baribʘʘʘ romanorāba idji beasidaa jūma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. Mañbe jūma idjia oi crĩcha ʘadara jōsia. ³⁷ Māwānacarea Romanebema boroba jūmarāda juachabisia. Mañ ewaride ēberā Juda Galileadebemada ʘasia. Mañ Judaba ēberārāra zocārā idji ume eronĩbasia. Baribʘʘʘ romanorāba idji beasidaa jūma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. ³⁸ Mañ carea m̄la jaraya: naʘʘʘ ēberārāra idu ʘʘʘadua. Ādjirāra bié orānadua. Ādjia o panʘra, ādjia oi crĩcha panʘ sida ara ādji crĩchadeba ze ʘʘʘʘʘ, dārǎéne jūma jōya. ³⁹ Baribʘʘʘ Ācōrēba obi ʘʘʘʘʘ, bārāba poyadaéa. Mañ bēřǎ quĩrãcuitedadua Ācōrē ume djōna amaaba.–

Gamalielba jaradara jūmarāba iñāsidaa. ⁴⁰ Mañbe Jesuba diabueđarāra wayacusa edaa tr̄sidaa. Soaba ubidepeda ādjirāa jarasidaa waa Jesu tr̄neba ēberārāa bedearānamārēā. Mañbe ēđʘʘ ʘʘsidaa. ⁴¹ Ara mañda Jesuba diabueđarāra dji dromarā ābaa jʘre panʘmaʘba ʘʘsidaa wāsidaa. Cawasidaa Ācōrēba ādjirāra bia unusida, Jesu iñā panʘ carea idu bia mĩgabida bēřǎ. ⁴² Ācōrē de droma dajadaare, ēberārā deza bida ādjirāba ewariza chupeadaé Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Ebuđa jarabadjidaa Jesura Ācōrēba ēđʘʘ edabari diai jaradada.

6

Djabarā carebabadarā siete edapedada

¹ Mañ ewaride Jesu iñā ʘeara auđuara yō wāsidaa. Mañne griego bededeade bedeadababa hebreo bededeade bedeadabara bié jara panesidaa. Jarasidaa djabarāba pēdra wēřǎra ewariza carebabadaade ādji pēdra wēřǎra

carebadacada. ² Mañ carea Jesuba diabueda doce panlba jūma Jesu ijā beara ābaa jaredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia ʘlĕā dairāba Ācōrē bedea jaradia panlra idu ʘlĕida ababe pĕdra wĕrārā carebadi carea.* ³ Mañ bĕrā djabarā, bārānebema siete ēberārā jipa beada edadadua. Ādjira Ācōrē Jauredēba beadida panla idjaba crīcha cawa beadida panla. Maḷḷārā dairāba ʘlĕida pĕdra wĕrārā, dewararā siḍa carebadamārēā. ⁴ Māwā osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwidi panania idjaba idji bedeara jardia panania.–

⁵ Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ūrīsidea. Mañ bĕrā Estebaḷda edasidaa. Mañ Estebaḷba Jesura bio ijā ʘasia; Ācōrē Jauredēba ʘasia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoḷda, Parmenada, idjaba Nicolás Antioquía puruḍebemada edasidaa.† Mañ Nicolára griego basía baribḷḷ judio quīrāca ʘabadjia. ⁶ Djabarāba maḷḷārā Jesuba diabuedarāmaa edesidaa. Maḷbe Jesuba diabuedarāba Ācōrēa iwidiḷdade jḷwada ādjirā ḷrḷ ʘasidaa Ācōrēba quīrīā ʘlda oḍamārēā.

⁷ Mañne djabarāba bedea dadji Boro Jesuḍebemada auḍuara jarasidaa.‡ Māwā Jesu ijā beara Jerusaleḷne auḍuara yōsidea. Mañ awara zocārā sacerdoterā biḍa ijāsidaa.

Estebaḷ dji bororāmaa edepedada

* 6:2 Pĕdra wĕrārā carebadi carea. Griego bedēade ʘl ʘla: “Djārā ne cobigaḍi carea” wa “parata cawa jedēcaḍi carea.” † 6:5 Mañ Pelipeḍebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40ḍe, 21:8-9ḍe biḍa. Idjira Jesuba diabuedaé basía. Idjira biara trḷ jarabadjidaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bia jarabari.” ‡ 6:7 Bedea dadji Boro Jesuḍebema. Griego bedēade ʘl ʘla “Ācōrē bedea.”

⁸ Ācōrēba idji biadeba Estebaĭra bio careba ħasia. Idji lħlara Estebaĭa diasia ne ununaca waibħlada ēberārā tāēna o ħamārēā. ⁹ Maĭne ĭcĭrĭ judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandría puruĊebemada panasiĊaa. Ādjirā dji ĭĭrebada dera “Nezoca ĒdrĭpeĊadarā” abadiĊaa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema siĊa panasiĊaa. Jūma maĭ judiorāra Estebaĭ ume caicaya duanesiĊaa. ¹⁰ Baribĭrĭ ādjirāba Estebaĭra poyadaé basiā, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba beĊeabadji bērā. ¹¹ Maĭ carea ādjirāba ĭcĭrĭ ēberārāa paratada diasidaa nāwā sewa oĊamārēā:

–Daiba ũrĭsiĊaa ĭāĭ ēberāba MoiseĊebemada, Ācōrēnebema siĊa bié beĊea ħĭda.–

¹² Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada siĊa quĭrūbigasiĊaa. Maĭ carea Estebaĭra jidapeĊa judiorā dji bororā ābaa ĭĭre duanĭmaa edesiĊaa. ¹³ Maĭne sewa jaradaġmārēā ĭcĭrĭ ēberāda maaaa edesiĊaa. Maĭĭrāba nāwā jarasiĊaa:

–ĭāĭ ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leyĊebema siĊa bié beĊea ħabaria. ¹⁴ Idjĭa jarasia Jesu NazareĊebemaba Ācōrē de dromara ārĭda idjaba Moiseba jaradia ħadara quĭrā awara oida. Idjira māwā beĊea ħĭda daiba ũrĭsiĊaa.–

¹⁵ Jūma dji bororā mama ħūmeaba Estebaĭ acĭbħdade unusiĊaa idji quĭrāra bajānebema nezoca quĭrādarra quĭrāca ħĭda.

7

Estebaĭba Moise, Ācōrē siĊa bié jaracaada aĊa

¹ Maĭne sacerdote dji dromaba Estebaĭa iwidiisia:

–ĭĀdjĭa jara panĭra wārāca?–

² Estebaĭba nāwā panusia:

–Mā djabarā judiorā, mā bororā, mā djuburia mā bedeada ūrīnadua. Dadjī drōā naēnabema Abrahāñ wađi Mesopotamia druade ḡasīde Harañ purude ḡade wāi naēna Ācōrē dji Droma ḡra idjima odjasia. ³ Ācōrēba idjía jarasia: “Bλ druara, bλ ēberāra sīda amepeda wādua. Mā druada bła acλbiya maaaa wāmārēā.”* ⁴ Ara mañda Abrahāñra caldeorā druadebemada ēdrλpeđa Harañne ḡade wāsia. Abrahāñ zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahāñra idī dadjirā duanλ druadaa enesia.† ⁵ Baribλrλ Ācōrēba Abrahāñra nañ druade ējūāra ni mañrī biđa diaé basía. Ātebλrλ wārāneba jarasia idjía, idjiđeba yōbλdarāa biđa nañ druara diaida.‡ Ācōrēba māwā jarasia Abrahāñba wađi warra neé ḡasīde. ⁶ Idjaba Ācōrēba Abrahāñra jarasia idjiđeba yōbλrλ purura djārā druade ḡaida, mama djārā nezocarāda ḡeadi, idjaba mañ ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa bié eropanida. ⁷ Baribλrλ Ācōrēba Abrahāñra nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropanλ purura mā cawa oya. Māwānacarea bλ purura ēdrλpeđa nañ druade m’la bia bedeadia.”§

⁸ Mañbe Ācōrēba Abrahāñra jarasia jūma idjiđeba yōbλdarāda cacua wēāgođida panλda Ācōrēneda cawabidi carea.* Mañ bērā idji warra Isa tođacarea ocho ewari ḡde dji warrara cacua wēāgosia.† Isaba idji warra Jacobora aḡari quírāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sīda aḡari quírāca osia.

⁹ Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume bié panλneba idjira nēdobuesīdaa Egipto druade nezo-

* 7:3 Genesi 12:1. † 7:4 Genesi 11:31neba aba 12:9daa. ‡ 7:5 Genesi 12:7; 13:15; 15:17-18; 17:8. § 7:7 Genesi 15:13-16. * 7:8 Genesi 17:4-14. Mañgλđeba Estebañba jara ḡasia israelerāba ādjirā

de droma neé panamīna ādjirāra Ācōrē puru basida.

† 7:8 Genesi 21:3-4.

cada hamārēã. † Baribɫɫ mama Ācōrēra idji ume basia. ¹⁰ Mañ bēra jūma idji bia mīga ɫɫɫɫɫɫɫɫ Ācōrēba ēdɫɫ ɫɫsia. Idjía necawaada diasia Egiptoɫɫɫɫɫɫ boroba bia unumārēã. Mañ bēra dji boroba Josera idjiarebemada ɫɫsia. Māwã Egiptora idjaba dji boro ēberārã sida Jose ɫɫɫɫɫɫ panesidaa. §

¹¹ Mañ ewaride Egipto druaɫɫ, Canaañ druaɫɫ biɫɫa jarrabada zesia. Mañba jūmarāda bia mīga duanasia. Mañ bēra Jacobo warrarāba trigoda nēdo quírã pananamīna ununaé basía. ¹² Mañne Jacoboba ūrīsia Egipto druaɫɫ trigora barada. Mañ carea idji warrarāra maaaa trigo nēdoɫɫ diabuesia.* Mañra ādji naārã wāpeɫɫada basía. ¹³ Wayacusa wāsidaɫɫ Joseba idji djabarāa cawabisia idjira ādji djabada. † Māwã Egiptoɫɫɫɫɫɫ boroba Jose ēberārāra cawasia. ¹⁴ Mañbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārã sida idji ɫɫama enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa. † ¹⁵ Māwã Jacobora Egipto druaɫɫ jūesia. Mama dārã ɫɫpeɫɫa jaidasia. § Idji warrarã sida mama jaidasidaa. ¹⁶ Mañbe ādjira Siqueñ puruɫɫaa edesidaa. Mama beuda ɫɫɫɫɫɫɫɫ uriaɫɫ ɫɫsidaa. Mañ uriara Abrahañba Hamo

† 7:9 *Genesis 37:26-28.* Mañgɫɫɫɫɫɫ Estebañba jara ɫɫa Ācōrēba Josera israelerã carebai carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasidaa. Ara mañ quírāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarã sida igarasidaa. § 7:10 *Genesis 41:37-46.* * 7:12 *Genesis 42:1-3.* † 7:13 *Genesis 45:1-16.* † 7:14 *Genesis 45:9*ɫɫɫɫɫɫɫɫ aba 47:12ɫɫaa. *Genesis 46:27*ɫɫ hebreo cartade jara ɫɫa Jacobo ēberārāra 70 duanɫɫada. Baribɫɫɫ traduccioñ drōã griego bedeade ɫɫɫɫɫɫ jara ɫɫa 75 duanɫɫada. Estebañba griego cartadeba nēbɫɫɫɫ ɫɫa. § 7:15 *Genesis 49:33.*

warrarãa nêdoda basía.*

*Esteba*lba Moise bia jaraða

¹⁷ Æcõrêba Abrahañ ume bedeãa ðlðara dãrãéne oida ðasia. Mañ ewariðe israelerãra Egipto druade isabe yõblada bêrã zocãrã panasidaa. ¹⁸ Bariblrl dewarada Egiptodebema boroda ðesia. Mañglba Joseðebemada adua ðasia. ¹⁹ Mañ carea dadji purura cûrûgapeða bio bié osia. Ædji warrarã djiwiði toðara õgo igarabisia beuðamãrẽã.†

²⁰ Mañ ewariðe Moiserã tosidãa. Idjira bio quĩrãwãrẽã querasia.‡ Djibarirãba ãdji dede jedeco ùbeã waga eropanasidaa. ²¹ Bariblrl dji warra zaque ãyã ðlsidãde Egiptodebema boro cauba unupeða idji warra ara quĩrãca daupësia.§ ²² Mãwã ðlðe Egiptodebema ne cawa ðeaba Moiseã ãdji crĩcha cawaara jũma jaradiasidaa. Mãwã idjira crĩcha cawaaðeba bedeabadjia idjaba ne waiblada obadjia.

²³ Moise cuarenta poa ðasiðe idji ëberãrã israelerã acldẽ wãida crĩchasia. ²⁴ Wãblrlðe unusia Egiptodebemãba Israelðebemada aba bié o ðlðã. Mañ careã Moiseba Israelðebemara carebaðe wãsia. Mañne idjia Egiptodebemara beasia Israelðebema bié o ðl careã. ²⁵ Moiseba crĩchasia israelerãba cawaðida idjideba Æcõrêba ãdjirãra ëðrl ðlida. Bariblrl ãdjirãba cawaðé basía. ²⁶ Nurẽma

* ^{7:16} Wãrãda Hamo warrarã ëjũãra Jacoboblrl nêdosia. Mañ ëjũãra Siqueñ puruðe ðasia (Genesi 33:19). Abrahañba beuða tðbaribada uria Hebroñ caita ðlðã nêdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora mañ uriaðe tðbarisidaa (Genesi 50:13). Josera Siqueñne tðbarisidaa (Josue 24:32). † ^{7:19} Exodo 1:8-22. ‡ ^{7:20} Bio quĩrãwãrẽã querasia. Mañglba idjaba jara ðla “Æcõrêba idjira bio bia unusia.” § ^{7:21} Exodo 2:1-9.

Moiseba unusia israelerāda umé djō panλda. Ādji ib-iaedamārēã nāwā jarasia: “¿Bārāra abari purudebemaal! ¿Cārē cārēã jāwā djō panλ?” ²⁷ Baribλrλ dji puo bađaba Moiserā tλ chātapeda jarasia: “¿Caiba bλra dai boroda bλsi? ¿Caiba bλra dai cawa obarida bλsi?” ²⁸ ¿Mλ sida bea quĩrĩã bλca Egiptodebema nuena beada quĩrĩãca?” ²⁹ Mañ ũrĩside Moiserā mĩrũ wāsia.* Mañbe Madiañ druade druā ãibema quĩrĩãca babadjia. Madiañne bλde warrada umé unusia.

³⁰ Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiserā ějũã pōãsa ewaraga bλde Sinai eya caita basia. Mañne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nũmλne idjima odjasia.†

³¹ Moiseba mañ unuside cawa crĩchaé basia. Mañ carea caitaara wāsia biara acli carea. Mañne Ācōrē beđe-abλrλda ũrĩsia. ³² Ācōrēba idjía nāwā jarasia: “Mλra bλ drōã naēnabemarāba ĩjã panana Ācōrēã. Abrahañba, Isaba, Jacobo biēda mλra ĩjã panasidaa.”‡ Mañ ũrĩside Moiserā ne wayaaba ure nũmesia. Mañba araa aclida waya basia. ³³ Mañne dadji Boroba Moisea jarasia: “Nañ eyade bλra mλ quĩrĩpita bλ bērã bλ ĩrũne jλ bλra ěrãdua. ³⁴ Mλa unu bλa mλ purura Egipto druade bio bia mĩga bλda. Idjaba mλa ũrĩ bλa āduba mĩã sopua beđea panλda. Mañ bērã mλra ze bλa ādjirã ědrλ bλi carea. Mλa bλra Egiptodaa diabueya.”§

Judiorāba Moise igarapedada Estebañba jarada

³⁵ Israelerāba Moiserā igarasidaa. Idjía nāwā jarasidaa: “¿Caiba bλra dai boroda bλsi? ¿Caiba bλra dai cawa

* 7:29 Exodo 2:11-21. † 7:30 Bajānebema nezoca. Antiguo Testamentode Ācōrē odjabλrλde eđauđe bλ bλa “bajānebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuda bλa Ācōrēdrλ beđea bλda. ‡ 7:32 Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. § 7:34 Exodo 3:7-10.

obarida ɸasi?)* Baribɾɾɾ ara maɓ Moiserá Ācōrēba Egiptoɸaa diabuesia israelerá boroda ɸamārēá idjaba ádjirára mamalɸa ēdɾɾ edamārēá. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nūmɾne odjada ɾɸɾɸeɸa māwā osia. ³⁶ Moiseba zocārā ne ununaca o ɸɾeɸa dadji drōā naēnabemarāra Egiptoɸebemada ēdɾɾ enesia. Pusa Purrude ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ɸɾeɸe biɸa ne ununacada obadjia.† ³⁷ Ara maɓ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba mɓ diabueda quírāca idjideba bedeabarida aɸa bārāmaa diabueya. Maɓ ēberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabɾɾɾɾa ijānada.”‡ ³⁸ Idjaba Moiserá ējūā pōāsa ewaraga ɸɾeɸe jūma israelerá ume ɸasia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sāwā ɸeaɸida panɾneɸemada edapeɸa dadji drōā naēnabemarāa jarasia.

³⁹ Baribɾɾɾ Moiseba jaraɸara dadji drōā naēnabemarāba ijā quírīānaé basía, āteɸɾɾɾ idjira igarasidaa. Egipto druaɸaa jēda wā quírīā panasidaa.§ ⁴⁰ Moise eyade ɸaside ádjirāba Aaroɾa jarasidaa: “Jāɓ Moiseba dairāra Egiptoɸeɸa ēdɾɾ enesia. Baribɾɾɾ idji sāwānada cawadaéa. Maɓ bērá dairā nocoɸaa edemārēá ācōrēda odua.”* ⁴¹ Ara maɓda ádjirāba paca zaque zaca ɸɾa osidaa. Maɓgɾa animarāda babue diasidaa. Maɓne ádji jɾwaba opeɸada carea ɸsɾida ewarida osidaa.† ⁴² Maɓ

* ^{7:35} Maɓgɾeɸa Estebaɾba jara ɸasia israelerāba Moise igarapeɸada quírāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadarā sida igarasidaa. † ^{7:36} Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. ‡ ^{7:37} Deuteronomio 18:15,18. Idjia jarabɾɾɾɾa ijānada. Maɓra griego bedeade ɾcɾɾɾ cartade neéa. § ^{7:39} Egipto druaɸaa jēda wā quírīā panasidaa. Griego bedeade maɓba idjaba jara ɸɾa: “Egiptorā ācōrēda ēpē quírīā panesidaa.” * ^{7:40} Exodo 32:1. † ^{7:41} Exodo 32:2-6.

carea Ācōrēba ādjirāra igarapeḁa dewara ācōrēda idu ēpēbisia. Mañne ādjirāba bajāne unubadarāa bia beḁea panesidaa. Mañnebemada Ācōrēneba beḁeabadarā cartade nāwā בל בלא:

Israelerā, bārā cuarenta poa ējūā pōāsa ewaraga ḁaḁe duanasidade ḁanimarāda mġa babue diabadjiḁaca?

43 ¡Māwāēā! Ātebḁḁā ācōrē Moloc abada wua deda jira edebadjidaa idjaba bārā ācōrē Repañ abada chīḁau zaca oḁa sida edebadjidaa.

Mañra ara bādji ḁḁwaba osidaa ādjia bia beḁeadi carea. Mañ carea mġa bārāra Babilonia drua wagaa ḁḁretaya.‡

*Esteba*ḁba Ācōrē de dromanebema jarada

44 Ējūā pōāsa ewaraga ḁaḁe dadji drōāenabemarāba Ācōrē wua deda eronibadjidaa. Mañ wua deba cawabisia Ācōrēra ādjirā ume ḁaḁa. Ācōrēba Moisea wua dera obisia idjia unubida quīrāca. 45 Māwānacarea ādjieba yōpeḁadarāba wua dera eropanasidaa. Josue ādji boro baside wua dera nañ druadaa enesidaa. Mañ ewaride dewara puru nañ druade beada Ācōrēba dadji drōāenabemarā quīrāpita āyā ḁḁrecuasía. Māwā nañ druara jūma jārisidaa.§ Ācōrē wua dera Davi ewaride waḁibida nañ druade basia. 46 Jacobo Ācōrēba Davira bia unusia. Daviba Ācōrēa iwīḁisia idji itea de biada oi carea.* 47 Mañ dera idji warra Salomoḁba osia.† 48 Baribḁḁā Ācōrē dji Dromaara ḁḁra ḁḁwaba oḁa dede ḁacaa. Ācōrēneba beḁeabariba cartade nāwā ḁḁsía:

49 Mā chūmebarira bajāa. Nañ ējūāra mġ jirū ḁḁbaría.

Bārāba ḁcārē deda mġ itea oḁi? ḁSāma mġra ḁnāūbidi?

‡ 7:43 Amos 5:25-27. § 7:45 Josue 21:43-45. * 7:46 2 Samuel 7:1-16.

† 7:47 2 Cronica 3:1-2.

⁵⁰ ¿M̄la ara m̄ldji jlwaba ne j̄mada osiéca?‡

Judiorāba Ācōrē ijānaca Estebałba jarađa

⁵¹ ¡Bārāra clwara zarea tabeaa! ¡Sođeba ijānaca!§ Ācōrē bedeara ūrī quīrīānaca. Ācōrē Jaureba jara ɓara bārāba ewariza igarabadaa. Ara bādji droāenabemarā quīrāca paɳla. ⁵² Ādjirāba Ācōrēneba bedeabadarāda bié ođi carea j̄ma ēpēsidaa. Ēberā Jipa ɓla zei jarapedadarā sida beabadjidaa.* Ara mał quīrāca bārāba małgla Ēberā Jipa ɓla jidadapeda beasidaa. ⁵³ Ācōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diađamīna ¡bārāba ijā odaca!-

⁵⁴ Mał bedeā ūrīsidade judiorā bororāra Estebał ume bio quīrūbdaba ādji quīđara clrrlabisidaa. ⁵⁵ Māwā duanane Estebałra Ācōrē Jauređeba ɓasia. Bajānaa acɓarađe Ācōrē quīrāwārēā dorrodorroadā idjaba Jesura Ācōrē jwa araare n̄mlda unusia. ⁵⁶ Małne Estebałba nāwā jarasia:

-¡Acłeadaua! ¡M̄la bajāra ewa n̄mlda unu ɓla! ¡Nał Djara Edađara Ācōrē jwa araare n̄mlda unu ɓla!-†

⁵⁷ Mał ūrīsidade ādjirāra dji cābāyā ɓia duanenapeda ādji clwara jlwaba jūātrāsidaa. Małne jūmarāba Estebałra orra edasidaa. ⁵⁸ Puru āyā edeđapeda mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā bié jarapedadaba ādjia łrā jłbadara ērānapeda cūdra caita ɓlcuasidaa wagamārēā. Mał cūdrara Saulo abadjidaa.

‡ 7:50 Isaía 66:1-2. Estebałba jara ɓla Ācōrē de dromanebema bié jarađa carea bedeā neé ɓlda. Daviɓara de dromada obi quīrīā ɓasia Ācōrē itea. Ēberārāɓara Ācōrēra dede eda wagaya paɳla. § 7:51 Sođeba ijānaca. Griego bedeade “so wēāgoé tabea” ɓl ɓla. * 7:52 Isaía 53:11; Jeremia 23:5; 33:15. † 7:56 Estebałba mał bedeadeba jarasia Jesura Ācōrēda. Marco 14:62.

⁵⁹ Mõgaraba tabari eropanane Estebałba Ācõrēa nãwã iwídisia:

–Mã Boro Jesu, mã jaurera edadua.–

⁶⁰ Małbe chĩrãborode cobepeda jĩgua jarasia:

–Mã Boro, nałgl eberãra bedede ðlrãdua nał cad-jirua o panl carea.–

Mãwã bedepeda jaidasia.

8

¹⁻² Małbe łcrlł Ācõrē waya ðeaba Estebałra tłbarisidaa. Idji carea jĩabi ðlga duanesia. Małne Estebał beapedadara Sauloba bia unusia.

Jesu jĩa ðea mĩrũ wãpedada

Mał ewaride eberãrãba Jerusalełne Jesu jĩa ðeara bio bié o panesidaa. Mã carea Jesu jĩa ðeara jũma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mĩrũ wãsidaa. Jesuba diabueðarãdrł Jerusalełne panesidaa. ³ Małne Sauloba Jesu jĩa ðeara bié obadjia waa jĩrãnamãrēã. Deza wãpeda umaquĩrãra, wẽrãrã sida jidacuapeda preso ðlbadamaa erreðari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wãna

⁴ Baribrlł Jerusalełneba mĩrũ wãpedadaba ãdji wãbdaza bedea bia Jesucritodebemada jarabadjidaa.

⁵ Pelipera Samaria druade puru abaladaa wãsia.* Mama jaradiabadjia Jesura Ācõrēba eðrł edabari diai jaradada.

⁶ Pelipeba jara ðlda ũrĩsidade idjaba ne ununaca o ðlda unusidade jũmarãba quĩrãcuita ũrĩ duanabadjidaa.

⁷ Zocãrã eberãrã jai bara ðeada biacuasidaa. Mã jairãra ãdji cacuadebemada ðia eðrłcuabadjidaa. Idjaba zocãrã ðlrãdrł ðeada, jĩrũ bié ðea sida biacuabadjidaa.

⁸ Mã carea mã purudebemarãra bio ðlsrĩda duanasidaa.

* 8:5 Hecho 6:5.

⁹ Jāībana Simoļ abadada mama þasia. Ara idjida dji dromada crīchabiða bērā Samariadebemarāra cūrūga eroba-sia.† ¹⁰ Idjia jarablrara ēberārā dji eðara þeaba, dji dromaara þea biða quīrācuīta ūrībadjīdaa. Jūmarāba jarabadjīdaa idjira Ācōrē Lþla Droma abadada. ¹¹ Ēberārāba maļ jāībanara bio ēpē panasiðaa idjia o þlðeba dārā cūrūga erobaða bērā.

¹² Barīblr Pelipeba beðea bia Jesucritoðebemada idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe eroþlðebemada ādjirāa jaradia þabadjia. Maļne zocārā umaquīrārāba, wērārā biða ijānapeda borocuesiðaa. ¹³ Simoļ biða ijāsia. Maļbe borocuepeda Pelipe ume nībaðe wāsia. Pelipeba ne ununaca waīþla o þlða Simoļba unublrðe cawa crīchaé þesia.

¹⁴ Maļne Jesuba diabueðarā Jerusaleñne þeaba ūrīsiðaa Samariadebemarāba Ācōrē beðeara ijāsiðada. Maļ carea Pedroda Juaļ siða ādjirāmaa diabuesiðaa. ¹⁵ Jūēnapeda Ācōrēa iwīðisiðaa ādjirāba Ācōrē Jaureda edaðamārēā. ¹⁶ Māwā osiðaa Ācōrē Jaurera waðibiða maļ djabarā-maa zeé þaða bērā. Aþabe dadji Boro Jesu trļneba borocuesiðaa. ¹⁷ Pedroba Juaļ biða Ācōrēa iwīðiblðaðe ādji jlwara djabarā lrļ þlðsiðaa. Ara maļða Ācōrē Jaurera edasiðaa.

¹⁸ Maļne Simoļba unusia Jesuba diabueðarāba ādji jlwa djabarā lrļ þlðlðaðe djabarāba Ācōrē Jaurera edasiðada. Maļ unusiðe ādjia parata diayaða asia aþari quīrāca poya oi carea. ¹⁹ Nāwā jarasia:

–Jāļ lþlða mļa diaðadua, mļa biða mļ jlwa baridua lrļ þlblrðe Ācōrē Jaure edamārēā.–

† 8:9 Griego beðeade maļ versīculoba idjaba jara þla: “Maļ Simoļba o þl carea Samariadebemarāba bio cawa crīchaðe þasia. Maļne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

²⁰ Baribɫɫ Pedropa jarasia:

–ǰMāwāra ɫɫa crīcha ɫɫca Ācōrēba bari dia ɫɫra nē-dobadada? ǰBɫdji parata ume ɫɫɫɫ uruaɫaa wādua! ²¹ Bɫ sora Ācōrē quīrāpita jipaé ɫɫ bērā nañ trajura dairā ume ocara ɫɫa. ²² Mañ crīcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quīrā djuburiada iwīdīdua. Āībērā mañ crīcha cadjirua ɫɫ soɫe ɫɫra idjia quīrādoaisicada. ²³ Mñ unu ɫɫa ɫɫra daiba o panɫ carea bio sobié ɫɫda. Cadjiruaba ɫɫra preso eroɫa.–

²⁴ Mañne Simoñba jarasia:

–Mñ carea dadjirā Boroa iwīdīɫadua bārāba jara-pedaɫara māwārāmārēā.–

²⁵ Pedropa Juañ biɫa beɫea dadjirā Boro Jesuɫebe-mada jaraɫepeda Jerusaleñnaa jēda wāsīɫaa. Wābɫɫade Samaria druade zocārā puru ɫeaɫe mañ beɫea biara jara wāsīɫaa.

Pelipe Etiopíaɫebema ume beɫeaɫa

²⁶ Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aɫa Pelipemaa zepeda nāwā jarasia:

–ǰPiradrɫdua! Jerusaleñneba Gaza puruɫaa wābada oɫaa wādua.– (Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga ɫɫɫe wā ɫɫa.)‡

²⁷ Ara mañɫa Pelipera wāsia. Oɫe nīne ēberā Etiopíaɫebemada unusia. Mañ ēberāra Etiopíaɫebema boro nezoca droma basía. § Dji borora wērā basía.* Mañ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. Idjira Jerusaleñnaa wā ɫasia Ācōrēa bia beɫeai carea. ²⁸ Idji druadua

‡ 8:26 Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga ɫɫɫe wā ɫɫa. Griego beɫeaɫe mañra ebuɫa ɫɫéa. Āībērā jara ɫɫsīcada “Mañ oɫe nañ ewarīɫe wānacaa” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra ɫeaɫacaa.” § 8:27 Nezoca droma. Cāpūrīā beɫeaɫe ɫɫ ɫɫa “eunuco.” Mañba jara ɫɫa idjira cārāta ja ɫasida wērā nezoca bērā. * 8:27 Dji borora wērā basía. Idjira “ādji Candace” abadjīɫaa.

jēda wābɾɾɿde idji carretade Ācōrēneba bedeabari Isaía cartada aɾɿ chūmasía.

²⁹ Māwā ɸɿde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari ɸɿ carreta caita nībade wādua.” ³⁰ Ara mañda araa pira wāpeɸa ūrīsía dji nezocaba Isaía cartada jīgua le chūmɿda. Mañne Pelipeba iwídisía:

–¿Bɿa le ɸɿra cawa ɸɿca?–

³¹ Idjia panusia:

–Ni ɸɿɿɿa jaradiaéɸɿɿ mñɿ ¿sāwā cawai?–

Mañne idjia Pelipea jarasia ɸadopeɸa idji caita chūmemārēã. ³² Idjia Ācōrē Bedeade le ɸadara nañgɿ basía:

Oveja beabadamaa edebada quīrāca idjira beade edesídaa. Dji cara tɿbarima ɸɿde oveja chupea ɸabari quīrāca chu-pea ɸesia.

³³ Idji carea ipíɸaɸeɸa jipa cawa oɸaé basía. Beapeɸaɸa bērã ¿caiba idji warrarānebemada poya nēɸɿɿɿi?†

³⁴ Mañbe Etiopíadebema nezoca dromaba Pelipea iwídisía: –Ācōrēneba bedeabariba nama ¿caídebemada ɸɿsi? ¿Ara idjidebemada ɸɿsica wa dewaradebemada ɸɿsi? Mñ djuburia jaradua.–

³⁵ Ara mañda Pelipeba mañ bedeadeba bedeaba bia Jesudebemada jaradia ɸesia. ³⁶ Māwā panɿne baido ɸɿma jūēne wāsídaa. Mañne nezoca dromaba jarasia:

–Aɿɿɿua. Nama baidoda ɸɿa. Mñra ¿borocueié ɸɿca?–

[³⁷ Pelipeba jarasia:

–Bɿa Jesura Ācōrē Warrada wārāda soɸeba iñã ɸɿɿɿɿ, borocueida ɸɿa.–

Mañne nezoca dromaba panusia:

–Mñ wārāda iñã ɸɿa Jesucritora Ācōrē Warrada.–]‡

† 8:33 Isaía 53:7-8. ‡ 8:37 Griego bedeade zocārã cartade mañ versículora neéa.

³⁸ Ara mañda idji carretara nūmebisía. Ādji umena doedaa wānapeda Pelipeba idjira borocuesía. ³⁹ Drua zebadae dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesía. Nezoca dromaba idjira waa unué basía, baribara ode basría wāsía. ⁴⁰ Mañne Pelipera Azoto purude odjasía. Mañbe puruza bedeaba bia Jesudebemada jara wāsía aba Cesarea purude jūēbarada. §

9

Sauloba Jesu jñāna

¹⁻² Mañ ewaride Sauloba wadibida dadjirā Boro jñā beara quenai carea waraga babadjia. Sacerdote dji droma bama wāpeda iwidiisia cartada bācua diamārēā. Mañ cartara Damasco purude judiorā dji jarebada deza edeida crīcha basía. Cartade bā basía ādjirā tāēna Jesu Ode nīna umaquīrārāda, wērārā sida jidapeda Jerusaleñnaa jūma edeida bada. ³ Mañ cartara edapeda wāsía. Ode nīne Damasco caita jūēbarade cawaēne bajāneba uruada jārā tēūsia. ⁴ Mañba Saulora egode baebisia. Mañne bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ¿cārē cārēā mñra bié oi carea ēpē ba?–

⁵ Mañne Sauloba iwidiisia:

–Mñ boro, ¿bara cai?–

Dji bedeaba panusia:

–Mñra Jesua. Ba bié oi carea ēpē bara mñā. Ara baduba ruabara cūmia ãrã tagabara quīrāca.* ⁶ Jāñbe

§ 8:40 Mañ Azoto purura Antiguo Testamentode “Asdo” bā bā. Pilisteorā puru basía. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotodeba Cesarea puruāda wāi carea noventa kilómetro jīrūba wāida basía Mediterraneo pusa icawa. * 9:5 Ara baduba ruabara cūmia ãrã tagabara quīrāca. Griego bedeade zocārā cartade mañra neēa.

piradrɿpeða Damasco puruðaa wādua.† Jāma əbaɿba jaraya bla cārēda oida əɿda.–

7 Saulo ume wāɿɿdara bio dauperasidaa. Ādjirāba beðeara ūrīsidaṁina ni əbaɿda ununaé basía. 8 Saulora egode taɿapeða piradrɿsia, baribrɿɿ dau ogabrɿɿde roya unué basía. Maɿbe idji ume wāɿɿdaba idji jɿwade jidapeða Damascoəaa edesidaa. 9 Mama idjia ewari ūbea unué basia, ne coé basia, idjaba baido doé basia.

10 Damascoəe ēberā Ananía abadada basia. Maɿ Ananíaba Jesucitora ijā basia.‡ Cāimocara quĩrāca idjia unusia dadjirā Boroba nāwā jarabrɿɿda:

–¡Ananía!–

Idjia panusia:

–Mɿra nama əɿa, mɿ Boro.–

11 Dadjirā Boroba jarasia:

–Piradrɿpeða Juda deðaa wādua. Maɿ dera O Jipa əɿ abadaəe əɿa. Jūēsira jaradua bla ēberā Saulo Tarsodebemada acɿəe ze əɿda. Ara nawena idjia Ācōrēa iwidi əɿa. 12 Idjia cāimocara quĩrāca unusia umaquĩrā Ananía abadada idjima a zepeda idji ɿrɿ jɿwa əɿbrɿɿda idji dauba wayacusa unumārēā.–

13 Maɿne Ananíaba jarasia:

–Mɿ Boro, mɿa jāɿ ēberānebemada ūrī əɿa. Zocārāba jarabadaa Jerusaleɿne idjia bl ēberārāra bio bié o əɿda.

† 9:6 Ḅɿɿɿ versioɿne versículo 6 nocoare naɿgɿda əɿ əɿa: “Maɿbe ne wayaaba cacua ure nūṁɿda Sauloba jarasia: Mɿ Boro, bla j̄cārēda quĩrā əɿ mɿa oida? Maɿne Dadjirā Boroba jarasia.” Baribrɿɿ maɿgɿra griego beðeəe neéa.
‡ 9:10 Maɿgɿ Ananíara naɿ capítulo 9əe, capítulo 22əe biəa odja əɿa. Capítulo 5əe dewara Ananíanebemada əɿ əɿa. Idjaba capítulo 23əe dewara Ananíanebemada əɿ əɿa.

¹⁴ Mañ awara sacerdote bororã trãneba nañ puruđaa ze ðla bl ïjã ðeara jũma jida edei carea.–

¹⁵ Baribɫɫ dadji Boroba jarasia:

–Wãdua. Mña idjira edasia mñnebemada judiorãéa, ãdjirã bororãa, idjaba israelerãa biđa beđeamãrẽã. ¹⁶ Mña idjia cawabiya sãwã bia mĩga ðaida ðada mñnebemada beđei carea.–

¹⁷ Ara mañda Ananíara Saulo ðɫmaa wãsia. Dji dede eđa wãpeđa idji jɫwara Saulo ãrã ðɫpeđa jarasia:

–Djaba Saulo, dadji Boro Jesu ðɫma ode odjađaba mñra zebisia wayacusa bl dauba unumãrẽã idjaba ãcõrẽ Jau-ređeba ðemãrẽã.–

¹⁸ Ara mañda Saulo dađeba ðeda e quĩrãca ðeda jurrusia. Mañne wayacusa unu ðesia. Mañbe piradɫpeđa borocuesia. ¹⁹ Mañbeɫɫ ne coređa cacua ɫɫlasia.

Saulo Damasco puruđe ðada

Saulora Damascođe Jesu ïjã ðea ume dãrãsia. ²⁰ Mañne judiorã dji jɫrebada deza idjia jaradia ðesia Jesura wãrãda ãcõrẽ Warrada. ²¹ Jũma mañ ïrĩɫɫdaba cawa crĩchadaé basía. ãdjirãba nãwã iwidi duanasíđaa:

–¿Nañgléca Jerusaleñne Jesu ïjã ðearã jõbi quĩrã ðaðara? ¿Nama ze ðléca ãdjirãra sacerdote bororãmaa preso edei carea?–

²² Baribɫɫ Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wãrãda ãcõrẽba édrɫ edabari diai jaradada. Mañba Damascođebema judiorãba cawa crĩchadaé panesíđaa.

Saulo mĩrũ wãna

²³ Ewari zocãrã bađacarea judiorã Damascođebemara Saulo beadi carea beđa ausíđaa. ²⁴ Mañ carea ãsa, diamasi biđa dji puruđe eđa wãbadama jã panasíđaa. Baribɫɫ ãdjia crĩcha panɫra Sauloba cawasia. ²⁵ Mañ bẽrã diamasi Jesu ïjã ðeaba Saulora ã waibɫade ðeđapeđa dji puru

Dorca ãrëbada

³⁶ Mañ ewaride Jesu ïjã ðΛ wërã Tabita abadada Jope purude ðasia. Griego bedede idji trãra Dorca abadjidaa.* Mañ djabawërãba ne biada o ðabadjia. Ne neé quedeera bio carebabadjia. ³⁷ Ewari aba Dorcara cacua bié ðepeða jaidasia. Mañbe idjira sãgãðepeða ãtaarebema dejãne urraju ðasidaa. ³⁸ Jope purura Lida caita ðasia. Jesu ïjã ðeaba ïrïsidea Pedrora Lidade ðãda. Mañ carea ëberãda umé idjima diabuesidaa nãwã beða djuburiadamãrëã: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹ Ara mañda Pedrora ãdji ume wãsia. Jũesidade idjira dji bẽwãrã ðãmaa edesidaa. Mama jũma pëdra wërãrãda jãã duanasidaa. ãdjia Pedroa Dorcaba wua cajudada aclbisidaa. ⁴⁰ Mañne Pedroba jũmarãda dajadaa wãbisia. Chĩrãborode cobepeda ãcõrëa iwidiãsia Dorca ãrëbabimãrëã. Iwidipeða dji bẽwãrãmaa aclbãrãde jãrsia:

–Tabita, ðiradrãdua!–

Ara mañda idjira dau ogasia. Pedro unubãrãde ãta chũmesia. ⁴¹ Pedroba idjira jãwãde jidapeða ãta nũmebisia. Mañbe djabarãra, pëdra wërãrã sida trãcuapeða Dorca ãrëbadaada aclbisia. ⁴² Jũma Jope purude mañnebemada cawasidaa. Mãwã zocãrãba dadjirã Borora ïjãsidea. ⁴³ Mañbe Pedrora Jopede dãrãsia ëberã Simoã abadama. Mañ Simoãba animarã eda biya obadjia.

10

Bajãnebema nezocaba Cornelia bedeada

¹ Cesarea purude Cornelioda ðasia. Idjira Italia druadebema sordaorã boro basía. ² Mañ Corneliora idji ëberãrã sida jũma jipa ðeasia. ãcõrëa waya panasidaa.

* ^{9:36} Tabita, Dorca. Mañgãrã trãba jara panãa “ëgui.”

Cornelioba judiorã carebai carea paratada waiþla diabadjia idjaba Æcõrëa iwidi þabadjia. ³Ewari aba quewara Æmãdau Ætleða Cornelioba cãimocara quĩrãca bajãnebema nezocada idjima zebɿɿɿda ebuða unusia. Maþba jarasia:

–¡Cornelio!–

⁴ Cornelioba bajãnebema nezocara bio acɿpeða ne wayaaba iwidiðia:

–¿Cãrë, mã boro?–

Maþne bajãnebema nezocaba jarasia:

–Bla Æcõrëa iwidi þɿra, ne neé queða careba þɿ sida idjia bia unu þɿ idjía ne babue diabɿɿ quĩrãca. ⁵ Maþ bërã Jope puruðaa ëberãrãda diabuedua Simoñ Pedro abada jɿɿɿde wãnamãrëã. ⁶ Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animarã e biya obari dede þɿa.–*

⁷ Bajãnebema nezocara idji ume bedea þapeða wãsia. Wãnacarea Cornelioba idji nezocada umé idjaba sordaoda aba trãsia. Maþ sordaoba Cornelioba carebabadjia idjaba Æcõrëa waya þasia. ⁸ Cornelioba ununara ãdjía jūma nëbɿɿɿpeða Jopeðaa diabuesia.

Pedroba cãimocara quĩrãca ununa

⁹ Nurëma ãdji ode nĩnane umatipa baboðode Jope puru caita jūëbɿda basía. Maþmisa Pedrora Ætaarebema dejãne Æcõrëa iwidiðe wãsia. ¹⁰⁻¹¹ Jarra nūmɿ bërã ne co quĩrãþasia. Ne dju panmisa Pedroba cãimocara quĩrãca unusia bajãra ewabɿɿɿda. Bajãneba borobã waiþla quĩrãca þɿda eðaa zebɿɿɿda unusia. Maþ borobãra iquidãza jãcaraba jã þasia. ¹² Borobãde eða quĩrãtanoa animarã jĩrū quĩmãrë þeada, ãdji jãne wãbadada, íbana sida þeasia. (Æɿɿɿɿ

* ^{10:6} Griego bedeaðe Æɿɿɿɿ cartade naþ sida þɿ þɿa: “Maþ Simoñ Pedroba bɿa jaraya sãwã oida þɿda.”

animarãra judiorãba cođacara panasiđaa.) ¹³ Mãwã ðlde Pedroba bedeada ũrĩsia. Mañ bedeaba jarasia:

–Pedro, piradrãdua. Beapeđa codua.–

¹⁴ Baribrã Pedroba jarasia:

–Mãa coéa, mñ Boro. Daiba cođacara panlda wa bl quĩrãpita mititia ðlda mña cocaa.–†

¹⁵ Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bãrãba cođamãrẽã Ācõrẽba bia ðldara mititia ðlađa arãdua.–‡

¹⁶ Mãwã bedeabrãlda Pedroba ðarima ũbea ũrĩsia. Mañbe borobara wayacusa bajãnaa wãsia. ¹⁷ Mañ un-una carea Pedroba abeđa cawa crĩchaé ðesia. Wađibiđa mañgãba cãrẽ jara ðlda crĩcha ðlmisa Cornelioba diabueđarãba Simoã dera iwidi wãnapeđa dji eđa wãbadama jũesiđaa. ¹⁸ Ādjirãba jĩgua iwidiđiđaa Simoã Pedro abadara mañ deđe ðl cawaya.

¹⁹ Pedroba ununara wađi crĩcha ðlde Ācõrẽ Jaureba idjía jarasia: “Ēberãrã ũbea panlba brã jãrã panla.

²⁰ Piradrãpeđa duđaa wãdua. Ādji ume wãida bié crĩcharãdua. Mña ãdjira zebisia.”

²¹ Ara mañda Pedrora eđaa wãsia Cornelioba diabueđarãmaa. Idjia jarasia:

–Bãrãba mñdrã jãrã panla. ¿Cãrẽma ze panl?–

²² Ādjirãba panusiđaa:

–Daira sordaorã boro Cornelioba diabuesia. Idjira ěberã jipa ðla idjaba Ācõrẽra waya ðla. Jũma judiorãba idjidebemada bia crĩcha panla. Ācõrẽ nezoca bajãnebe-maba idjía brã idji deđaa trãbisia bl beđe ũrĩ carea.–

²³ Mañbe Pedroba deđe eđa wãbisia. Mañ diamasi Pedro ume panesiđaa. Nurẽma Pedrora pirabãripeđã ãdjirã ume

† 10:14 Levitico 11:1-32. ‡ 10:15 Marco 7:13-19.

wāsia. Idjaba ἄκρα djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāsidaa.

Pedro Cornelio ume bedeaada

²⁴ Mañ nurēma Cesareade jūēsidaa. Cornelioba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trl̄na bērā idji dede jl̄a panasidaa. ²⁵ Pedro dji de caita jūēsida Cornelioba araa audiabaride wāsia. Pedro quīrāpita egode b̄arru cobepeda bia bedeasia. ²⁶ Baribara piradramārēã Pedroba nāwā jarasia:

–Piradradua! Ml̄ra ēberāda jāwā b̄la.–

²⁷ Pedrora Cornelio ume bedea b̄lda eda wāsia. Mama ēberārā zocārā duanlda unusia. ²⁸ Mañbe Pedroba jarasia:

–Bārāba cawa panla dai judiorāra judiorāē ume n̄bacara panlda idjaba judiorāē dede eda wācara panlda. Baribara Ācōrēba ml̄a cawabisia ni abalda jaraiē b̄lda Ācōrē quīrāpita biē b̄lda wa idji quīrāpita mititia b̄lda. ²⁹ Mañ bērā ml̄ nama zemārēã jarade wāsidaade ara mañda ne jaraē zesia. Jāñbe ml̄a cawa quīrā b̄la cārē cārēã ml̄ra trl̄sidaa.–

³⁰ Mañne Cornelioba jarasia:

–Ewari quīmārē b̄la ara nañ horaca ml̄a ne coḏaca ewarida o b̄asia. Qewara l̄mādau l̄tleḏa Ācōrēa iwidi b̄lde ēberāda ml̄ quīrāpita nūmlda unusia. Idjia cacuade jl̄ b̄ra dorrodorrea b̄asia. ³¹ Mañ ēberāba ml̄a jarasia: “Cornelio, b̄la iwidi baḏara Ācōrēba bia ūr̄sia. Idjia quīrādoāē b̄la b̄la ne neē quedeara carebabarida. ³² Mañbe ēberārāda Jopedaa diabuedua Simoñ Pedro abadada jlr̄lde wānamārēã. Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animarā e biya obari dede b̄la. Mañ Simoñ Pedrora jūēsira idjia b̄la bedeaya.”§

§ 10:32 Mañ Simoñ Pedro jūēsira idjia b̄la bedeaya. Mañra griego bedeaade ἄκρα cartade neēa.

³³ Ara maĩda mĩa bɫra jɫɫbisia. Bio bia ɫla bɫra namaa zeda bẽrã. Nawena jũma dairãra nama Ācõrẽ quĩrãpita duanla dadjirã Boroba bía jarabi ɫada ũĩni carea.-*

³⁴ Maĩne Pedroba jarasia:

–Ľrãbɫɫ mĩa cawabɫɫ wãrãda Ācõrẽba ni aɫalda quĩrã awara ocada.† ³⁵ Ātebɫɫ puruzabema idji wayaaba jipa o beada bia unubaria. ³⁶ Ācõrẽba bedeã bia Jesucritodeba idji ume ibiadidebemada israelerãa diabuesia. Maĩ Jesucritora jũmarã Boroa. ³⁷ Bãrãba cawa paɫla jũma judiorã druade Jesudebemada nẽbɫɫbadada. Naãrã Galileade Juaĩba jaradia ɫasia eberãrã borocuedamãrẽã. ³⁸ Maĩ ewaride Ācõrẽba idji Jaureda, idji ɫɫla sida Jesu Nazaredebemaa diasia.‡ Ācõrẽra idji ume ɫ bẽrã Jesuba ne biada o nĩbasia idjaba eberãrã diauruba bié erɫɫra jũma biabibadjia. ³⁹ Judiorã druade, Jerusaleĩ purude biãda Jesuba oɫara daiba jũma unusidaa. Idjia ne biada odamĩna judiorãba crude cachi beasidaa.

⁴⁰ Ara maĩ Jesuda Ācõrẽba ewari ũbeade Ľrẽbabipeda Ľɫɫɫɫ unubisia. ⁴¹ Ācõrẽba jũmarãa unubié basía baribɫɫ dairãa unubisia maĩ carea edada bẽrã. Idji Ľrẽbadacarea dairãra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa. ⁴² Jesuba dairãra diabuesia jũma eberãrãa nãwã jaraɫamãrẽã: Ācõrẽba idjira ɫsia zocai beara, beupeɫada sida jipa cawa omãrẽã. ⁴³ Jũma Ācõrẽneba bedeabadarãba maĩnebemada bedeasidaa. Ādjirãba cawabisidaa baridubaba Jesuda ĩjãibɫɫ, maĩ eberãba cadjirua o ɫadara Ācõrẽba idjideba quĩrãdoaida.–

Ācõrẽ Jaure judiorãẽmaa zeda

* 10:33 Dadjirã Boro. Griego bedeade Ľɫɫɫɫ cartade “Ācõrẽ” ɫɫ ɫla. † 10:34 Deuteronomio 10:16-17. ‡ 10:38 Luca 3:2-22.

⁴⁴ Pedro waðibida beðea þlaðe jūma idji ūrī duanamaa Ācōrē Jaureda zesia. ⁴⁵⁻⁴⁶ Mañne dewara beðeade beðea duanesidaa idjaba Ācōrēa bia beðea duanesidaa. Judiorā Jesu ijā þea Pedro ume zepedaðaba mañ ūrīsidaðe cawa crīchaðae basía Ācōrēba idji Jaureda judiorāēa biða diaða bēra. ⁴⁷ Mañne Pedroba jarasia:

–Nałgł ēberārāba Ācōrē Jaurera edasidaa dadjirāba edapeðaða quĩrāca. ¿Ādjirāra borocueðie panłca?–

⁴⁸ Mañbe Pedroba ādjirāra Jesucrito trłneba borocuebisia. Māwānacarea ādjirāba beðea djuburiasidaa idjira ādjirā ume dārā þamārēa.

11

*Pedroba djabarā Jerusale*łnebemarāa beðeada

¹ Māwānacarea Jesuba diabueðarāba, dewara djabarā Judea druade þea biða ūrīsidaa judiorāēba Ācōrē beðeara ijāsidaa. ² Mañ carea Pedro Jerusalełnaa wāsida łcłłł djabarā judiorāba idjira bié jarasidaa. ³ Nāwā jarasidaa:

–¿Cārē cārēa blra judiorāē deðe eða wāpeða ādji ume ne co þasi?–

⁴ Mañne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēblłłsia.

⁵ –Jope puruðe þasida młā Ācōrēa iwidi þasia. Mañne cāimocara quĩrāca boroba waıþla quĩrāca þlaða unusia. Mañra iquidaza jłcaraba jł þlaða bajāneba eða zepeda młma jūesia. ⁶ Młā bio acłsia cārēda eða þł cawaya. Mañne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, íbana þea sida unusia. ⁷ Māwā þlaðe beðeada ūrīsia. Mañ beðeaba młā jarasia: “Pedro, piradłłdua. Beapeða codua.” ⁸ Baribłłł młā jarasia: “Młā coéa, mł Boro. Dairāba cocara panłda wa bl quĩrāpita mititia þlaða młā cocaa.” ⁹ Mañne bajāneba beðeaba młā

jarasia: “Bārāba cođamārēã Ācōrēba bia ɓɓɓara mititia ɓɓɓara arādua.” ¹⁰ Māwā beɓeablɾɾda mɓa ɓarima ũbea ũrĩsia. Maɓbe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

¹¹ Māwā ɓɓɓe ēberāda ũbea mɓ ɓɓ dede jūēsidaa. Ādji boroba Cesarea puruɓeɓa mɓmaa diabuesia. ¹² Ācōrē Jaureba mɓra ādji ume bié crĩchaé wābisia. Cesareade jūēnaɓeɓa dairāra ādji boro dede eɓaa wāsidaa. Naɓ sei djabarāda mɓ ume panasidaa. ¹³ Maɓ ēberāba daia nēɓɾɾsia bajānebema nezocada idji dede nūmɾda unusida. Maɓgɓa idjía jarasia: “Jope puruɓaa ēberārāda diabuedua Simoɓ Pedro abadada jɾɾɓe wānamārēã. ¹⁴ Idjia jaraya sāvāɓɾɾ Ācōrēba ɓɾa, ɓɓ dedeɓemarā sida ēɓɾa edaida.”

¹⁵ Mɓa maɓnebema beɓeɓa nūmɾne Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quĩrāca.* ¹⁶ Maɓne dadjirā Boroba jaraɓara mɓa quĩrānebasia: “Wārāda Juaɓba ēberārāra baidoba borocuesia, baribɾɾ Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.”† ¹⁷ Dadji Boro Jesucritoda ijā panɓ bērā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa biɓa diada bērā ;mɓa sāvā idjia oɓadeɓemada bié jarai?–

¹⁸ Jerusaleɓnebema djabarāba maɓ ũrĩsidaɓe waa bié jaraɓaé basía, āteɓɾɾ Ācōrēa nāvā bia beɓesidaa:

–¡Wārāda Ācōrēba judioráé sida carebasia ādji cadjiruara igaraɓeɓa idjimaa zedaɓmārēã! ;Māwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía puruɓeɓema

* ^{11:15} Hecho 2:1-4. † ^{11:16} Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego beɓeade nāvā ɓɓ ɓɓa: “Ācōrēba bārāa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

¹⁹ Estebañ beapedadacarea ēberārāba Jesu ijā bea bié oei carea ēpēsidaa. Mañ bērā zocārā djabarāra Jerusaleñneba mīrū wābɫɫasidaa. Ācɫɫara Penicia druadaa, Chipre morroadaa idjaba Antioquía puruɫaa biɫa wāsidaa. Ādji wābɫdaza beɫea Jesudebemada ababe ju-diorāa jarabadjidaa. ²⁰ Māwā panɫne Ācɫɫa Jesu ijā bea Chipredebemada, Cirene purudebema siɫa Antioquíade bade wāsidaa. Mañgɫrāba griegorāa biɫa beɫea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa. ²¹ Dadji Boroba idji ɫɫadeba ādjirāra carebasia. Mañba ādjia jara panɫra zocārāba ijāsidaa. Ādjia naēna ēpē pananada igaraɫpeda dadjirā Borora ijāsidaa.

²² Djabarā Jerusaleñnebemaba mañ cawasidaɫe Bernabeda Antioquíadaa diabuesidaa. ²³⁻²⁴ Mañ Bernabera ēberā jipa ɫasiasia. Jesura bio ijā ɫasiasia; Ācōrē Jaureɫeba ɫasiasia. Bernabe Antioquíade jūēsidaɫe unusia Ācōrēba idji biaɫeba djabarāra careba ɫada. Mañ carea idjira bio ɫasriɫasiasia. Mañne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora soɫeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā ɫade zocārāba dadjirā Borora ijāsidaa.

²⁵ Māwānacarea Bernabera Tarso puruɫaa Saulo jɫɫade wāsiasia. Unupeɫa Antioquíadaa edesia. ²⁶ Mama djabarā ume poa aba dji jɫɫebadjidaa. Ādjia zocārā ēberārāa Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Mañ Antioquíade ēberārāba Jesu ijā beara “cristiano” abadjidaa. Mamabɫɫa mañ trɫra naārā odjiasia.

²⁷ Mañ ewariɫe Ācōrēneba beɫeabadarāda Jerusaleñneba Antioquíadaa wāsidaa. ²⁸ Aba Agabo abadada ɫta nūmepeda Ācōrē Jaureɫeba jarasia jūma nañ ējūāne jarrabada zeida. Mañ jarrabara wārāda zesia

Claudio Romanebema boro baside.† 29 Mañ carea Jesu ijã ðea Antioquíade duanlra beðea ausidaa paratada djabarã Judea druade ðea itea diabuedi carea. Ædjiza poya diablda quĩrãca diadiada asidaa. 30 Mañ parata jlll pepeðadacarea Bernabeda Saulo siða edasidaa djabarã bororãmaa ededamãrẽã.

12

Pedro preso ðaðada cawaéne êdrlda

1 Mañ ewaride dewara Herodeda jũma judiorã druadebema boroda ðesia.* Mañ Herodeba djabarãda llclll jidabipeða bié obisia. 2 Juañ djaba Santiagoda necoba beabisia.† 3 Herodeba unusia judiorãra mañ carea ðlsl-riðasidaa. Mañ bêrã Pedro siða jidabisia. Mãwã osia pañ êsãbari neé ðl cobada ewaride.‡ 4 Pedrora jidabipeða preso ðlbia. Mañbe sordaorãda diecisei edapeða quĩmãrẽ quĩmãrẽ Pedrora bio wagabisia. Herodeba crĩcha ðasia Pedrora jũmarã quĩrãpita cawa oida judiorã Egiptodeba êdrlopeða quĩrãnebabada ewari jõnacarea. 5 Pedrora preso ðlbada dede jida eropanlmisa djabarãba Æcõrẽa bio iwidi panasidaa idji carebamãrẽã.

6 Herodeba cawa oi ewari jũêboðo diamasi Pedrora sordaorã umé panl êsi cãĩ ðasia. Carena uméba jã ðasia. Preso ðlbada dede eða wãbadama dewara sordaorãda

‡ 11:28 Mañ Claudiora Romanebema boro basía poa 41neba aða 54ðaa. Poa 46ðe Judea druade jarrabada dji cãbãyã zesia.

* 12:1 Mañ Herodera “Agripa dji naãrãbema” abadaa. Aðabe nañ Hecho capítulo 12ðe odja ðla. Herode dji Droma wiuzaque basía. Judiorã druadebema boro basía poa 41neba aða 44ðaa. Idji warra siða Agripa trã jarabadjidaa. Mañgl Agripa odja ðla Hecho 25:13ðeba aða 26:32ðaa. † 12:2 Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa.

‡ 12:3 Exodo 12:1-27.

Baribɫɾɿ idjia wārāana asia. Mañne ādjirāba jarasidaa:
–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā ɬɿa.–§

¹⁶ Māwā panɿne Pedroba dajadaareba mīā sē trɿ ɬasia. Ewasidaaē ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā ɬɿda. Aɬeɬa cawa crīchadaé basía. ¹⁷ Baribɫɾɿ Pedroba jɿwaba jarasia chupeaɬamārēā. Mañbe jūma nēɬɿɿasia sāwāɬɿɿɿ dadji Boroba idjira preso ɬaɬada ēdrɿ edasida. Jūma nēɬɿɿɿpeɬa jarasia:

–Jūma mañgɿara Santiagoa, waabema djabarāa biɬa jaradaɬua.–*

Mañbe Pedrora mamaɿba āyā wāsia.

¹⁸ Ānadrasiɬe sordaorāba caɿadaé basía Pedrora sāmaa wāsida. Aɬeɬa cawa crīchadaé basía idjaba ne wayasidaa.

¹⁹ Herodeba idjira jɿɿɿɿɿɿɿ, baribɫɾɿ sordaorāba ununaé basía. Herodeba ādjirāa mañgɿɿɿɿɿɿɿɿ bio iwidiɿeɬa jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea puruɬaa wāpeɬa mama dārāsia.

Herode beɬa

²⁰ Mañ ewariɬe Herodera Tirodeɬemarā ume, Sidoñneɬemarā ume biɬa quīrū ɬasia. Baribɫɾɿ mañgɿɿɿɿɿɿɿɿ cobadara Herode druade edabadjidaa. Mañ carea ādjirāra beɬea audapeɬa ābaa wāsidaa idji ume ibiaɬi carea. Naārā Blasto abadamaa wāsidaa. Mañ Blastora Herodeare dji droma basía. Mañne ādjia jara panɿra Blastoa iñjibiɬapeɬa idjiɬeɬa Herodea beɬea djuburiasidaa ibiaɬi carea.

§ 12:15 Ācɿɿɿ judiorāba crīchasiɬaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada erobeada. Mañ nezocara ara dji ēberā za quīrāca ɬɿda crīchasiɬaa. * 12:17 Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā beɬeade Santiago trɿra zesia “San Jacobo” isabe jarabɿɿɿɿɿɿɿ. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba ɬasia.

²¹ Herodeba ɁɁda ewaride djio bia quiruda jɁpeda idji buguede chũmesia. MaɁbe ɁdjirɁ quirɁpita bedeasia.

²² MɁwɁ ɁɁde ɁdjirɁba jĩgua jarabadjidaa:

–jZa bedeɁ ɁɁra ẽberɁẽa, ɁteɁɁɁ Ɂcõrẽa!–

²³ BaribɁɁ Herodeba Ɂcõrẽa bia bedeɁaduaɁa aẽ basia. Ara maɁne ɁdjirɁ Boro nezoca bajãnebemaba idjira cacua biẽ Ɂasia. MaɁbe idjira quiba co beasia.

²⁴ MaɁmisa djabarɁba bedeɁa Ɂdji Boro Jesudebemada tɁɁɁara jaradia wãsidaa.† MaɁne zocãrɁba jĩɁɁɁda bẽrɁ yõ wãsidaa.

²⁵ BernabeɁa, Saulo biɁda JerusaleɁne parata djabarɁ itea diapedadacarea jẽda wãsidaa. JuaɁ Marco abadada edesidaa.

13

Ɂcõrẽ Jaureba Saulo, Bernabe sida trɁna

¹ DjabarɁ Antioquia purudebema tãẽna Ɂcõrẽneba bedeabadada, Critodebema jaradiabada sida Ɂeasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba SimoɁda Ɂasia. SimoɁ trɁ jỹãgãdara “Dji Pãima” abadjidaa. Man-aeɁ sida Ɂasia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume Ɂbaa warisia.*

² Ewari Ɂba djabarɁba ne coɁaca ewari o panɁne ɁdjirɁ Boroa bia bedeɁa panasidaa. MɁwɁ panɁne Ɂcõrẽ Jaureba ɁdjirɁa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sida mɁna trɁsia. MaɁ bẽrɁ Ɂdjida ɁɁɁadua mɁna obi ɁɁra oɁamãrẽa.–

³ Ɂdjia ne coɁaca ewari oɁapeɁa Ɂcõrẽa iwidibɁdãde Ɂdji jɁwara Bernabe ɁrɁ, Saulo ɁrɁ biɁda Ɂasidaa. MaɁbe

† 12:24 BedeɁa Ɂdji Boro Jesudebema. Griego bedeɁde ɁɁ ɁɁa “Ɂcõrẽ bedeɁa.” * 13:1 Galilea druadebema boro Herode. MaɁɁɁ Herodera Antipa trɁ jarabadjidaa.

ãdjira diabuesidaa dadjirã Boroba obi ðara ode wã-namãrẽã.

Saulo, Bernabe sida Chipre druadaa wãpedada

⁴ ãdjira ãcõrẽ Jaureba diabueda bẽrã Seleucia purueda wãsidea. Mamaaba barcode Chipre morrodaa wãsidea. ⁵ Salamina purude jũenapeda judiorã dji jarebada deza ãcõrẽ bedeara jaradiasidaa. ãdji carebai carea Juañ Marcoda ãdji ume nĩbasia.†

⁶ Jũma mañ morro dromane rarrlabladae Papo purude jũene wãsidea. Mama judio Barjesu abadada unusidaa. Mañ Barjesura jãibana basía. Sewadeba jarabadjia ãcõrẽneba bedebarida. ⁷ Idjira Chipredẽbema boro Sergio Paulo abadama ðabadjia. Mañ Sergio Paulora crĩcha cawa basia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sida trãbisia ãcõrẽ bedeada ùrĩ quĩrĩã ðada bẽrã. ⁸ Baribara ãdjia jaradia panane jãibana Barjesuba sewaaða abadjia dji boroba ãcõrẽ bedeara ijãrãmãrẽã. (Barjesu trãra griego bedeade Elimá abadaa.) ⁹ Mañne Saulora ãcõrẽ Jauredeba basia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimámaa bio acã nũmepeda nãwã jarasia:

¹⁰ –jBãra sewaiða ðla! jBã sora cadjiruaba bira ðla! Di-auru warra, jBã ne jũma jipa ðda quĩrĩãca! jCãrẽ cãrẽã ara pichia ãcõrẽ wãrã bedeara sewaaða a ðl? ¹¹ Jãlbe dai Boroba idji ðladeba bãra cawa oya. Nawena bãra dauberrea ðeya. Dãrã ãmãdaura unué ðaya.–

Ara mañda jãibanaba towa pãisosa ðda unupeda dauberrea besia. Mañbe bedea djuburiasia bariduaba idji jawade jidadapeda careba ededamãrẽã. ¹² Sergio Pauloba mañ unuside ãdjia dadjirã Borodẽbema jaradia panãra bio bia ùrĩna bẽrã ijãsia.

† 13:5 Griego bedeade “Juañ” ðá ðla. Idjira Bernabe ðberãrãnebema basía. Colosa 4:10.

Pisidia druadaa wāpeadaa

¹³ Paulora idji ume nīna sīda Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wāsīdaa. Mama Pergue purude jūēsīdaa. Barιβλγλ Juañ Marcoba ādjira amepeda Jerusaleñnaa jēda wāsīa.‡

¹⁴ Perguedeba dewara Antioquía purudea wāsīdaa. Mañ Antioquíara Pisidia druade βλα. Mama λñāūbada ewarīde judiorā dji jλrebada dede eđa wānapeda chūpanesīdaa. ¹⁵ Mañbe dji bororāba Ācōrē leydebemada idjaba Ācōrēneba bedeabadaba βλpedadadebema sīda jīgua lesīdaa. Mañbe abalda Paulo, Bernabe chūpanλmaa nāwā jarade wābisīdaa:

–Djabarā, bārāba dai carebađi carea bedeada eropanλβλγλ, jarađadua.–

¹⁶ Mañne Paulora piradλpeda jλwaba jarasia jūmarāda chupeadamārēē. Mañbe jarasia:

–Achirā Israeldebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bearā, ūrīnadua: ¹⁷ Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda edasia. Ādjirā Egipto druade āībemarā quīrāca panasidade Ācōrēba puru dromada yōbisīa. Mañbe idji λβλaba ādjirāra Egipto druadebemada ēdλ enesia.§ ¹⁸ Māwānacarea ādjirāba ējūā pōāsa ewaraga βλde bié obldara Ācōrēba cuarenta poa droa βasia.*

¹⁹ Mañbe Canaañ druade Ācōrēba siete puru poyabipeda ādji ējūāda dadji drōā naēnabemarāa diasia.† ²⁰ Egiptoēdaa wāpedadadeba aba ādji ējūā edabλdađaa 450 poa βasia.‡

‡ 13:13 Mañ Juañ Marco jēda wānara Pauloba bié unusia. Hecho 15:38. § 13:17 Exodo 1:7; 12:51. * 13:18 Droa βasia. Griego bedeade λCλγλ cartade βλ βλα “waga βasia.” Numero 14:34. † 13:19 Josue 11:15-23. ‡ 13:20 Griego bedeade mañba idjaba jara βλα: “Mañbe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdλ βλbadarāda diabadjia.”

osidaa. ²⁸ Ni cārē cadjirua odara ununaémīna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārēā. ²⁹ Ācōrē cartade idji bead-idebema ɛɫpedada jūma māwānacarea idjira crudebemada uḁaa ɛɫḁapeda tɫɛarisidaa. ³⁰ Baribɫɫ Ācōrēba idjira ĩrēbabisia. ³¹ Māwānacarea Jesuba idji ume Galilead-eba Jerusaleñnaa wāpedadarāa ara idjida ɛarima zocārā unubisia. Iḁi mañ ēberārāba idjidebemada jūma israel-erāa beḁea paɫɫa.

³²⁻³³ Ara mañ quĩrāca daiba nañ beḁea biada jara paɫɫa: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume beḁea ɛɫsia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpedadarā ewaride mañ beḁea ɛɫḁara jūma osia. Jesura ĩrēbabisia salmo umébbemane ɛɫ ɛɫ quĩrāca. † Nāwā jara ɛɫa: “Bɫɫa mɫ Warraa. Iḁi bɫɫa mɫ Warraada abɫɫa.” § ³⁴ Ācōrēba Jesura beu ɛaḁada ĩrēbabisia waa beurāmārēā. Mañnebemada idji cartade nāwā jarasia: “Mɫa Davia carebai jaraḁara bārā ume wārāda oya.” * ³⁵ Mañ carea dewara salmone nañda jara ɛɫa: “Mɫ, bɫ nezoca jira ɛɫɫa bɫa idu ɛerawabiéa.” † ³⁶ Davi zocai ɛaside Ācōrēba idjideba osia idjia quĩrā ɛaḁa quĩrāca. Mañbe Davira jaiḁapeda tɫɛarisidaa idji drōāenabemarā tɫɛaripedaḁama. Mañne idjira ɛerawasia. ³⁷ Baribɫɫ Ācōrēba ĩrēbabiḁara ɛerawaé basía.

³⁸⁻³⁹ Mañ bērá djabarā, nañgɫda cawaḁadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quĩrādoaya. Moise ley ĩjā o paɫɫ carea Ācōrēba bārāra jira paɫɫana acaa. Baribɫɫ jūma Jesu ĩjābɫɫara Ācōrēba jira paɫɫana

‡ ^{13:32-33} ĩrēbabisia. Mañ beḁeaba idjaba jara ɛɫa Ācōrēba idji Warrara nañ djara edamārēā jaraḁaḁebemada.

§ ^{13:32-33} Griego beḁeade ɛɫ ɛɫa “iḁi mɫra bɫ zeza basía.” Salmo 2:7. Mañ salmoba beḁea ɛɫa Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda ɛaḁaḁebemada. * ^{13:34} Isaía 55:3. † ^{13:35} Salmo 16:10.

abaria. Mañdrɿ bārāa jara panɿa. ⁴⁰ Quĩrācuita bead-
-adua Ācōrēneba bedeabadaba ɸpedadada bārā ume
māwārāmārēā. Nāwā ɸasidaa:

⁴¹ Ācōrēba jara ɸɿ igara ɸearā, ¡acɿdadua! ¡Dauperadua!
¡Beudadua!

Mļa bārā ewaride ne minijichiada oya.

Mañra aɸalɿa bārāa jarabɿɿa sida iñānaéa.‡

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorā dji jɿrebada dedeba
ēdrɿɿadade ēberārāba bedeā djuburiasidaa dewarabema
ñnāũbada ewaride bida mañnebemada bedeadamārēā.‡

⁴³ Dji jɿre panana wāsidade zocārā judiorāba, judiorā
crīcha ēpēbada bida Paulora, Bernabe sida ēpēsidaa. Ādjia
mañ ēberārā bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ādjirā
careba ɸada iñā pananamārēā.

⁴⁴ Dewarabema ñnāũbada ewaride purura berara jūma
ābaa dji jɿresidaa Ācōrē bedeā ūrīni carea. ⁴⁵ Baribɿɿa
judiorā bororāba ēberārā cābana unusidade sode bié du-
anesidaa. Pauloba jaradia ɸade ādjirāba sewaada abad-
jidaa idjaba Pauloɸebemada bié bedeabadjidaa. ⁴⁶ Mañne
Pauloba, Bernabe bida ne wayaa neé ādjirā jarasidaa:

-Wārāda daiba bārāa Ācōrē beɸeara naārā jaradida
panasidaa. Baribɿɿa bārāba igara panɿ bērā idjaba bārā-
maarā ewariza Ācōrē ume zocai ɸaida bié ɸɿ bērā, daiba
judiorāéa jarade wānia. ⁴⁷ Daiba māwā oɸamārēā dadjirā
Boroba nāwā jarasia:

Mļa bɿra ñnaa quĩrāca ɸasia judiorāéba mñnebemada
cawadamārēā.

Bɿa jūma nañ ējūāne ɸearāa cawabiya mļa ēdrɿ edaidebe-
mada.*

‡ 13:41 Habacuc 1:5. § 13:42 Ēberārāba. Griego beɸeade ἄκρῶν
cartade ɸɿ ɸɿa “judiorāé ɸeaba.” * 13:47 Isafá 49:6.

⁴⁸ Judiorãéba mañ ùrĩsidade ðalsriðasidaa. Ara mañda dadjirã Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Mañne Æcõrëba ewariza idji ume zocai ðeadi carea ðlarãba ïjãsidaa. ⁴⁹ Mañbe dadjirã Boro bedeara jũma mañ druade jarasidaa.

⁵⁰ Baribλλ judiorãba Æcõrë waya ðea wërãrã dji dromarãa, umaquĩrã dji dromarãa biða jarasidaa Paulo, Bernabe sida bié oðamãrëã. Mãwã ãdji puruðebemada äyã jλretasidaa. ⁵¹ Mañne Pauloba Bernabe biða puruðebema pora ãdji jĩrũnebemada jãrãpetasidaa unubidi carea Æcõrëba cawa oida. Mañbe Iconio puruðaa wãsidaa. ⁵² Baribλλ Jesu ïjã ðea mañ Antioquãde panλra bio ðalsriða panasidaa idjaba Æcõrë Jaureðeba panasidaa.

14

Iconio puruðe panana

¹ Iconio puruðe ãdjia obada quĩrãca Paulora Bernabe sida judiorã dji jλrebada dede eðaa wãsidaa. Ædjia jaradia panλ carea zocãrã judiorãba griegorã biða Jesura ïjãsidaa. ² Baribλλ judiorã Jesu ïjãé ðeaba judiorãéa djabarãnebemada bié crĩchabisidaa. ³ Mãwãmĩna Paulora Bernabe sida mama dãrã panasidaa. Dadjirã Boroba careba ðlda soðeba ïjã panλ bërã idjidebemada ne wayaa neé jaradiabadjidaa. Mañne dadjirã Boroba ãdjia lðlada diasia ne ununacada oðamãrëã. Mãwã cawabisia idji biadebema ãdjia jaradia panλra wãrãda. ⁴ Baribλλ mañ puruðebemarãba awara awara crĩcha ðeasia. Æλλλ Pauloare, Bernabeare biða panasidaa, mañne Æλλλ judiorãare panasidaa. ⁵ Mañne judiorãda, judiorãé sida dji puruðebema bororã ume ðeða ausidaa Paulo, Bernabe sida mõgaraba tabari ðeadi carea. ⁶ Baribλλ Pauloba, Bernabe biða mañ cawasidade Licaonia druaðaa mĩrũ

wāsidaa. Litra puruḏaa, Derbe puruḏaa biḏa wāsidaa. Jūma mañ Licaonia druade ρλρλλ wāsidaa. ⁷ Mama ḁdjia beḏea bia Jesuḏebemada jarabadjiḏaa.

Listra puruḏe panana

⁸ Litra puruḏe ēberā jīrū bié ḅḁda ḅasia. Māwā topeḏada bērā poya nībaca basía. ⁹ Mañ ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesuḏebema beḏea ḅḁda. Pauloba idjimaa acḅḅḁḁde cawasia idjia wārāda ījā ḅḁda Jesuba idjira poya biabida. ¹⁰ Mañ bērā Pauloba idjía jīgua jarasia:

–jPiradrḁdua! jĀta nūmedua!–

Ara mañda idjira ĩta jĀdrḁpeḏa nībade wāsia. ¹¹ Pauloba oḏa unusiḏade mañ puruḏebemarāba licaonia beḏeade jīgua jara duanesiḏaa:

–jĀcōrēda umé dadjirāmaa ēberā quīrāca eḏaa zesidaa!–

¹² ḁdjirāba jarasiḏaa Bernabera ḁdji ḁcōrē droma Zeuda idjaba Paulora ḁdji ḁcōrē Hermeda, idjira dji beḏea jarabari bērā.*

¹³ Litra puru quīrāpe ḁdji ḁcōrē Zeu de dromada ḅasia. Mamaḅba Zeu sacerdoteba pacada, nepōnō siḏa dji puruḏe eḏa wābadamaa enesia. Idjia, puru ume Paulo, Bernabea biḏa mañ pacara babue dia quīrā panasiḏaa. ¹⁴ Baribḅḁḁ Jesuba diabueḏa Bernabea, Paulo biḏa mañ cawasiḏade ḁdjia cacuade jĀ panḅra cōḁcuadepeḏa ēberārā tāēna pira wānapeḏa nāwā jīgua jarasiḏaa:

¹⁵ –Achirā, ¿cārē cārēā jāwā o panḅ? Daira ḁcōrēēa. Daira ēberāa, bārā quīrāca. Bārāa jaraḏe ze panḅa nañ

* ^{14:12} Zeu, Herme. Latiñ beḏeade ḁdji ḁcōrē Zeura Júpiter abadaa. ḁdji ḁcōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade mañ Hermera ḁdji ḁcōrē ḅea carea dji beḏea jarabari basía.

ãcõrê sirié beada igaradapeda Æcõrê zocai bλdrl ijãnamārēã. Maλgl Æcõrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūml sīda osia. ¹⁶ Naēna Æcõrēba idji adua bea purua ara ādjia o quĩrĩã panlda idu obibadjia. ¹⁷ Māwāmĩna ewariza bia o bλdeba idjia cawabi bλa idjira wārāda bλda. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūã ne cobibaria idjaba sode bλsriðabibaria.–

¹⁸ Pauloba Bernabe biða māwā jara panasidamĩna maļ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasīdaa.

¹⁹ Lистраde panlne λclrl judiorã Antioquíã purudebemada, Iconio purudebema sīda jūēsīdaa.† Ædjirāba Lистраdebemārā Paulodebemada bié crīchabīsīdaa. Maļ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasīdaa. Idjira beusīda crīchasīda bērã errebari ededapeda puru dajada batabuesīdaa.‡ ²⁰ Maļbe Jesu ijã beaba Paulora jūrānapeda acl panasīdaa. Māwā panlne idjira piradrasia. Piradrλpeda jēda puruðaa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe puruðaa wāsīdaa.

Siria druade bλ Antioquíadaa jēda wāna

²¹ Derbe purude Pauloba, Bernabe biða bedea bia Jesudebema jarasīdade zocārāba ijāsīdaa. Māwānacarea Litra puruðaa, Iconio puruðaa, Pisidia druade bλ Antioquíadaa biða jēda wāsīdaa. ²² Puruza djabarāra carebabadjīdaa Jesuda biara ijānamārēã. Ādjia Jesu ijã panlra igararānamārēã nāwā jarabadjīdaa: “Æcõrēda dadjirā Boroda bλðibλrl naļ ējūāne bio bia mīgaðia.” ²³ Puruza djabarā tāēna λclrl bλsīdaa dji bororāda beadamārēã.

† 14:19 Maļ Antioquíara Pisidia druade bλa. Hecho 13:44-51ðe. Iconio. Hecho 14:1-6ðe. ‡ 14:19 2 Corinto 11:25.

Mañbe Ācōrēa iwidiadepeda, ne codaca ewarida odapeda dadjirā Boro ijā panra idji jlawade ɓasidaa.

²⁴ Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsidaa. ²⁵ Ācōrē beɗea Pergue purude jaradiadepeda Atalia purudaa wāsidaa. ²⁶ Mamaɓba barcode Siria druade ɓa Antioquíadaa jēda wāsidaa ādjia ode wāpedadara jūma opedada bērā. Maɓga purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesidaa Ācōrēba quīrīā ɓara odamārēā idjaba Ācōrē jlawade ɓasidaa idji biadeba carebamārēā. ²⁷ Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji jɓresidaa. Mañne nēɓɓɓasidaa jūma Ācōrēba ādjiɗeɓa odada. Jarasidaa sāwā Ācōrēba osida judiorāé biɗa Jesura ijānamārēā. ²⁸ Mama Jesu ijā bea ume dārā panesidaa.

15

Jesu ijā bea Jerusaleñne dji jɓrepedada

¹ Mañ ewaride ɓɓara Judea druadebemarāda Antioquía purudaa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāéa jara-dia panesidaa Moiseba ɓaɗa quīrāca umaquīrā cacuada wēāgodaéɓɓara, Ācōrēba ēdra edaéda.* ² Mañ carea Paulora, Bernabe siɗa ādjirā ume bio caicayasidaa. Mañbe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewararā siɗa Jerusaleñnaa diabuesidaa mañnebemada Jesuba diabuedarā ume, djabarā bororā ume biɗa ābaa beɗeɗamārēā.

³ Djabarā Antioquíadebemaba diabuesidaɗe ādjirāra Penicia druade, Samaria druade biɗa ɓara nībasidaa. Puruza nēɓɓɓasidaa sāwā judiorāéba ādji cīcha drōāra igaradepeda Jesuda ijāsidaɗa. Mañ beɗea ūrīsideɗe jūma djabarāra ɓasriɗasidaa.

⁴ Jerusaleñne jūēsidaɗe Jesuba diabuedarāba, djabarāba, dji bororā biɗa ādjirāra bia edasidaa. Mañne

* 15:1 Genesi 17:12.

-Djabarã, mã beðeara ùrĩnadua. ¹⁴ Simoõba dadjirãa nẽbrãasia Æcõrẽba judiorãé crĩcha ðaðeba ãdjirãra edasida idji puruðebemada beaðamãrẽã. ¹⁵ Simoõba jaradara Æcõrẽneba beðeabadaba ðlpeðaða quĩrãca ðla. Nãwã ðl ðla:

¹⁶ Mãwãnacarea mãra wayacusa zeya Davi jãwaeda baða ãrĩ ðla bia oi carea.

Daviba pe erobaðara wayacusa mãa bia ðlya.

¹⁷ Mãwã waabema eberãrãba, judiorãé mãa edaðarãba mãra jãrãðia.

¹⁸ Dadjirã Boroba mãwã jara ðla. Idjia drõã naẽnãlba jũma maãgãra ebuða cawabi ðla.*

¹⁹ Maã carea mãmaarã dadjirãba judiorãé Æcõrẽ ãjãbdara mĩã sẽnĩé pañla jũma dadji judiorã ley ãjã oðamãrẽã.

²⁰ Baribrã cartaðe ðaðida pañla jãwaba oða ãcõrẽa nedjara diaðara codié pañla, auða nĩbaðié pañla, animarã otrãjã beaðara codié pañla, idjaba oa siða codié pañla. ²¹ Mãwã oðié pañla dadji drõã naẽnabema ewariðeba Æcõrẽba Moisea diaða leyra puruza jaradiabada bẽrã. Ænãũbada ewariza maã leyra dadji judiorã dji jãrebada deza jĩgua lebadaa.-

²² Maã crĩchara Jesuba diabueðarãba, djabarã bororãba, jũma djabarã biða bia ùrĩsiðaa. Maã bẽrã Æcãrã edasiðaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquíaðaa wãnamãrẽã. Silada, Juda Barsabá abada siða edasiðaa. Ædjira djabarã tãẽna dji dromarã basía. ²³ Ædjirã ume cartada nãwã ðl diabuesiðaa:

Jesuba diabueðarãba, djabarã bororãba, jũma djabarã biða naã cartara ðãbãdaa djabarã judiorãé Antioquia puruðebema itea, Siria druaðebema itea, Cilicia druaðebema itea biða. Dairãba quĩrã pañla

* 15:18 Amos 9:11-12.

bārāra bia pananida. ²⁴ Dairāba ūrīsidaa ḶCΛΓΛ ēberārāda namaḶba bārāmaa wānapeda ādjia jaradia panḶ carea bārāra bio sopusadapeda abeda cawa crīchadaé panesidada.† BaribḶΛΓΛ maḶ ēberārāra dairāba diabuedaé basía.

²⁵ MaḶ carea ābaa dji jḶredapeda jūmarāba crīchasiidaa ḶCΛΓΛ djabarāda edadapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrīā panḶ djaba Bernabe ume, Paulo ume biḶa wānia. ²⁶ Miniijīchiade panḶne biḶa Bernabeba, Paulo ume dadjirā Boro Jesucritoba quīrīā ḶḶda o panabaria. ²⁷ Dairāba Judada, Sila siḶa diabueḶdaa. MaḶ djabarāba daiba naḶ cartade ḶḶḶda quīrāca jaradia.

²⁸ Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa biḶa bia ḶḶa jūma dai judiorā leyra bārāa ogo ijā obidaéda. AḶabe naḶgḶda ijā obidia: ²⁹ jḶwaba oḶa ācōrēa nedjara diadara codié panḶa, oa siḶa codié panḶa, animarā otrājḶ bead-
-ara codié panḶa, idjaba auḶua nībadié panḶa. Jūma maḶgḶda ijā osidara bia panania. Waaéa. Bia beadadua.

³⁰ MaḶbe ādjia diabuepedadarāra Antioquia puruḶdaa wāsidaa. Jūenapeda jūma djabarāda ābaa trḶnapeda maḶ cartara diasidaa. ³¹ Djabarāba maḶ cartara jīgua ledapeda bio ḶsriḶasidaa ādjirā crīchara biabida bērā.

³² Judara, Sila siḶa Ācōrēneba bedeabadarā basía. MaḶ bērā ne zocārā jarasidaa djabarāba biara ijānamārēā id-
-jaba zarea pananamārēā. ³³ Judara, Sila siḶa mama dārā pananapeda djabarāba ādji diabuepedadamaa jēda bia wābisidaa. [³⁴ BaribḶΛΓΛ Silaba crīchasia biara ḶḶda

† ^{15:24} Griego *bedeade* ḶCΛΓΛ cartade naḶ siḶa ḶḶ ḶḶa: “Ādjia jaradia panḶa bārāra cacua wēāgodida panḶda idjaba judiorā ley jūma oḶida panḶda Ācōrēba ēdrḶ edamārēā.” Hecho 15:1,5.

Antioquíade beida.][‡]

³⁵ Mañne Paulora Bernabe sida Antioquíade panesidaa. ãdjia, zocãrã djabarã bida dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba bedea bia Jesudebemada ebuða jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wãna

³⁶ Dãrãbɫɾɫɫe Pauloba Bernabea jarasia:

–Puruza dadji Boro bedea jaradia pananamaa wayacusa wãnaa djabarã sãwã duanɫ cawadi carea.–

³⁷ Mañne Bernabeba Juañ Marcoda ãdji ume ede quĩrĩã basia. ³⁸ Naãrã wãsidade mañ Juañ Marcoba Panpilia druade ãdjira amepeda jẽda wãsia.[§] ãdji ume nocoðaa jaradiade wãé basía. Mañ carea Paulomaarã bié basia Juañ Marcora wayacusa edeida. ³⁹ Paulora Bernabe ume mañ carea caicayadepeda awara wãsidaa. Bernabeba Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wãsidaa. ⁴⁰ Mañne Pauloba Silada edasia idji ume wãmãrẽã. Djabarãba ãdjira dadji Boro jɫwade basidaa idji biadeba carebamãrẽã. ⁴¹ Mañbeɫɾɫ wãsidaa. Siria druade, Cilicia druade bida ɫɾɾɫabɫɫade puruza djabarãra carebadjidaa dadji Borora biara iñãnamãrẽã.

16

Timoteo Paulo ume nĩbaða

¹ Mañne ãdjira Derbe puruðaa wãsidaa. Mamaɫba Listra puruðaa wãsidaa.* Mama Jesu iñã ɫɫ Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basía; Jesuda iñã basia. Idji zezara griego basía. ² Djabarã Listradebemaba, Iconio purudebema bida mañ Timoteodebemada bia jarabadjidaa.

[‡] 15:34 Griego bedeeade ɫɫɫɫɫ cartade mañ versícultura neéa.

[§] 15:38 Hecho 13:13. * 16:1 Paulora Bernabe ume naéna mañ umebema puruðaa wãsia. Hecho 14:6-23.

³ Mañne Pauloba Timoteora ede quĩrĩã ðasia. Baribɫɫ jũmarãba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Mañ carea Pauloba Timoteora cacua wẽãgosia judiorã mañ druade ðeaba idjidebemada bié crĩcharãnamãrẽã. Mañbe-ɫɫ wãsidea. ⁴ Ædji wãɫda puruza jarasidaa Jesuba diabuedarãba, djabarã bororã Jerusaleñne ðeaba cartade ðɫpedadara djabarãba ãjã o pananamãrẽã.† ⁵ Mãwã djabarãba dadji Borora biara ãjãsidea idjaba ewariza cãbanaara yõ wãsidea.

Pauloba Macedoniane bema ëberã ununa

⁶ Pauloda idji ume nĩna sida Prigia druade, Galacia druade bida ɫɫɫɫ wãsidea Æcõrẽ Jaureba bedeã Jesudebemara Asia druade idu jarabidaé bẽrã. ⁷ Misia druade jũene wãsidea crĩchasidea Bitinia druadaa wãnida, baribɫɫ Jesu Jaureba mamaa bida idu wãbié basía.‡ ⁸ Mañ bẽrã Misia druade wãyã wãnapeda Troa purudea jũene wãsidea. ⁹ Diamasi Pauloba cãimocara quĩrĩca unusia ëberã Macedonia druadebemada ãta nũmɫda. Mañ ëberãba Pauloã nãwã bedeã djuburiasia: “Macedonianaa dairã carebade zedua.” ¹⁰ Pauloba mañda ununa bẽrã daiba cawasidea Æcõrẽba दौरã trã basida bedeã bia Jesudebemada Macedoniaðebemarãa jaradamãrẽã. Ara mañda wãni carea panasidea.

¹¹ Troadeba jipa wãnapeda Samotracia morrode wibarisidaa. Nurẽma Neápoli purude jũesidaa. ¹² Mamaɫba Pilipo purudea jĩrũba wãnapeda mama dãrãsidea. Mañ purura Macedonia druade puru droma basía. Romanorãda mama panabadjidaa. ¹³ Ænãũbada ewaride दौरã puru dajadaa wãnapeda doedaa wãsidea. Crĩchasidea mama judiorãba Æcõrẽa iwidiabadada.

† 16:4 Hecho 15:23-29. ‡ 16:7 Jesu Jaure. Griego bedeade ÆCɫɫɫ cartade ðɫ ðɫ “Æcõrẽ Jaure” wa ababe “Jaure.”

Wābldaade wērārāda ābaa dji jare duanlda unusidaa. Egode chūpanenapeda daiba ādjirāa bedeasidaa. ¹⁴ Mañ wērārānebemada aba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basía. Wua pursupursuada nēdobuebadjia. Mañ judioé wērāba Ācōrēra waya basia. Dadji Boroba idji sođe tāna bēra Pauloba bedea bāra Lidiaba quīrācuīta ūrīpeda ijāsia. ¹⁵ Lidia, jūma idji dedebemará sida borocuesidaade dairāa bedea djuburiasia idji dede panenamārēā. Nāwā jarasia:

–Bārāmaa māla wārāda dadjirā Boroda ijāsibara, mā dede panane zedada.–

Māwā दौरa idji dede panebisia.

¹⁶ Ewari aba Ācōrēa iwīdibadamaa wābldaade daiba nezocawērā jai bara bāda unusidaa. Mañ wērāba dji jaiēba jarabadjia cārēda sāwāida. Mañneba idji bororāba bio parata edabadjidaa. ¹⁷ Mañ wērāra Paulo caiđu, dai caiđu bida zebarda ara pichia jīgua jarabadjia:

–¡Nañ ēberārāra Ācōrē dji Dromaara bā nezocarāa! Ādjia bārāa jara panla sāwā mañ Ācōrēba ēdra edabarida.–

¹⁸ Idjia ewari zocārā māwā jīgua jara nīmi bēra Paulora sēsia. Idjima aclpeda dji jaia jarasia:

–Māla Jesucrito trāneba blā jaraya: nañ wērānebemada āyā wādua.–

Ara mañda dji jaira ēdrasia.

¹⁹ Mañne nezocawērā bororāba cawasidaa idjideba waa parata edadaēda. Mañ carea Paulora, Sila sida jidaapeda puru bororāmaa edesidaa. ²⁰ Dji cawa obadarā quīrāpita nūmnapēda jarasidaa:

–Za panla judiorāba dadjirā purura quīrūbiga panla. ²¹ Dadji romanorāba oca panlda ādjia jaradia panla.–

²² Mañne jūma dji arima duanlba Paulora, Sila sida orra edasiđaa. Māwā duanlne dji cawa obadarāba āđjia cacuađe jļ panlra wēābidapeđa bacuruba ubisiđaa. ²³ Bio uđapeđa preso ɓasiđaa. Dji preso ɓea wagabaría jarasiđaa bio wagamārēā. ²⁴ Ara maļđa preso ɓea wagabariba Paulora Sila sida preso ɓabada dede eđuara ɓađe ɓapeđa āđji jīrūra chicharođe catl nūmasia.

²⁵ Ariquētra bablrađe Pauloba Sila biđa Ācōrēa iwidi panasiđaa idjaba idjía trļā panasiđaa. Maļđa waabema preso ɓeba ūrī panasiđaa. ²⁶ Cawaéne de uremiada wāsia. Maļgłba preso ɓabada dera dji cābāyā uresia. Jūma eđa wābadara ewacuasia. Preso ɓea jļ ɓa carena sida jūma ērā ɓaecuasia. ²⁷ Mañne preso ɓea wagabarira lrlmasia. Eđa wābada ewa nūmea unusiđe crīchasia preso ɓeara jūma mīrū wābłrsiđada. Maļ carea idji necoda ēŭta edasia iduɓa beui carea. ²⁸ Bariblra Pauloba jīgua jarasia:

–Błduɓa beurādua. Dairāra jūma nama duanla.–

²⁹ Maļbe preso ɓea wagabariba ibīrāda enebipeđa Paulo, Sila panlmaa isabe eđaa wāsia. Ne wayaaba cacua ure nūmlba āđji jīrū caita ɓarru cobesia. ³⁰ Maļbe ādjira dajadaare edepeđa iwidiđia:

–Achirā, mļa ĵcārēda oida ɓa Ācōrēba młra ēdrl edamārēā?–

³¹ Ādjia panusiđaa:

–Bla, bl ēberārā biđa dadji Boro Jesucritoda iļāniblra, idjia bārāra ēdrl edaya.–

³² Maļbe dadji Boro beđeara idjía, jūma idji dedebemarāa biđa jarasiđaa. ³³ Ara maļ diamasi preso ɓea wagabariba āđji djara cōāpeđadara slgłsia. Māwā-nacarea idjira, jūma idji dedebemarā sida borocuesiđaa. ³⁴ Paulora, Sila sida idji dedaa edepeđa ne cobisia. Ācōrē

§ 16:22 2 Corinto 11:25.

ijāpedada bērā idjira, idji dedebemarā sida bio ɓals-riɗasidaa.

³⁵ Nurēma dji cawa obadaba zarrarāda preso wagabari-maa nāwā jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida ēdrɔ ɓɔɗua.–

³⁶ Maɓbe preso ɓea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bārāra ēdrɔ ɓɔbisidaa. Maɓba necai wānadua.–

³⁷ Baribɔrɔ Pauloba dji zarrarāa jarasia:

–Daira romanorā bērā baridua carea preso ɓɔcara panasidaa. Baribɔrɔ ādjia daia bio iwidiɗaé jūmarā quīrāpita ubiɗapeɗa preso ɓɔsidaa. Maɓda ɗdaira chupea ēdrɔ ɓɔbiɗica? ¡Māwāé! ¡Ādjidrɔ zedida panla dai ēdrɔ ɓɔɗi carea!–

³⁸ Pauloba jaradara zarrarāba dji cawa obadarāa jarade wāsidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorāda. Maɓ ūrīsidaa dji cawa obadarāra ne wayasidaa. ³⁹ Ara maɓda ādjimaa wānapeda quīrā djuburia iwidiɗidaa ādjia opeɗadara quīrādoɗamārēā. Maɓbe ēdrɔ ɓɔɗapeɗa beɗea djuburiasidaa puruɗebemada āyā wānamārēā.

⁴⁰ Paulo, Sila sida preso panana ēdrɔpedaɗacarea Lidia deɗa wāsidaa. Djabarā ume dji jɔreɗapeɗa ādjirā ume beɗeasia dadji Borora biara ijānamārēā. Maɓbeɓɔrɔ wāsidaa.

17

Tesalonica puruɗe quīrūbucapada

¹ Paulora, Silara, ādji ume nīna sida Anpipoli puruɗe, Apolonia puruɗe biɗa wāyā wānapeda Tesalonica puruɗe jūēne wāsidaa. Mama judiorā dji jɔrebada deda ɓasia.

² Pauloba obari quīrāca judiorā ume dji jɔreɗe wāsia. Domia ūbea ɓnāŭbada ewariza ādjirā ume beɗea ɓabad-jia. ³ Ācōrē Beɗeadeba idjia ebuɗa jaradiabadjia Ācōrēba

ēdrΛ edabari diai jarađara bia mīga ɓaida ɓasida, idjaba beupeđa ĩrēbaida ɓasida. Mañ awara nāwā jarabadjia:

–Mĭa bārāa jara ɓΛ Jesura wārāda Ācōrēba ēdrΛ edabari diai jarađaa.–

⁴ ĀcΛrΛ judiorāba maġgΛra ĩjānapeđa Paulo ume, Sila ume biđa ābaa panesiđaa. Idjaba zocārā griegorā Ācōrē waya ɓeaba, ĩcΛrΛ wērārā dji dromarā biđa ĩjāsiđaa.

⁵ BaribΛrΛ judiorā Jesu ĩjāé ɓeara sođe bié duanesiđaa. Mañ carea ēberā cadjiruarāda zocārā jΛređapeđa purura quĩrūbigađe wāsiđaa. Pirapodepeđa Jasoñ deđe eđa wāsiđaa Pauloda, Sila siđa jidađapeđa jūmarā quĩrāpita nūmΛni carea. ⁶ BaribΛrΛ ādjira mañ deđe ununaé basía. Mañ carea Jasoñda, ĩcΛrΛ djabarā siđa jidađapeđa dji puruđebema bororāmaa erreɓari edesiđaa. Jūmarāba ɓia jarasiđaa:

–Ēberārā jūma nañ ējūāne nēɓrΛ o panΛba aɓari quĩrāca nama ode zesiđaa. ⁷ Mañ awara za ɓΛ Jasoñba ādjirāra idji deđe bia edasia. Jūma ādjirāba dadji romanorā boroba obi ɓrΛ igara panΛ.* Jesumanada dadjirā boroađa abadaa.–

⁸ Mañ ũrīsiđade purura, ādjirā bororā siđa quĩrūbu-casiđaa. ⁹ Māwā duanΛne dji bororāba Jasoñ, waabemarāa biđa jarasiđaa ēdrΛēi carea paratada diadida panΛda. Diapedađacarea idu wābisiđaa.

Paulo, Sila ume Bereađe panana

¹⁰ Ara mañ diamasi djabarāba Paulora, Sila siđa Berea puruđaa diabuesiđaa. Jūēnapeđa judiorā dji jΛrebada

* ^{17:7} Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjiđaa. Mañ ewaride Claudio abadada ādjirā boro basía. Mañ Claudiora dji boroda ɓasia poa 41đeba aba 54đaa.

dedaa wāsidaa. ¹¹ Bereadebema judiorāra Tesalonica debemara quīrāca pananaé basía. Āteβλγλ Jesudebema ūrī quīrīā panasidaa. Ewariza Ācōrē Bedeara bio quīrācuita acλbadjidaa ādjia jara panλra wāā cawaya.†
¹² Maλba zocārā judiorāba Jesura ijāsidaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba, umaquīrārā dji dromarā bida ijāsidaa.

¹³ Maλmisa judiorā Tesalonica debemaba cawasidaa Pauloba Ācōrē bedeara Berea purude jaradia βλda. Maλ carea wānapeda mamabemara sīda quīrūbigasidaa Paulo bié odamārēā. ¹⁴ Ara maλda djabarāba Paulora pusadaa diabuesidaa. Baribλγλ Silara, Timoteo sīda Bereade panesidaa. ¹⁵ Paulo edepedadaba idjira Atena purudea diae wāsidaa. Maλbe Pauloba ādjirā ume bedeeda diabuesia Silara, Timoteo sīda idjimaā isabe zedamārēā. Ara maλda djabarāra jēda wāsidaa.

Paulo Atena purude βada

¹⁶ Pauloba Sila, Timoteo sīda Atena purude jλā βλde unusia maλ purura jλwaba oda ācōrēba bira βλda. Maλ bērā idji soe bié βesia. ¹⁷ Māwā βλde Paulora judiorā dji jλrebada dede ādjirā ume, judiorāé Ācōrē waya βea ume bīda Jesudebemada beea βabadjia. Maλ awara purude ewariza ēberārā duanλma beea βabadjia. ¹⁸ Ācλγλ ēberārā epicúreo crīcha ēpē βeada, estoico crīcha ēpē βea

† 17:11 Ādjia Ācōrē carta drōāra acλbadjidaa. Maλ ewaride Ācōrē carta djiwidira wadibīda neé basía.

sida mama panasidaa.† Mañ ēberārã Paulo ume beċea panane λcλrλba ara ādjiduċa iwidi duanasidaa:

–Jãl ēberã nēbrλi awua ċλba ĳcãrēnebemada beċea ċλ?–

Dewararãba panusidaa:

–Ãĩbemarãba ēpē ċea ācõrēnebemada jaradia ċλca ċλa.–

Mãwã jarasidaa Pauloba beċea bia Jesuċebemada idjaba dadji λrēbaċidebemada jaradia ċada bērã.§ 19-20 Mãwã panane Paulora Areórago eyadaa edesidaa ādji dji ĳre-bada demaa. Mañbe jarasidaa:

–Bλa jaradia ċλra dairãmaarã crīcha djiwidiã. Mañra dairãba waċi ũrĩnacaã. Mañ bērã cawa quĩrĩã panla cãrēda jara ċλda. ĳBλa dairãa jaradiaċa?–

²¹ Jũma Atenanebemarãba, drua ãĩbemarã mama ċea biċa aċabe crīcha djiwidi ũrĩpeċadaċada nēbrλbada bērã mãwã iwidiŋidaa. ²² Mañne Paulora ādjirã ċsi Areórago eyaċe λta nũmepeċa jarasia:

–Achirã Atenanebema, mñã unu ċλa bãrãba zocãrã ācõrēda bio ēpēbadada. ²³ Puruċe pλrrλa nĩne mñã unusia bãrãba ādjirãa bia beċeadi carea opeċadaċada. Mõgara oċa aċalde nañ beċeada ċλ ċasia: “Ācõrē dadjia adua panλ itea oċa.” Bãrãba adua panλ Ācõrãa bia beċeabadaa. Ara

† 17:18 Griego Epicuro abadara ċasia 300 poa Jesu toċi naċna. Mañ Epicuroba jaradiabadjia ēberãrãba aċabe ċλsrĩċa ċaidrλ wa necai ċaidrλ ĳrλċĩda panλda. Idji ēpē ċeada epicũreorã abadjĩdaa. Ādjirãba crīchasiċaã ādji ācõrē ċeaba ēberãrãda crīchaċada. Mañne estoicorãba griego Zeno abadara ēpēbadjĩdaa. Ādjirãba jaradiabadjĩdaa nañ djaraba o quĩrĩã ċλda igaraċĩda panλda, crīcha cawaara wãnida panλda, idjaba ne jũmada oċida panλda dewararãba carebaċãne. § 17:18 Mañ griegorãba crīchasiċaca ċλa ācõrē dji umaquĩrãda ċasida Jesu abadada mañne ācõrē dji wērãda ċasida λrēba abadada.

mañ Ācōrēnebemada mña bārāa jaraya. ²⁴ Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūmΛ sīda jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede bacaa.* ²⁵ Bia bai carea iwidicaa ēberāba idji itea ne omārēā.† IdjiabΛΛ jūma dadjirāa dia bΛa zocai beadamārēā, λyābeadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida bΛa erobeadamārēā.

²⁶ Idjia ēberā abΛdeba puruda zocārā yōbisia jūma nañ ējūāne beadamārēā. Idjia bΛsia maλgΛrā purura aba sālbe beadida idjaba sāma beadida. ²⁷ Māwā osia ēberārāba idjira jΛΛdamārēā. Māwāra tānaca jΛΛbΛda quīrāca āībērā ununicada. Wārāda Ācōrēra tΛmΛ bΛéa, ātebΛΛ dadjirāza caita bΛa. ²⁸ Idjideba dadjirāra zocai beaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bērā λcΛΛ bārānebemaba jarasīdaa: “Dadjirāra idji warrarāa.”‡

²⁹ Dadjirāda Ācōrē warrarābΛΛ, crīchadéé panΛa Ācōrēra oro odada, parata odada, wa mōgara odada, maλgΛra ēberāba ara idji crīchadeba oda bērā. ³⁰ Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opedāra idjia naēna iduaribisia. BaribΛΛ idira jara bΛa jūma druazabemaba cadjirua igaradapeda idjida ijānamārēā. ³¹ Māwā quīrīā bΛa idjia bΛéa ewarīde jūma nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bērā. Mañ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisia beu bađada λrēbabīda bērā.–

³² Mañ beu bađa λrēbabīdadebema ūrīsīdade λcΛΛra ipīdasīdaa. BaribΛΛ dewararāba jarasīdaa:

–Dewara ewarīde bΛa mañnebema beđea bΛda waya ūrīnia.–

* 17:24 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. † 17:25 Salmo 50:9-12. ‡ 17:28 Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā bΛsia.

³³ Mañbe Paulora ãdjirã ume ðadada wãsia. ³⁴ Ἰσχυρὰ dji jare pananaba Paulo bedeara ijãsidaa. Aða Dionisio basía. Idjira mañ Areópogoma dji jarebadadebema basía. Idjaba wërã Damari abadaba, dewararã bida ijãsidaa.

18

Paulo Corinto purude bada

¹ Mãwãnacarea Paulora Atena purudeba Corinto purudaa wãsia. ²⁻³ Mama judio Aquila abadada unusia. Mañ Aquilara Ponto druadebema basía.* Dji quima Priscila ume Italia druadeba jüëpedadada dãrãé basia. Italiadeba êdrãsidaa Romanebema boro Claudioba jüma judiorã Romane ðeara äyã wãbida bërã.† Corintode Paulora ädjimaa wãsia ädji quirãca wua deda o cawa ða bërã. Mañbe ädji ume ðesia äbaa trajai carea. ⁴ Ἀναΐβουβη ewariza Paulora judiorã dji jarebada dede bedea ðabadjia judiorãba, griegorã bida Jesura ijãnamãrëã.

⁵ Μαυμάτιος Silara, Timoteo sida Macedonia druadeba jüësidaa. Mama lba lta Pauloba ewariza Ἀκτοῦρῆ bedeada jaradia ðabadjia. Idjia judiorãa jarabadjia Jesura wãrãda Ἀκτοῦρῆba êdrã edabari diai jaradada. ⁶ Βαριβύβη idjia jara ðara ädjirãba igarasidaa. Idjaba idjidebemada bié bedeabadjidaa. Mañ carea Pauloba cacuade jã ðara jãrãpetapeda jarasia:

–Bãrãba mañ bedea igara panã carea Ἀκτοῦρῆba cawa oblarãde mãra bedeade ðaéã. Mañglara ara bãdjide ðla. Nama lba lta mãra judiorãémaa wãya.–

⁷ Ara mañda judiorã dji jarebada dede jaradia ðadada Ticio Justo dede jaradiade wãsia. Mañ ëberãba Ἀκτοῦρῆba waya basia. Idji dera judiorã dji jarebada de orrocawa

* 18:2-3 Ponto druara idjaba Bitinia abadjidaa. Hecho 16:7. † 18:2-3 Claudioba mãwã osia poa 49de.

ħasia.† 8 Judiorã dji jġrebada dedebema borora Crispo abadjidaa.§ Mañ Crispoba, jūma idji ēberārã biða dadji Borora ĩjãsiðaa. Mañ awara zocārã Corintodebemarãba ũrĩsiðaa Pauloba Jesudebema jaradia ħlda. ĩjãnapeda borocuesiðaa.

9 Ewari aħa diamasi Pauloba cãimocara quĩrãca unusia dadji Boroba idjía nãwã jarabġrlda: “Ne wayarãdua. Jaradia ħadua. Chupearãdua. 10 Mġra bġ ume ħġa. Ni aħalba bġra poya bié oħaéa, mġa ēberārã zocārã nañ purude erobġ bēra.” 11 Mañ bēra Pauloba poa aħa ēsidra Ācōrē beħeara mama jaradia ħesia.

12 Galioġ abada Acaya druadebema boroda ħeside judiorãra beħea ausiðaa Paulo bié oħi carea.* Idjira mañ Galioġmaa jida edesiðaa. 13 Ādjirãba jarasiðaa:

–Za ħġba ēberārãa jara ħġa Ācōrēra wayadida panġda baribġrġ dadji romanorã leyba jara ħġ quĩrãca jaradiacaa.–

14 Paulo beħeabġrġ basiðe Galioġba judiorãa jarasia:

–Nañ ēberãba bié oħabara wa cadjirua dromada oħabara mġa bãrã beħeara sēé ũrĩcasia. 15 Baribġrġ bãrãba aħabe beħea carea, bãrã Ācōrē trġ carea, bãrã ley carea biða ijara panġa. Mañ bēra ara bãduħa cawa oħadua. Mġa maġgġeħemada cawa oi carea ħġa.–

16 Mãwã jarapeða ãyã jġrecuasia. 17 Mañne jūmarãba judiorã dji jġrebada dedebema boro Sosteneda jidaħapeða

† 18:7 Ticio Justo. Griego beħeade zocārã cartade ababe “Justo” ħġ ħġa. Āġrġrġba crĩħa panġa mañ Justora Pauloba “Gayo” trġ jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14. § 18:8 Mañ Crispoħemada Pauloba ħġsia 1 Corinto 1:14ħe. * 18:12 Mañ Galioġra Acayaħemema boroda ħesia poa 51ħe.

ara mama puosidaa.† Baribɫɫ Galioɫba mañ carea crĩchaé basía.

Paulo jēda Antioquíadaa wāna

¹⁸ Paulora Corinto purude dārā basía. Mañne djabarā ābaa jarepeda wāyana asia. Barcode hadoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia tɫbisía Ācōrē itea ne oi jaradara jūma oda bēra.‡ Mañbebɫɫ Siria druadaa wāsía. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsidaa. ¹⁹ Wāɫɫadae Epeso purude jūēsidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume hadada awara wāsía. Mañne judiorā dji jarebada dedaa wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedeasia. ²⁰ Ādjirāba idjía bedeada djuburiasidaa mama dārā hemārēā, baribɫɫ be quĩrĩāé basía. ²¹ Āteɫɫɫ wāɫɫɫɫe nāwā jarasia:

–Ācōrēba quĩrĩāsira młra waya bārā acɫe zeya.–§

Mañbe barcode hadopeda Epesodeba wāsía. ²² Cesarea purude jūēpeda Paulora Jerusaleñnaa djabarā acɫe wāsía. Mamaɫba Antioquía purudeaa wāsía.

Apolo Epesodaa zeda

²³ Paulo mama dārā hadacarea Galacia druade, Prigia druade biɫa ɫɫɫɫa wāsía. Puruza Jesu ijā beaa jaradiasia biara ijānamārēā. ²⁴ Mañmisa judio Apolo abadada Epeso purude jūēsía. Mañ Apolora Alejandría purudebema basía. Idjira bia bedeabadjia idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basía. ²⁵ Apoloba dadji Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio ɫɫsrída bedeabadjia idjaba aride jaradia hadadja. Baribɫɫ borocueidebemada ababe

† 18:17 Jūmarāba. Griego bedeade zocārā cartade ɫɫ ɫɫa: “Griegorāba.” ‡ 18:18 Numero 6:1-21. § 18:21 Griego bedeade ɫɫɫɫ cartade nañ sida ɫɫ ɫɫa: “Młra Jerusaleñne ewari droma zebɫɫɫa báde wāida ɫɫa.”

Juañba jaradia ðaðadrɿ cawa ðasia.* ²⁶ Mañne Apoloba judiorã dji jɿrebada dede ne wayaa neé jaradia ðasia. Idjia jaradia ðɿra Aquilaba, Priscila biða ùrísidaa. Mañ carea idjira ãyã ededapeda Æcõrẽ Oðebemada biara jaradiasidaa.

²⁷ Mãwãnacarea Apolora Acaya druadaa wã quĩrĩã ðasia. Mañ carea djabarã Epesodẽbemaba idjira wãida bio bia ðlada asidaa. Cartada ðasidaa Jesu ïjã ðeaba idjira mama bia edadamãrẽã. Acayade jũẽside Apoloba djabarã Æcõrẽ biadẽba Jesu ïjãpedadada bio carebasia. ²⁸ Idjia jaradia ðɿde judiorãba sewaada abɿdaza jũmarã quĩrãpita ebuða cawabibadjia ãdjia Jesudẽbemada ãĩ crĩcha panɿda. Æcõrẽ Bedeadeba cawabibadjia Jesura wãrãda Æcõrẽba ãdrɿ edabari diai jaradada.

19

Paulo Epesode ðada

¹ Apolo Corintode ðɿmisa Paulora ãjũã eyaida ðɿde wãyã wãpeda Epeso purude jũesia. Mama Jesu ïjã ðeada ãcɿrɿ unusia. ² Idjia mañ djabarãa iwiẽisia:

–Bãrãba Jesu ïjãsidade ¿Æcõrẽ Jaurera edasidaca?

Ædjirãba panusidaa:

–Dairãba wadibiða Æcõrẽ Jauredẽbemada ùrĩnaca.–

³ Mañne Pauloba iwiẽisia:

–Mãẽteara ¿sãwã borocuesida?–

Ædjirãba panusidaa:

–Juañba jarada quĩrãca borocuesidaa.–

⁴ Mañne Pauloba jarasia:

–Juañba jarabadjia ãberãrãba cadjirua obadara igaradapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã. Mãwã osidara idjia

* 18:25 Marco 1:1-8.

borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aña idji caidu zebargada ijānamārēã. Mañgara Jesu basía.*

⁵ Mañ ūrīsidade dadji Boro Jesu trñneba borocuesidaa. ⁶ Mañbe Pauloba idji jawa ãdji ãrã ðaside Ācōrē Jaurera ãdjirāmaa zesia. Mañne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrēneba bedeasidaa. ⁷ Jūma ābaa ãdjira doce panasidaca ðla.

⁸ Jedeco ūbea Paulora judiorã dji jarebada dedaa wã ðabadjia. Mama ne wayaa neé judiorã ume bedeã ðabadjia Ācōrēra ãdji Boroda ðãdamārēã. ⁹ Baribargã ãcargã cawargã zareacuadapeda ijānaé basía. Ēberārã quĩrãpita Jesu Oðebemada bié bedeabadjidaa. Mañ carea Paulora ãdji ume ðadada āyã wāsia. Idjia Jesu ijã ðeara jaradiabada dedaa edesia. Mañ dera Tiranone basía. Mama ewariza Pauloba jaradia ðesia. ¹⁰ Poa umé māvã osia. Māvã jūma Asia druadebema judiorãba, judiorãé biã dadji Boro Jesudebemada ūrīsidaa.

Esceva warrarã sāvãpedada

¹¹ Ācōrēba zocārã ne ununaca waiðlada Pauloðeba obadjia. ¹² Pauloba baridua wua tãnada ēberārãba cacua bié ðeamaa edebadjidaa. Mañba dji cacua bié ðeara biabibadjidaa idjaba jairã sida ēberārã cacuaðebemada āyã jaretabadjidaa.

¹³ Mañ ewaride ãcargã judiorãba jai āyã jarecua rannda rargã nĩbabadjidaa. Mañne dadji Boro Jesu trñneba jaira ēberārã cacuaðebemada āyã jareta quĩrĩāsidaa. Nāvã jarasidaa: “Pauloba jaradia ðã Jesu trñneba mña jaraya: āyã wãdua.”

* 19:4 Jesu. Griego bedeade ãcargã cartade “Crito” ðã ðla.

¹⁴ Māwā o panlra judio Esceva warrarā basía. Ādjira si-ete panasídaa. Escevara sacerdote bororānebema basía.†
¹⁵ Ewari aba jai āyā jlreta panlne jaiba małgrā siete ēberārā jarasia:

–Jesura mļa cawa bla. Paulo sída mļa cawa bla. Bariblrā bārāra ¿cai?–

¹⁶ Małbe ēberā jai bara bla ādjira orra edapeđa jūma poyacuasia. Bío puocuada bēřā ādjirā cacuara jūma cōacuasia. Małbe dji jai bara bla dedeba ācada pira wāsídaa. ¹⁷ Jūma Epesode bea judiorāba, griegorā bída mał cawasídade ne wayasídaa. Małne dadji Boro Jesu trlnebemada bia bedeasídaa.

¹⁸ Mał ewaríde zocārāba Jesura řjāsídaa. Małbe zedapeđa ebudā jarasídaa ādjia jaiđeba o pananada.

¹⁹ Āclrlba ādji carta jaiđebemada enenapeđa jūmarā quirāpita babuesídaa. Jūma małgrā carta nēbla cawasídade cincuenta mil parata torro nēblade bésia.‡

²⁰ Māwā Ācōrēba idji lēladeba oda carea dadji Boro Jesudebema beđeara tmlara trl bęgasia. Małne Jesu řjā beara yō wāsídaa.

²¹ Māwānacarea Pauloba idji sođeba crīchasia Macedonia druade, Acaya druade bída rrlrpeđa Jerusaleł puruđaa wāida. Idjaba jarasia: “Jerusalełne bapeđa mļa Roma puruđaa wāida bla.” ²² Mał bēřā idji carebadarā Timoteoda, Erasto sída Macedonia druade na diabuesia bariblrā idjira Asia druade bésia.

Epesode quirūbucapedada

† 19:14 Zocārāmaarā mał Escevara jai āyā jlretablrāde ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea.

‡ 19:19 Cincuenta mil parata torro edai carea ēberāba cincuenta mil ewari trajaida bla.

²³ Ara mañ ewaride Jesu O carea ēberārāda cābana quīrūbucasiāa. ²⁴ Mañγλα nāwā basía: ēberā Demetrio abadada basia. Mañ ēberāra paratadebema ne obari basía. Deda ādji ācōrēwērā Artemisa de droma quīrāca djuburi ocuabadjia.[§] Mañ o ʘλεβα Demetrioba, idji ume ne obadarā biāda parata waiʘλα edabadjiaā. ²⁵ Demetrioba mañ ēberārāra, dewarabema ne obadarā siāda ābaa dji jaresia. Mañbe nāwā jarasia:

–Achirā, bārāba cawa paηλα dadjirāba nañ de zaque o paηλneba parata waiʘλα edabadada. ²⁶ Baribλγλ bārāba unu paηλα idjaba ūrī paηλα jāñ Pauloba jλwaba oēa ācōrēra dji wārāēana abarida. Idjia nañ Epesode idjaba berara jūma Asia druade biāda māwā jara nīa. Mañ bēra zocārā ēberārāba Artemisara igarabλdaa. ²⁷ Mañba dadjirāba nēdobue paηλra ēberārāba bié ununicada. Artemisa de droma siāda waa trλ ʘλγα ʘaésicada. Māwāra Asia druade, jūma nañ ējūāne biāda Artemisa ēpē paηλba waa dji dromada crīchadaēa.–

²⁸ Mañ bedeā ūrīsiāde bio quīrūnapeda bia jara du-anesiāa:

–¡Bio bia ʘλα Artemisa Epesodebemara!–

²⁹ Māwā duanane jūma purudebemarāra cawa crīchadaé piraposiāa. Mañne λcλγλba Paulo ume nīabadada umé jidaāpeda puru dji jλrebadaēaa edesiāa: aba Gayo basía, ababemara Aristarco basía. Ādjira Macedonia druadebema basía. ³⁰ Paulora mama ēberārā ume bedeade wā quīrīā basia, baribλγλ Jesu iñā ʘeaba iduaribiāaé basía. ³¹ Mañ awara λcλγλ Asiadebema bororāba Pauloa bedeāda diabuesiāa. Idji ume dji biarā

§ 19:24 Latīñ bedeade Artemisara Diana trλ jarabadjiaā. Griegorāba jarabadjiaā Artemisara ʘiogoa ʘeidebema idjaba warra toidebema ācōrēda.

bērã bedea djuburiasidaa dji j̄lrebadadaa wãrãmãrẽã.
³² Małmisa ābaa dji j̄lre paɲɲma jūmarāba cawa crīchadaé bērã ɛlga nūmesia. Jūmarāda quĩrã awara ɛia duanasidaa. Zocārāba adua panasidaa cãrẽ cãrẽã ābaa dji j̄lre duanɲda.

³³ Mãwã duanɲne ɲcɲɲɲba judio Alejandroda edasidaa puru quĩrãpita bedeamãrẽã. Mãwã osidaa dewara judiorāba idjira nocoda chãbari edepedada bērã. Małne Alejandroba jūmarāda j̄lwaba chupeabisia. Idjia jara quĩrã ɛasia judiorāra bedeaɛe paɲɲéda.* ³⁴ Baribɲɲɲ idjira judioda cawasidaɛe jūmarāba nãwã dãrã ɛia jarasidaa:†

-¡Bio bia ɛla Artemisa Epesodebemara!-

³⁵ Małbe Epesodebema carta ɛlbariba ēberãrã powua nūmɲra chupeabipeda jarasia:

-Achirã Epesodebema, jūmarāba cawa paɲɲa ācōrẽwẽrã Artemisa de dromara, idji zaca ɛl bajãneba ɛaɛda sida dadji purude wagabadada. ³⁶ Ni ɛbaɲba małɲɲra poya sewaada adaéa. Mał bērã biara ɛla chupeadida. Bio crīchadaéne ni cãrẽ sida orãnadua. ³⁷ Nał ēberãrãba dadjirã ācōrẽwẽrã de dromane ne drɲadaé paɲɲmĩna wa idjidebemada bié bedeaɛaé paɲɲmĩna bãrãba namaa enesidaa. ³⁸ Demetrioba idji ume ne obadarã biɛda djãrãda jara quĩrã paɲɲɲɲɲ, nẽɲɲra cawa obadarã quĩrãpita wãnida paɲɲa. ³⁹ Bãrãba dewara nẽɲɲrada jara quĩrã paɲɲɲɲɲ, dji bororãba puru ābaa j̄lre paɲɲne jaraɛadua. Ādjiabɲɲɲ cawa jaraɛia. ⁴⁰ Idi quĩrũbucapedada carea romanorãba jaraɛisicada

* ^{19:33} Griego bedeaɛe mał versículora ebuda ɛlãa. † ^{19:34} Dãrã. Griego bedeaɛe ɛl ɛla “hora umé.”

dadjirāba ādji leyra igara panλda. Ādjia cārē cārēã mãwã osidaada adibλra, ni cārē sida poya panunaéa.-

⁴¹ Mãwã jarapeđa dji carta λλbariba jūmarāda wābigasia.‡

20

Paulo Macedonianaa, Greciaada bida wāna

¹ Mãwã quĩrũ duananacarea Pauloba Jesu ijã beara trλcuapeđa ādjirã ume bedeasia dadjirã Borora biara ijãnamārēã. Maλbe wāyaana apeđa ojũecuapeđa Macedonia druadaa wāsia.* ² Jūma maλ druade pλrrλa nĩbaside djabarāda carebadjia dadjirã Borora biara ijãnamārēã.† Maλbeλraλ Grecia druade jũesia. ³ Mama jedeco ũbea basia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorāba idji bié odi carea bedeã ausidada. Maλ carea Macedonia druareba wāsia. ⁴ Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.‡ ⁵ Maλ djabarāra dai na wānapeda Troa purude jλã panasidaa. ⁶ Paλ esābari neé λλ cobada ewari badacarea दौरa Pilipo purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

‡ 19:41 λλraλ cartade versículo 41ne λλ λraλra versículo 40de λla. Maλne versículo 41ra neéa. * 20:1 Ojũecuapeđa. Griego bedeade zocārã cartade maλra neéa. † 20:2 Paulora poa aba esadra Macedonia druade basia. Maλne carta 2 Corinto abadada λasia. ‡ 20:4 Asia druadaa. Griego bedeade λλraλ cartade maλra neéa.

⁷ Mañbe nabema ewari domiane Jesu ijã ðea ume ãbaa dji jãresidaa Jesu quĩrãnebaði carea cobadara coði carea. § Mañne Pauloba jaradia ðasia. Nurẽma wãida ðl ðerã waði ariquẽtra beðea ðasia. ⁸ Dairãra ãtaarebema dejãne ãbaa dji jãre panasidaa. Ñĩrãda zocãrã coa nũmeasia. ⁹ Mañne cũdra Eutico abadada dajadaa aclbadade chũmasia. Paulora ðãrã beðea ðl ðerã mañ cũdrara daupeaba cãĩ dogosia. Mãwã ðlde dejã ãbeaðeba uðu wãsia. Idjira jaiðaðada eberãrãba bara edasidaa. ¹⁰ Paulora uðaa zepeda dji cũdra ãrã ðarru cobepeda blãisia. Mañne jarasia:

–Dauperarãnadua. Idjira zocai ðla.–

¹¹ Paulora wayacusa dede eða wãpeda Jesu quĩrãnebaði carea cobadada ãdjirã ume cosia. Mañbe waðibiða beðea ðlde ãnadãpeda wãsia. ¹² Dji cũdrara diguiðaa zocai edesidaa. Mañ carea jũmarãda ðsriða duanesidaa.

Troaðeba Mileto puruðaa wãpedada

¹³ Paulora Asoñ puruðaa óare wã quĩrãsia. Baribããlã daira barcode na wãbisia. Mama idjira ðadoyaða asia. Daira ara mañda wãsidã. ¹⁴ Asoñne Paulo ume dji ununapeda barcode ðadosia. Mañbe Mitilené puruðaa wãsidã. ¹⁵ Mamalãba wãnapeda nurẽma Quío morro quĩrãpe jũene wãsidã. Nurẽma Samo puruðe wibarisiðaa. Mañbe Trogiliodẽ wibaridapeda nurẽma Mileto puruðe jũesidaa.* ¹⁶ Paulora Asia druade ðãrã ða amaaba Epeso puruðe wibarié wãyã wãsia. Idjira isabe Jerusaleñne jũe quĩrã ðasia. Idjia crĩchasia poya jũeibãã Pentecoste ewariðe mama ðaia.

§ 20:7 Jesu quĩrãnebaði carea cobadada coði carea. Griego beðeade ðl ðla “pañ cõrãcuaðapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26. * 20:15 Trogiliodẽ wibaridapeda. Griego beðeade zocãrã cartade mañra neéa.

Pauloba djabarã Epesodebemarãa bedeada

¹⁷ Mileto purude ðade Pauloba Epesodebema djabarã wagabadada trãbisia. ¹⁸ Idjima jũesidade Pauloba jarasia:

–Bãrãba cawa panla mã naã Asia druade jũenaneba aba wãbrãdaa sãwã bãrã tãena nĩbabadjida. ¹⁹ Mãra dji dromada crĩchaé dadjirã Boroba quĩrĩã ðara o ðasia. Edaude jã ðabadjia idjaba judiorãba mãra bié o quĩrĩã panana bãrã bia mĩga ðabadjia. ²⁰ Mãwãmĩna mãa jũmarã quĩrãpita, bãrã deza bida bãrã carebai carea jaradia ðabadjia. Ni maãrĩ bida jaradia ama ðaca basía. ²¹ Judiorãa, judiorãéa bida mãa jarasia cadjirua obadara igaradapeda Æcõrẽmaa zedamãrẽã idjaba dadjirã Boro Jesucritora iãnamãrẽã.

²² Jãlbe Æcõrẽ Jaureba mãra wãbi ða bãrã Jerusaleãnaa wãya.† Baribrã mãa adua ða jãma cãrẽda sãwãida.

²³ Aðabe cawa ða Æcõrẽ Jaureba mãa puruza ebuða jarabarida mãra bia mĩga ðaida idjaba preso ðaida.

²⁴ Baribrã maãnebemada mãa jũmawãyã crĩchacaa, mã bia ðaira jãrlé ða bãrã. Aðabe dadjirã Boro Jesuba mãa obi ðara pãrã quĩrĩã ða. Maã bãrã bedea bia Æcõrẽba idji biadeba careba ðadebemada mãa jara ðaya.

²⁵ Æcõrẽba idji eberãrã bia pe eroðadebemada mãa bãrãa jara ðabadjia. Baribrã idi cawa ða bãrãba mãra waa ununaéda. ²⁶⁻²⁷ Mãa ne wayaa neé Æcõrẽba bãrã itea o quĩrĩã ðada jũma ebuða jara ðabadjia. Maã carea idi mãa jaraya: aþalda aduaibrã, mãra bedeade ðléa.

²⁸ Æcõrẽba idji Warra oadeba eberãrãra idji itea eda-

† ^{20:22} Æcõrẽ Jaureba mãra wãbi ða bãrã. Griego bedeade maãba idjaba jara ða: “Mã jaurede wãida ðada cawa ða bãrã.”

sia.[‡] Ācōrē Jaureba bārāra ɛlcārīa djabarāra waga pananamārēā. Mañ bērā ara bāduba bio quīrācuīta ɛad-
 -adua idjaba Ācōrē warrarā sida jūma waga pananadua.
²⁹ Māa cawa ɛla mñ wānacarea ēberā cadjiruarāda usa
 cadrā quīrāca bārā tāēna zedida djabarā jūma ārīni
 carea. ³⁰ Ara bādjidebemarā bida sewada jaradiađia Jesu
 iñā ɛearāba ēpēnamārēā. ³¹ Mañ carea quīrācuīta ɛad-
 -adua. Quīrānebađadua mñā poa ūbea āsa, diamasi bida jīā
 ɛlba bādjiza sāwā nībađida panlda jaradia ɛasida.

³² Jālbe djabarā, mñā bārāra Ācōrē jlwade ɛlya. Idji bi-
 ađeba dadjirā careba ɛldebeba bedeara quīrānebađadua.
 Idji biadeba ɛlɛlada diabaria bārāba biara iñānamārēā.
 Idjia diai jaradara idji biadeba bārāba edađia. Jūma idji
 itea bia ɛldearāba mañra edađia.

³³ Māa djārā paratada, oroda, cacuade jłbari sida ara
 młdji itea awuaé basía. ³⁴ Bārāba bio cawa panla ara
 młdji jlwaba trajasida mñā erobaida ɛlra edai carea id-
 jaba mñ ume nīnaa diai carea. ³⁵ Jūma mñā ođadeba bārāa
 cawabisia ɛlba traja panlneba dji poya trajadaé queđeada
 carebađida panlda. Quīrānebađida panla dadjirā Boro
 Jesuba nāwā jarasida: “Djārāa ne dia ɛlra Ācōrē quīrāpita
 biara ɛla djārāneba ne eda ɛl cāyābara.”-

³⁶ Māwā jaradacarea Paulora chīrāborode cobepeda
 jūma ādjirā ume Ācōrēa iwīdisia. ³⁷ Mañbe bia wābidi
 carea jūmarā bio jīā panlba Paulora ojūēnapeda isōsīdaa.
³⁸ Bio sopuasīdaa waa ununaéana ada bērā. Mañbe idjira
 barcođaa diade wāsīdaa.

21

Jerusalemāna wāpedada

[‡] 20:28 Ācōrēba idji Warra oadeba. Griego bedede ɛclra
 cartade ɛl ɛla: “Dadji Boroba ara idji oadeba.”

¹ Mañ djabarã amenapeda dairãra barcode Cos morrodaa jipa wãsidaa. Nurẽma Roda morrodaa wãnapeda Patará purude jũene wãsidaa. ² Mañ Pataráde barco Penicia druadaa jipa wãi carea blda unusidaa. Małgłde badodapeda wãsidaa. ³ Wãbldađe Chipre morro dromada jłwa aclare unusidaa baribłłł Siria druadaa wãyã wãsidaa. Barcodebemarãba ne ameni carea Tiro purude wibarisidaa.

⁴ Mama dairãba Jesu ijã beada unupedada bẽrã ãdjirã ume siete ewari panesidaa. Małne ãdjirãba Ācõrẽ Jauredeba Paulo jarasidaa Jerusalełnaa wãrãmãrẽã. ⁵ Mañ siete ewari badacarea dairãra wãsidaa. Jũma djabarãra, ãdji quimarã, ãdji warrarã sida dairã ume puru dajadaa wãsidaa. Mama pusa ĩbłde chĩrãborode duanapeda Ācõrẽa iwidisidaa. ⁶ Małbe wãniana adapeda barcode badosidaa. Małne ãdjirãra diguida wãsidaa.

⁷ Małbe Tirodeba barcode wãnapeda Tolemada purude jũesidaa. Mama djabarã aclde wãnapeda ãdjirã ume ewari aba panesidaa. ⁸ Nurẽma wãnapeda Cesarea puru dromane jũesidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Mañ Pelipera bede bia Jesudebema jarabari basía. Djabarã carebadamãrẽã siete edapedadadebema basía.* ⁹ Idjia caurãda wađi quima edadacada quĩmãrẽ erobasía. Mañ wẽrãrãra Ācõrẽneba bedeabadarã basía.

¹⁰ Mama dãrã panłne Ācõrẽneba bedeabari Agaboda Judea druadeba zesia. ¹¹ Dairã aclde zeside Paulo bi trãjłbarida edasia. Małba ara idji jĩrũra, jłwa sida jłpeda nãwã jarasia:

–Ācõrẽ Jaureba nãwã jara bła: nał bi trãjłbari djibarida judiorãba Jerusalełne nãwã jłnia. Małbe judiorẽã jida diađia.–

* 21:8 Hecho 6:1-6; 8:1-13, 26-40.

¹² Mañ ūrīsīdade dairāba, djabarā Cesareadebema bida Pauloa bedeā djuburiasīdaa Jerusaleñnaa wārāmārēā.

¹³ Baribɫɫ Paulo ba jarasīa:

–¿Cārē cārēā jīā panɫ? ¿Cārēā młra jāwā sopuabi panɫ? Aḅabe mł jłnamārēā ḅléā, ātebɫɫ Mł Boro Jesu bedeā carea Jerusaleñne beui carea ḅɫa.–

¹⁴ Mañne dairāba idjía jara panesīdaa wārāmārēā baribɫɫ idji crīchara poyadaé basía. Mañ bērá waa mañnebemada bedeadaé basía. Ātebɫɫ jarasīdaa:

–Māwā ḅaibɫɫ, dadjirā Boroba quírīā ḅɫ quírāca oya.–

¹⁵ Mañbe wāni carea jūma oḅapeḅa Jerusaleñnaa wāsīdaa. ¹⁶ Āɫɫɫ Jesu jīā ḅea Cesareadebemada dairā ume wāsīdaa. Ādjia ēberā Mnasoñ abadamaa edeḅapeḅa dairāra idji dede panesīdaa. Idjira Chipredebema basía. Jesu jīanada dārābɫɫ basía.

Paulo Jerusaleñne Santiago ume bedeada

¹⁷ Jerusaleñne jūesīdade djabarāba dairāra bio ḅɫsrīda edasīdaa. ¹⁸ Nurēma Paulora dairā ume Santiago aɫḅe wāsīdaa.† Djabarā bororā sīda jūma mama duanasīdaa.

¹⁹ Mañbe Paulo ba “mērā djabarā” apeḅa Ācōrēba idjīḅeba judiorāēma oḅada jūma daucha nēbɫɫsīa. ²⁰ Mañ ūrīsīdade djabarāba Ācōrēba bia bedeasīdaa. Mañbe ādjia Paulo jarasīdaa:

–Djaba, ḅɫa cawa ḅɫa judiorā bio zocārāba Jesura jīā panɫda. Ācōrēba Moisea diada ley sīda ādjirāba bio ēpēbadaa. ²¹ Baribɫɫ ādjirāba blēdebemada se-wada ūrīsīdaa. Āɫɫɫba ādjirāa jarasīdaa ḅɫa jūma judiorā griego tāēna ḅearāa Moiserā igarabi ḅɫda, ādji

† ^{21:18} Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeade Santiago trłra zesīa “San Jacobo” isabe jarabɫɫḅeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba ḅɫsīa.

warrarãra cacua wẽãgobicada, idjaba waabema dadji judiorãba obada sida obicada. ²² ¿Sãwã oði maãra sewada cawadamãrẽã? ΒΛ jũenara dãrãéne cawadãia. Maãbe wãrãda βλ bié oði carea powuadãia.‡

²³ Maã carea daimaarã βλα nãwã oida βλα: dairã tãèna djabarãda quĩmãrẽ panλα. Ædjia Æcõrẽ quĩrãpita ne oi jarapedadara jũma obλdaa. ²⁴ Maã djabarãra Æcõrẽ de dromanaa ededua. Mama Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea oðadua. Ædjia Æcõrẽa diaðida panλα βλαβλγλ diadua. Mãwãra Ædjira poya borobichia tλðia cawabidi carea Ædjia ne oi jarapedadara jũma osidada.§ Maãba jũmarãba cawadãia βλðebema jara panλα sewada, idjaba cawadãia βλα wãrãda jipa nĩbabarida Moise leyba jara βλ quĩrãca. ²⁵ Barιβλγλ judiorãé Jesu ïjã beaba oðida panλα daiba cawa jaraðepeda cartade βλsidaa: Ædjirãba nedjara jλwaba oda Æcõrẽa diaðada codié panλα, oa sida codié panλα, animarã otrãjã beada sida codié panλα, idjaba auðua nĩbadié panλα.-*

²⁶ Nurẽma Pauloba, maã èberãrã biða jλwa osidãa Æcõrẽ quĩrãpita bia beadi carea. Maãne Æcõrẽ de dromanaa wãnapeda jarasidaa cãrẽ ewaride Æcõrẽ quĩrãpita bia pananida. Maã ewaride Ædjia Æcõrẽa animarãda babue diaðida panasidaa.

Judiorãba Paulo jidapedada

²⁷ Barιβλγλ siete ewari jũèβλγλ basiðe λçλγλ judiorã Asia druadèbemada Æcõrẽ de droma dajada panasidaa.

‡ 21:22 Maãbe wãrãda βλ bié oði carea powuadãia. Griego beðeade λçλγλ cartade maãra neéa. § 21:24 Numero 6:13-20.

* 21:25 Hecho 15:28-29.

Mañ judiorãba Paulo unusidade jūma ēberãrã arima duanra quĩrūbigadapeda Paulora jidasidaa. ²⁸ Mañne jĩgua jara panasidaa:

–¡Israelerã, dairãra carebaadua! Naŕgl ēberãba druaza jaradia ðla dadji israelerãra, dadjirã leyra idjaba Ācõrẽ de droma sida bié tabeada. ¡Mañ awara griegorãda Ācõrẽ de droma caita edesia!† ¡Nañ de ababe Ācõrẽ itea ðda bié ðasia!–

²⁹ Ādjirãba mãwã jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nĩda unupedada bẽrã. Crĩchasiidaa Pauloba Tropimora Ācõrẽ de droma caita ede ðasida.

³⁰ Mañne jūma Jerusaleñnebemarã quĩrūnapeda pira-posidaa. Āclrlba Paulora jidapeda Ācõrẽ de droma dajadaa errebari edesidaa. Mañbe eda wãbadara jūma jūãtrlcuasidaa. ³¹ Paulo bea quĩrĩã panlmisa abalba romano sordaorã boro dji dromaa jarade wãsia jūma Jerusaleñne duanra quĩrūbucasidada. ³² Ara mañda idji sordaorãda, ādji bororã sida trãpeda ēberãrã quĩrūbuca duanmaa pira wãsidada. Judiorãba ādjirã zebda unusidade Paulo puo pananada idu ðasidaa. ³³ Sordaorã boro dji droma araa jūēsida Paulora jidapeda carena uméba jã ðlbisia. Mañbe ēberãrã powua nūmla iwidiisia Paulora caida idjaba cãrẽda osi cawaya. ³⁴ Mañne jūmarãda quĩrã awara ðia duanasidaa. Baribrla sordaorã boro dji dromaba cawa ũrĩca basía ēberãrã bio ðlga duanl bẽrã. Mañ carea Paulora sordaorã duanabadamaa edebisia. ³⁵ Dji dumema jūēsidaede mamalba sordaorãba Paulora jira edesidaa, judiorãra bio quĩrū duanl bẽrã. ³⁶ Ādjirãba sordaorã caidu jĩgua jarabadjidaa:

–¡Idjira beatadua!–

† 21:28 Judiorãra Ācõrẽ de droma caita wãnida panasidaa baribrla griegorãra jĩgabe panenida panasidaa.

Pauloba judiorã powua duan λά jarada

³⁷ Sordaorãba Paulo ãdjirã duanabada dede eda edebladade Pauloba ãdjirã boro dji dromaa griego bedeadeba iwiðisia:

–¿Bia λaca mλra ba ume bedeaida?–

Dji dromaba panusia:

–¿Bλα griego bedeara cawa λaca? ³⁸ ¿Bλέca Egip-toðebema, ãberãrã sãλbeda quĩrũbigadada? ¿Mĩã beabadarãda ãjũã põãsa ewaraga λadaa mil quĩmãrẽ pe edesiéca?–

³⁹ Maλne Pauloba jarasia:

–Mãwãéa, mλra judioa. Cilicia druadebema. Tarso puru dromane tosidãa. Mλ quĩrã djuburia puru quĩrãpita idu bedeadidua.–

⁴⁰ Dji dromaba idu bedeabisia. Maλbe Paulo dumene λta nũmλba idji λwaba ãberãrãra chupeabisia. Chupeasidãde hebreo bedeadede bedeasia.

22

¹ Pauloba jarasia:

–Mλ djabarã, mλ bororã, ãrĩnãdua. Ara mλdjidebemada jaraya.–

² Idjira hebreode bedea λada ãrĩsida bẽrã ãdjirãra chupea duanesidãa. Maλne Pauloba jarasia:

³ –Mλra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidãa. Baribλrλ mλra nama Jerusaleλne warisia. Jaradiabari Gamalielba mλa jũma dadji drõã naẽnabemarã leyba jara λara bio jaradisia.* Mλa ãcõrẽra bio ãpẽ ãbadjia bãrãba ãpẽbada quĩrãca. ⁴ Maλba O Djiwiði ãjã beada bié oi carea mλa ãpẽbadjia. Umaquĩrãrãda, wẽrãrã sida preso λacuabisia. Idjaba λcλrλ beabisia. ⁵ Maλgλra sacerdote dji dromaba, jũma judio drõãrã dji dromarã bida cawa

* 22:3 Hecho 5:34-39.

panla. Ādjia m̄la cartada diasidaa judiorã Damascoðebe-
maba cawadamãrẽã O Djiwidi ěpẽ ðeara m̄la jidaida ðlda.
Małba m̄ra Damascoðaa wãsia ādjirã nał Jerusalełnaa
jida enepeda dji bororãba cawa oðamãrẽã.

⁶ Baribłrł Damascoðe jũẽboðode umatipa basica ðla.
Małne cawaẽne bajãneba uruada m̄ma jłrã tẽũsia. ⁷ Mł
egode ðaeside bedeada ũrĩsia. Mał bedeaba m̄la jarasia:
“Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã m̄ra bié oi carea ěpẽ ðł?”
⁸ M̄la iwidiisia: “Mł boro, ¿błra cai?” Idjia panusia: “M̄ra
Jesu Nazareðebemaa. Bł bié oi carea ěpẽ ðłra m̄la.”
⁹ Mł ume nĩnaba mał urua unusidaðe dauperasidaa,
baribłrł mł ume bedeabłrłra ũrĩnaé basia.† ¹⁰ Małne
m̄la iwidiisia: “Mł Boro, ¿błra cãrẽda quĩrĩã ðł m̄la oida?”
Dadji Boroba panusia: “Piradrłpeda Damascoðaa wãdua.
M̄la jãma jaraya cãrẽda oida ðlda.” ¹¹ Mał urua jłrã
tẽũbłrłba m̄ra dauberreasia. Mał bẽrã mł ume nĩnaba
mł jłwade jidadapeda Damascoðaa edesidaa.

¹² Mama ěberã Ananía abadada ðasia. Mał Ananíaaba
Ācõrẽda waya ðł bẽrã dadjirã leyra bio ĩjã o ðasia. Jũma
judiorã Damascoðebemaba idjiðebemada bia bedeabad-
jidaa. ¹³ Mał Ananíaaba m̄ra acłde wãsia. Caita wãpeda
jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa bł dauba unu ðedua.”
Ara małda mł daura biapeda idjira unusia. ¹⁴ Małbe
Ananíaaba jarasia: “Ācõrẽ dadji drõã naẽnabema ume
ðadaba błra edasia idjia quĩrĩã ðlda cawamãrẽã, dji
jira ðlda unumãrẽã, idjaba idji bedeabłrłda ũrĩmãrẽã.
¹⁵ Jũma bła ununada, ũrĩna siða jũmarãa jaraya. ¹⁶ ¡Waa
jłãrãdua! Piradrłpeda borocuedua. Idjía iwidiidua. Bł
cadjirua oðara idjia jũma quĩrãdoaya.”

¹⁷⁻¹⁸ Mãwãnacarea m̄ra jẽda Jerusalełnaa zesia. Ewari
aba Ācõrẽ de dromanaa wãpeda idjía iwidi ðasia. Małne

† 22:9 Dauperasidaa. Zocãrã carta griego bedeade beade mał bedeara
neéa.

m̃a cãimocara quĩrãca dadji Boroda unusia. Idjia m̃a jarasia: “Jerusaleñeba isabe ãyã wãdua. Βλα m̃ñebema jara Ælara namabemarãba ijãnaéa.” ¹⁹ Ijãnida crĩcha Æada bẽrã m̃a nãwã jarasia: “M̃ Boro, ãdjirãba bio cawa panla naẽna m̃ra judiorã dji jãrebada deza wãpeða bl ijã Æeara jidapeða puobadjida idjaba preso Ælbadjida. ²⁰ Βλðebema bedeða Æl carea Estebañ beasidãde m̃ sida arima Æasia. Idji beabldada m̃a bia unusia. Mañ awara ãdjia ãrã jãbadara m̃a waga Æasia.” ²¹ Bariblrã dadji Boroba m̃a jarasia: “Wãdua. M̃a blra tãmã judiorãémaa diabueya.”-

Romanorãba Paulo soaba uðia panana

²² Pauloba jara Ælara judiorãba chupea ãrĩ duanasidãa. Bariblrã ãcõrẽba idjira judiorãémaa diabueyaða aside jĩgua jara duanesidãa:

-Jãñ ãberãra zocai Æacara Æla! jBeaðadua!-

²³ Mãwã Æia duanane ãdjia ãrã jãbadara quĩrũbiðeba jãrãpe duanesia idjaba egoro porara ãtaa jãmãposidãa.

²⁴ Mañ bẽrã sordaorã boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorã duanabada dede eða ededapeða soaba udamãrẽã. Mãwã obisia Pauloba jaramãrẽã cãrẽ cãrẽã judiorãra idji ume quĩrũ duanlda. ²⁵ Bariblrã idji uði carea jãbldaðe Pauloba sordaorã boro arima Æla jarasia:

-jBãrãba romanoda uðida panlca idji cawa oði naẽna?-

²⁶ Mañ ãrĩside sordaorã borora dji dromamaa wãpeða jarasia:

-jΒla cawa Ælca cãrẽda oblrlda? Jãñ ãberãra romanoa.-

²⁷ Mañbe sordaorã boro dji dromara Paulomaa wãpeða iwĩðisia:

-jWãrãda blra romanoca?-

Pauloba panusia:

-Mãẽ, m̃ra romanoa.-

²⁸ Sordaorã boro dji dromaba jarasia:

–Romano bai carea m̃la paratada waiϑla diasia.–

Pauloba jarasia:

–M̃ra todadeba romanoa.–

²⁹ Ara mãda Paulo udi carea pananaba idu ϑsidaa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j̃lbiḁa bēḁā.

Paulo judio dji droma bearā quĩrāpita baḁa

³⁰ Nurēma sordaorā boro dji dromaba waḁibiḁa cawa quĩrā ϑasia cārē cārēā judiorāba Paulora bié jara panasiḁada. Mã carea idjira carenaba j̃l baḁada ēḁā ϑasia.† Mãbe sacerdote bororāda, jūma judiorā dji dromarā siḁa ābaa j̃lesia. Mãne Paulora enepeda ādjirā quĩrāpita ϑasia.

23

¹ Pauloba judiorā dji dromarāmaa ac̃peḁa jarasia:

–M̃ djabarā, m̃ra necai ϑla cawa ϑl bēḁā iḁi biḁa Ācōrē quĩrāpita bia nīda.–

² Mãne sacerdote dji droma Ananíaba Paulo caita paná jarasia idji itede udamārēā.* ³ Mã carea Pauloba Ananíaa jarasia:

–¡B̃da Ācōrēba uya! ¡B̃la jaradiabari quĩrāca ocaal† B̃ra jāma chūm̃la Ācōrē leyḁeba m̃ra cawa oi carea barib̃l̃l̃ j̃m̃ ubi ϑḁeba ara mã leyda igara ϑla!–

† ^{22:30} Carenaba j̃l baḁada. Griego beḁeade ḁ̃c̃l̃l̃ cartade mãra neéa. * ^{23:2} Mã Ananíara sacerdoterā boro basía poa 47ḁeba aba 59ḁaa. Idjira bio cadjirua ϑasia. Judioda māwā ϑm̃ina judiorāba idjira beasiḁaa poa 66ḁe. Capítulo 5ḁe dewara Ananíanebemada ϑl ϑla. Idjaba capítulo 9ḁe, 22ḁe biḁa dewara Ananíanebemada ϑl ϑla. † ^{23:3} ¡B̃la jaradiabari quĩrāca ocaal Griego beḁeade nāwā ϑl ϑla: “B̃ra de totroa soaḁa quĩrāca ϑla.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16.

⁴ Mañne caita duanλba Paulo a jarasidaa:

–Sacerdote dji droma Ācōrēba ɛlɛdaɛa ʒbλa jāvā quēāica?–

⁵ Paulo a jarasia:

–Djabarā, mλa adua ɛasia idjira sacerdote dji dromada. Cawadabara mλa māwā jaraé bacasia, Ācōrē Bedeade nāvā ɛl ɛl bērā: “Bārā borora bié jararānada.”‡

⁶ Māvā ɛlɛ Paulo a cawasia dji dromarāra λcλλ saduceorāda, λcλλ pariseorāda. Mañ carea ādjirāa jīgua jarasia:

–Djabarā, mλra pariseoa. Mλ drōā naēnabemarā sida pariseorā basía. Mañ bērā ijā ɛλa beudarāra λrēbaɛida. Mañ carea λcλλba mλra cawa oɛa quīrīā paλa.–

⁷ Paulo a māwā jaraɛa carea pariseorāra saduceorā ume caicayaɛapeɛa awara awara crīcha duanesidaa. (⁸ Saduceorāba jarabadaa beudarāra λrēbaɛacada, ba-jānebema nezocarā neéda, jaure sida neéda. Baribλλ pariseorāba jūma maλgλra ijā paλa.) ⁹ Caicaya duanλ bērā ɛλga duanesidaa. Judiorā ley jaradiabada dji pariseorāba piradrλapeɛa jīgua jarasidaa:

–Dairāba unu paλa nañ ēberāra bedeade ɛléda. Āībērā jaureda wa bajānebema nezocada idji ume bedea-sisicada. Māvā baibλλ ʒsāvā Ācōrē ume djōni?–§

¹⁰ Ādjirāra wetara caicaya duanλ bērā sordaorā boro dji dromaba waya ɛasia Paulora tλ eubari beɛida. Mañ bērā sordaorāda wābisía Paulora ādji tāēnabemada jārīnapeɛa sordaorā duanabada dede eda ededamārēā.

¹¹ Mañ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nāvā jarasia: “Paulo, sobiada. Mλnebema nama Jerusaleñne bedeada quīrāca Roma purude biɛa bedeaida ɛλa.”

‡ 23:5 Exodo 22:28. § 23:9 Māvā baibλλ ʒsāvā Ācōrē ume djōni? Griego bedeade λcλλ cartade mλra neéa.

Judiorāba Paulo beađia panana

¹² Nurēma judiorāda ḷcḷḷa beđea ausidaa Paulo beađi carea. Maḷ ēberārāba wārāneba beđea ḷsidaa ne codaēda idjaba baido dođaēda aba Paulo beabḷdađaa.

¹³ Dji beđea ḷpedađara cuarenta auđu panasidaa.

¹⁴ Ādjirāra sacerdote bororāmaa, judiorā dji dromarāmaa biđa wānapeda jarasidaa:

–Dairāba wārāneba beđea ḷsidaa ne codaēda idjaba baido dođaēda aba jāḷ Paulo beabḷdađaa. ¹⁵ Maḷ bēra nāwā oedua. Bārāba, jūma dji bororā biđa sordaorā boro dji dromaa iwidiđadua nu Paulora wayacusa bārāmaa enebimārēā. Jarađadua bārāba idjiđebemada quīrācuitaara iwidi quīrīā panḷda. Eneḷdađe nama jūēi naēna dairāba idjira beađia.–

¹⁶ Baribḷḷa Paulo djabawērā warrada arima ḷasia. Maḷ cūdraba ādjia jara panḷra ūrīpeđa sordaorā duanabadamaa Paulo jarađe wāsia. ¹⁷ Maḷ carea Pauloba sordao boroda aba trḷpeđa jarasia:

–Naḷ cūdrada dji dromaara ḷmaa ededua. Idjia ne jara quīrīā ḷa.–

¹⁸ Ara maḷda cūdrara sordaorā boro dji dromamaa edepeđa jarasia:

–Paulo, dji preso ḷba mḷra trḷpeđa jarasia naḷ cūdrada ḷmaa enemārēā. Idjia ḷa ne jara quīrīā ḷa.–

¹⁹ Maḷbe sordaorā boro dji dromaba cūdra jḷwađe jidapeđa āyā edesia. Maḷbe iwidiđisia:

–¿Cārēda mḷa jara quīrīā ḷa?–

²⁰ Maḷne cūdraba jarasia:

–Judiorāra beđea ausidaa nāwā ođi carea: ādjia ḷa beđea djaburiadia Pauloda nu dji dromarā ābaa dji jare panḷmaa edebimārēā. Jarađia idjiđebemada quīrācuitaara iwidi quīrīā panḷda. ²¹ Baribḷḷa ādji beđeara ijarādua. Paulo beađi carea o caita cuarenta

auðu mĩrũ panla. Ādjirāba wārāneba beċea ʘlsidāa ne codāēda idjaba baido doċāēda aba Paulo beabʘdaċāa. Ara nawena idji beaċi carea panla. Aʘabe jļā panla ʘla Paulo edebimārēā.–

²² Maļbe sordaorā boro dji dromaba cūdraa jarasia:

–ʘla mļā jaraċara ni aʘala jararādua.–

Māwā jarapeċa wābisia.

Romanorāba Paulo Cesareċāa edepeċāda

²³ Maļbe sordaorā boro dji dromaba idjiare ʘeada umé trļpeċa jarasia:

–Dosciento sordaorāda, setenta sordaorā cawayoċe wābadada idjaba dosciento sordaorā mĩāsu catʘ ʘeada edaċapeċa Cesarea puruċāa diamasi wānādua.* ²⁴ Maļ awara cawayoda Paulo itea edaċādua naļ Judea dru-adebema boro Pelimaa bia edeċi carea.–†

²⁵ Sordaorā boro dji dromaba cartada nāwā ʘa diabuesia:

²⁶ Mļ, Claudio Lisiaba naļ cartara ʘʘʘʘʘ mļ boro dji droma Peli itea. Mļa quĩrĩā ʘla ʘʘa bia ʘaida.

²⁷ Judiorāba naļ ēberāra jidaċapeċa beaċi basía. Baribʘʘʘ mļa cawasia idjira romanoda. Maļ bērā sordaorā ume wāpeċa judiorā jʘwaċabemada ēdʘʘ edasia. ²⁸ Mļa cawa quĩrĩā ʘasia cārē cārēā idjira bié jara panʘda. Maļ bērā idjira edesia judio dji dromarā ābaa dji jʘre panʘmaa. ²⁹ Maļne mļa cawasia aʘabe ādji ley carea idjira bié jara panʘda. Baribʘʘʘ idjia caċjiruada oé ʘa bērā beaċié panʘa ni preso ʘaċié panʘa. ³⁰ Māwānacarea mļa cawasia judiorāra beċea ausidada idji beaċi carea. Ara maļċa idjira ʘʘmaa

* 23:23 Diamasi. Griego beċeade ʘʘ ʘʘa “diamasi a la nueve.”

† 23:24 Maļ Pelira Judeadebema boro basía poa 52ċeba aʘa 60ċāa. Cesarea puruċe ʘabadjia.

diabuesia. Idjaba m̃a ãdjirãa jarasia idjida bié jara quĩrãa paλbλrλ bλ quĩrãpita jarade wãnida paλda.

Bia badua.‡

³¹ Ara maãda sordaorãba ãdji boroba jaradara osidaa. Diamasi Paulora Antipatri puruðaa edesidaa. ³² Nurẽma sordaorã jĩrũba wãbadara ãdji duanabada deðaa jẽda wãsidaa. Maãne cawayode wãbadaba Paulora Cesaread-aa edesidaa. ³³ Cesareade jũẽsidade sordaorãba cartara dji boroa diasidaa. Idjaba Paulo sida idjimaa edesidaa. ³⁴⁻³⁵ Maã carta acλpeða dji boroba Pauloa iwiẽisia sãmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawaside nãwã jarasia:

–Bλ bié jara paλda zesidara m̃a ãdjira, bλ sida ũrĩya.–

Maãbe idjia sordaorãa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagadamãrẽã.§

24

Paulo Peli quĩrãpita bedeada

¹ Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananiãra ãcλrλ judiorã dji dromarã ume Cesareade jũẽsidaa. ãdjiare bedeabari Tertuloda edesidaa. Maãne Peli quĩrãpita Pauloðebemada bié jarasidaa. ² Peliba Paulo enebiside maã Tertuloba Pauloðebemada bié jara nũmesia. Nãwã jarasia:

–Dji droma Peli, bλ dai boro beða ewariðeba naã druade dãrã necai paλa. Idjaba bλ crĩcha cawaaðeba ne zocãrãda o ðla dairãra biara duananamãrẽã. ³ Bλa o ðλ carea dai ðeaza ne jũmane bia ðlaða abadaa. ⁴ Baribλrλ dãrã miã sẽ

‡ 23:30 Bia badua. Griego bedeade ãcλrλ cartade maãra neãa.

§ 23:34-35 Maã Herodera “Herode dji Droma” abadjidaa. Id-jiabλrλ warra zaquerãra Beleã purude quenabisia. Mateo 2:13-18.

amaaba m̄la b̄la beḏea djuburiaya b̄l biḏeba dai beḏeara ūrīmārēā.

⁵ Dairāba cawa pan̄la nāl ēberāba nēb̄lrada o ḥabarida. Idjia jūma nāl ējūāne judiorāra quīrūbiga ḥabararia. Idjira dji nazareno ijā ḥearā boroa. ⁶ Māl awara idjia Ācōrē de dromara bié b̄l quīrīāsia. Māl carea daiba idjira jidasidaa. [Dai leyḏeba cawa oḏi basía. ⁷ Māwāmīna sordaorā boro Lisiaba idjira dai j̄lwaḏabemada jārīsia. ⁸ Māl awara jarasia nāl ēberā bié jara pan̄lra b̄lmaa zeḏida pan̄lda.]* B̄la idjia bio iwidib̄lra cawaya jūma daiba jara pan̄lra wārāda.-

⁹ Judiorā mama duan̄l biḏa jūma māl beḏeara wārāana asidaa.

¹⁰ Mālbe dji boroba j̄lwaba Pauloja jarasia beḏeamārēā. Ara mālda Pauloba jarasia:

-M̄la cawa ḥla b̄la roa zocārā nāl druḏebemada cawa obarida. Māl bērā m̄lra ara m̄ldjidēbemada ḥsriḏa beḏeaya. ¹¹ Doce ewari ḥla m̄lra Ācōrēa bia beḏeai carea Jerusalēne jūēnada. B̄la bariduaa iwidib̄lra cawaya mālra wārāda. ¹² Za m̄l bié jara pan̄lba m̄lra ununaé basía djārā ume caicaya nūm̄lda wa ēberārā quīrūbiga ḥlda. Ācōrē de dromane, judiorā dji j̄lrebada deḏe, ni puruḏe biḏa m̄la māwā o ḥlda ununaé basía. ¹³ Nāl ēberārāba poya cawabidaéa ādjia jara pan̄lra wārāda. ¹⁴ Barib̄lra ebuḏa jaraya m̄la dai drōā naēnabemarā Ācōrēda ijā ḥlda. M̄lra O Djiwidira abeḏa āi ḥlda barib̄lra m̄la Ācōrē leyra, Ācōrēneba beḏeabadaba ḥlpeḏada sida jūma ijā ḥla. ¹⁵ M̄la cawa ḥla beuḏarāra Ācōrēba jūma l̄rēbabida: dji jipa beada, dji cadjiruarā sida.† Za m̄l

* 24:8 Griego beḏeade ḶC̄L̄L̄ cartade beḏea corcheteḏe ḥlra neéa. † 24:15 Daniel 12:2.

bié jara panla biða mañra cawa panla. ¹⁶ Mañ carea mña ne jũmada obaria Ācõrē quĩrãpita, ëberãrã quĩrãpita biða jipa nĩbai carea.

¹⁷ Mñ Jerusaleñneba ãyã wãnara poa zocãrã ðla. Mama nĩbapeda mñ purudebemarã dji ne neé quedeá itea paratada diađe zesia. Idjaba Ācõrëa animarãda babue diađe zesia. ¹⁸⁻¹⁹ Mañda Ācõrë de dromane o ðasia. Mamaa wãside idji quĩrãpita bia ðasia. Mañne ãcãrã judiorã Asiadebemaba mñra unusidãa, baribãrã ëberã powua nĩbaé basía idjaba ëberãrãra quĩrãbigaé basía. Mñ unupeðadãba mñda bié jara quĩrã panla, ãdjidãrã quĩrãpita zedida panla. ²⁰ Mãwãéãrã za duãrãba jaradida panla cãrë cadjiruada unusidãda dji dromarã quĩrãpita mñ edesidãde. ²¹ Ababe poya jaradã mña nãwã jĩgua jarasida: idi bãrãba mñra bié jara panla beuðarãrã ãrëbaðida jã ðla carea.–†

²² Peliba O Djiwididebemada bio cawa ðasia. Baribãrã ara mañda Paulora cawa oé basía. Ātebãrã jarasia:

–Sordaorã boro Lisia zebãrãde mña bãrã nẽbãrãra cawa oya.–

²³ Mañbe idjia sordaorã boroa Paulora wagabisia, baribãrã jarasia Pauloba o quĩrã ðãra idu obimãrëã. Idjaba iduaribisia Paulo ume dji biarãba idjira carebađe zedãmãrëã.

²⁴ Mãwãnacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Mañ wërãra judio basía. [§] Mañne Peliba Paulora trãsia idjia Jesucrito jãninebema beða ðãda ãrã carea. ²⁵ Mãwã ðãde Pauloba dadji jipa nĩbaidebemada, cacua jipa erobaidebemada, Ācõrëba cawa oi ewari zeidebema

† 24:21 Hecho 23:6. § 24:24 Mañ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basía. Dji djabara Agripa Umébema basía. Hecho 25:13.

sida bedeasia. Peliba maŋgɫɛbema ūrīside ne wayapeɗa nāwā jarasia:

–Jālbe wādua. Mā bari ɓɓɗe wayacusa ɓɓra trɫya.–

²⁶ Peliba crīcha ɓasia Pauloba idjía paratada diaida ēɗɾɫ ɓɓmārēã. Mañ carea ara caɗɾɫɫɫ Paulora trɫɓadja idji ume bedeai carea. ²⁷ Poa umé baɗacarea Pelira dji boro ɓaɗada ēɗɾɫɫɫ. Mañbe Porcio Pestoda dji boroda ɓesia. Baribɓɓɓ Peli ēɗɾɫɫɫɫɫɫ judiorã ume bia ɓe quĩrĩã ɓasia. Mañ carea Paulora preso ɓesia.

25

Paulo Pesto quĩrãpita ɓaɗa

¹ Dji boro ɓeɗacarea Pestora Cesarea purude jũesia. Ewari ūbea ɓapeɗa Jerusaleñnaa wāsia.* ²⁻³ Mama sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã biɗa Pestoa Pauloda bié jarasiɗaa. Ādjirãba Pestoa bedeɗa djuburi-asidã Paulora Jerusaleñnaa enebimārēã. Māwā jarasiɗaa Paulora ota cawaéne beaɗida crīcha panɓ bērã. ⁴ Baribɓɓɓ Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso ɓɓɓ. Māra dārãéne mamaa wāya. ⁵ Mañ bērã bārã dji dromaara ɓeara mā ume Cesareadaa wānida panɓɓ. Mañ ēberãba baridua caɗjiruada osibɓɓɓ, mamabɓɓɓ bārãba jaraɗida panɓɓ.–

⁶ Pestora Jerusaleñne ocho wa die ewari ɓasica ɓɓɓ. Mañbeɓɓɓ Cesareadaa wāsia. Nurēma cawa obada deɗe chũmepeɗa Paulora enebisia. ⁷ Paulo enesidãɗe judiorã Jerusaleñneba zepedaɗaba idjira jūrã edasiɗaa. Mañne jarasiɗaa idjia caɗjirua dromada zocārã osida, baribɓɓɓ poya cawabiɗaé basía ādjia jara panɓɓra wārãɗa. ⁸ Mañne Paulora ara idjiare bedeasia:

* ^{25:1} Mañ Pestora Judeaɗebema boro basía poa 60ɗeba aɓa 62ɗaa.

–M̄la ni aḅaλ cadjiruada oé ɓla. Judiorã leyra igaraé ɓla, Ācōrē de dromara bié ɓlé basía idjaba Romanebema boro sida igaraé ɓla.–

⁹ Baribλλ Pestora judiorã ume bia ɓe quĩrĩã ɓλ bēřã Paulo a iwidiisia:

–ǰBλra Jerusaleñnaa wã quĩrĩã ɓλca m̄la jãma cawa omãrēã?–

¹⁰ Mañne Pauloba panusia:

–M̄ra nama Romanebema boroba ɓλda cawa obari quĩrãpita ɓla. Namabλλ ɓla m̄ra cawa oida ɓla. Bλa bio cawa ɓla m̄la judiorãra bié oé ɓλda. ¹¹ M̄la cadjiruada osibλλ, ɓla m̄ra beaida ɓla. M̄ra beacara ɓλada aéa. Baribλλ nañ ēberãrãba m̄ bié jara panλra wãrãé bēřã ni aḅaλba m̄ra ādji jλwade ɓλcara ɓla. Mañ bēřã m̄la quĩrĩã ɓla Romanebema borobλλ m̄ra cawa oida.–

¹² Mañne Pestora idjía crĩcha diabadarã ume bedeapeḁa Paulo a jarasia:

–Bλa quĩrĩã ɓla Romanebema boroba ɓλra cawa oida. Mãwã baibλλ, idjimaa diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeada

¹³ Mãwãnacarea judiorã boro Agripada idji djabawēřã Berenice ume Cesareadaa Pesto aλde wāsidaa.† ¹⁴ Ādjira mama dãrã panλ bēřã Pestoba Agripaa Pauloḁebemada nãwã jarasia:

–Peliba aḅa preso amenada nama ɓla. ¹⁵ M̄ Jerusaleñnaa wã ɓaside sacerdote bororãba, judiorã dji dromarã bida mañ ēberãnebemada bié bedeapeḁa jarasidaa idjira beamãrēã. ¹⁶ M̄la ādjirãa jarasia aḅaλda idji bié jara ɓea quĩrãpita ara idjiare poya bedeaeḁbλλ, romanorãba

† 25:13 Agripa. Mañ ēberãra Herode Agripa dji Nabema abada warra basía. Hecho 12:1-23. Berenice. Mañ wēřãra Pesto quima Drusila djabawēřã basía. Hecho 24:24.

beadacada. ¹⁷ Mañ carea judiorãra namaa zesidaa. Ādji jũẽpedaada nurẽma m̃ra cawa obada dede chũmepeada mañ eberãra enebisia. ¹⁸ Baribɾɾɩ idji bié jara panɾba jaradaé basia idjia cadjiruara osida m̃la crĩcha baada quĩrãca. ¹⁹ Āteɾɾɩ idjira bié jara panasidaa ādjia iã panɾ awara jaradia ɸɩ carea idjaba eberã Jesu abada carea. Mañgɾɾa beudamĩna Pauloba jara ɸla zocai ɸɩda. ²⁰ M̃la cawaé besia sãwã oida. Mañ carea m̃la Paulo a iwĩdisia Jerusaleãnaa wã quĩrã ɸɩ cawaya mama cawa oi carea. ²¹ Baribɾɾɩ idjia quĩrã basia Romanebema borobɾɾɩ idjira cawa oida. Mañ bẽrã m̃la idjira nama preso ɸɩlbisia aba dji boromaa diabueɾɾɩdaa.-

²² Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

-M̃la mañ eberã beadeada ũrĩ quĩrã ɸla.-

Pestoba jarasia:

-Nubɾɾɩ bla ũrĩa.-

Paulo Agripa quĩrãpita beadeada

²³ Nurẽma Agripara Berenice ume eada wãsidade ebuda basia ādjira dji dromarãda. Mañne sordaorã bororãda, puruɾebema dji dromarã sida eada errubusibasidaa. Mañbe Pestoba Paulora enebisia. ²⁴ Pestoba jarasia:

-Judiorã boro Agripa idjaba jũma eberãrã nama dai ume ābaa dji jɾe duanɩ, za ɸɩ eberã bãrã quĩrãpita ɸɩra jũma judiorãba Jerusaleãne, nañ Cesareade bida bié jara panɩa. Ādjirãba m̃la ɸia jara panasidaa idjira beamãrẽ.

²⁵ Baribɾɾɩ m̃lmaarã ni cãrẽ cadjiruara oé ɸla idji beadi carea. Mañne idjia iwĩdisia Romanebema boroba cawa omãrẽ. Mañ bẽrã m̃la idjira Romanaa diabuei carea ɸla.

²⁶⁻²⁷ Idjia cadjiruua oɸara dadjirã boroba cawamãrẽ m̃la cartade ebuda ɸɩlida ɸla. Baribɾɾɩ cãrẽda ɸɩlida neé ɸla. M̃lmaarã ni cãrẽ sida ɸlẽbɾɾɩ crĩcha neé ɸɩ quĩrãca diabueya. Mañ carea idjira bãrã quĩrãpita enebisia. Judiorã

boro Agripa, m̄la quĩrĩã ɓla ɓlabɓɓa biara ũrĩda. M̄wã b̄rãba idjĩa bio iwĩdĩpẽdaɗacarea m̄la dadjĩrã boro itea idjĩa cadjĩrua oɗada poya cawa ɓlɓɓɓɓa.–

26

¹ Mālbe Agripaba Pauloja jarasia:

–Ara ɓɗdjĩare idu beɗeabiya.–

Ara māɗda Paulora jɓwa wapeɗa beɗeasia:

² –M̄l boro Agripa, m̄lra ɓɓɓɓɓa ɓla idi ɓɓ quĩrãpita ara m̄ɗdjĩare beɗeai b̄rã. M̄la cawabiya judiorãba bié jara panɓmĩna m̄lra beɗeade ɓɓɓɓɓa. ³ ɓla bio cawa ɓla dadji judiorãra sãwã ɓeabarida idjãba cãrẽ cãrẽã caicayabadada. Māl b̄rã beɗeai djuburiaya m̄l beɗeara s̄ẽẽ ũrĩmãrẽã.

⁴ Jũma judiorãba cawa panɓa m̄lra cũdraɗa sãwã ɓasida m̄l druade idjãba Jerusalēne biɗa. ⁵ ãdjĩrãba cawa panɓa m̄lra pariseoda. Bariduaba māɗda ɓɓ quĩrãpita jara quĩrĩã ɓɓɓɓɓa jaraida ɓla. ɓla cawa ɓla judiorã ley ījã oɗi carea pariseorãba quĩrãcuitaara obadada.

⁶ Baribɓɓa ãcõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa diai jaraɗada jãã ɓɓ carea iɗira ãdjĩrãba m̄lra bié jara panɓa. ⁷⁻⁸ Wãrãda jũma Israel doce warrarãneba yõpẽdaɗarãba ījã panɓa ãcõrẽba dadjĩrãra ãrẽbabida. Māl carea dadjĩrãba ãsa, diamasi biɗa ãcõrẽba bia beɗeabadaa. M̄l boro Agripa, māl ījã ɓɓ carea dewara judiorãba m̄lra bié jara panɓa.–

Mālne Pauloba judiorã mama ɓearãa jarasia:

–ãcõrẽba dadjĩrãra ãrẽbabida ījã panɓɓɓɓa çcãrẽ cãrẽã ījãnaé panɓ idjĩa beu ɓaɗada aɓa ãrẽbabisida?–

M̄wã jarapeɗa Agripaa n̄ɓɓɓɓa:

⁹ –M̄la naẽna crĩcha ɓasia ne jũmada oida ɓɓda ẽberãrãba Jesu Nazaredebemara ījãrãnamãrẽã. ¹⁰ M̄la

Jerusaleñne wārāda māwā osia. Sacerdote bororāba ādji trl̄neba m̄lā idu Jesu ijā beara zocārā preso ɛlbisidaa. Idjaba mañ ēberārā beabisidaade m̄lā bida bia ɛlada asia.*
¹¹ Judiorā dji jarebada deza m̄lā ādjirāra cawa obibadjia. Ɂarima zocārā ādjirāa Jesudebemada ogo bié bedeabisia. M̄lra ādjirā ume bio quirū ɛada bērā drua āibema purude bida bié oi carea ēpēbadjia.

¹² Ewari aba sacerdote bororāba m̄lra Damasco purada diabuesidaa ādji trl̄neba Jesu ijā beara preso jidacuamārēā. ¹³ Baribɛɛɛ, m̄l boro, umatipa ode nīne uruada l̄mādau cāyābara dorrodorroara ɛada unusia. Mañ uruaba m̄lra, m̄l ume nīna sida bajāneba jlr̄ā tēusia. ¹⁴ Jūma dairāra egode ɛaesidaa. Mañne m̄lā bedeada ūr̄isia. Mañ bedeaba m̄lā hebreode nāwā jarasia: “Saulo, Saulo, Ɂcārē cārēā m̄lra bié oi carea ēpē ɛɛ? Ara bɛduba puabɛɛɛ cūmia l̄r̄l̄ tɛgabɛɛɛ quirāca.” ¹⁵ Mañne m̄lā iw̄iēisia: “M̄l boro, Ɂɛara cai?” M̄l Boroba panusia: “M̄lra Jesua. Ɂɛa bié oi carea ēpē ɛlra m̄lā. ¹⁶ Baribɛɛɛ piradr̄dua. Ara m̄lā b̄lā unubisia m̄l nezocada ɛɛi carea. Ɂɛa ununada idjaba m̄lā unubi sida bedeaida ɛɛa.† ¹⁷⁻¹⁸ M̄lā ɛlra ɛɛ ēberārā jɛwadebemada idjaba judiorāē jɛwadebemada ēdr̄ɛɛɛ edaya. M̄lā ɛlra judiorāē-maa diabueya m̄l wārā bedeara cawadamārēā.‡ Mañ bērā pāimane duananada l̄naane nībaɛia. Diauru jɛwadebemada ēdr̄ɛɛɛɛ Ȧcōrēmaa zedia. M̄l ijāɛɛɛ carea ādjia cadjirua opedadara Ȧcōrēba quirādoaya. Idjaba Ȧcōrēba ādjirāra ɛɛɛ idjia edada purudebemarāda ɛadamārēā.”

* 26:10 Hecho 8:1-3. † 26:16 Ɂɛa ununada. Griego bedeade Ȧɛɛɛ cartade ɛɛ ɛɛa: “Ɂɛa m̄lneba ununada.” ‡ 26:17-18 M̄l wārā bedeara cawadamārēā. Griego bedeade ɛɛ ɛɛa: “Ȧdjirā daura ogadamārēā.”

19 Mā boro Agripa, Jesuba mañ ewaride mġa jarađara jūma ijā osia. § 20 Mġa naārā Damasco purudebemarāa jarasia ādjia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwānacarea Jerusaleñ purude, jūma Judea druade, idjaba judiorāéma biđa abarida jarasia. Jūmarāa jarasia bia o panġneba unubiđida panġda ādjia cadjirua opeđadara wārāda igarasidada. 21 Mañ careabġġ judiorāba mġra Ācōrē de dromane jidadapeda bea quĩrāsidaa. 22 Baribġġ Ācōrēba mañ ewarideba ġtaa careba ħġ bērā mġa dji dromarāa, dji dromarāéa biđa wadibiđa Jesudebemada beđe ħġ. Ācōrēneba beđeabadaba, Moise biđa cārēda sāwāida jarasidaa. Mañdġġ mġa jara ħġ. 23 Ādjirāba jarabadjidaa Ācōrēba ēdġġ edabari diai jarađara bia mĩgaida ħasida idjaba beuđarānebemada naārā ġrēbaida ħasida ġnaa dadjirā ēdġġidebemada judiorāa, judiorāéa biđa jarai carea. –*

24 Paulo ba māwā idjiare beđe ħġde Pestoba jĩgua jarasia:

–Paulo, bġra quĩrāé ħġ. Bġa jūmawāyā carta cawa ħġdeba quĩrāé ħesia. –

25 Baribġġ Paulo ba jarasia:

–Dji droma Pesto, mġra dji quĩrā bġaa. Mġa jara ħġra wārā bērā aride ħġ. 26 Mā boro Agripaba mañnebemada cawa ħġ. Mañ bērā mġra idji quĩrāpita ne wayaa neé beđe ħġ. Mġmaarā idjia Jesu māwānara jūma cawa ħġa jūmarāba ebuđa nēbġġbada bērā. 27 Mā boro Agripa, Ācōrēneba beđeabadaba mañnebema ħġpedadara ħġba ijā ħġca? Mġa cawa ħġa bġa ijā ħġda. –

28 Agripaba Paulo ba jarasia:

§ 26:19 Jesuba mañ ewaride mġa jarađara. Griego beđeade ħġ ħġa: “Cāĩmocara quĩrāca ununara.” * 26:23 Isaía 42:6-7; 49:6.

-¿Bla ara naŕda mŕa Critora ŕjābica?-†

²⁹ Paulo ba jarasia:

-Mŕa Ācōrēa iwidi bla dārāēne wa dārābŕŕŕde biēa bŕra idjaba jūma za mŕ beēa ŕrī duanŕ siēa mŕ quīrāca beadamārēā, baribŕŕŕ naŕ carena neē.-

³⁰ Māwā jaradacarea Agripara, Pestora, Berenicera, jūma mama chūmea siēa piradrŕsiēaa. ³¹ Dajadaa wānapeda ādjirāza jara duanasidāa:

-Jāŕ ēberāba cadjirua oē bla idji beādi carea wa preso bŕŕdi carea.-

³² Maŕne Agripaba Pestoa jarasia:

-Romanebema boroba cawa omārēā naŕ ēberāba iwidiēāēbara, bla idjira roya ēdrŕ bŕcasia.-

27

Paulo Roma puruēaa wāna

¹ Maŕ ewaride dji boroba jarasia dairāra Italia druaēaa wānida panŕda. Maŕ bērā Paulora, dewara preso bea siēa Julio jŕwaēda bŕsia. Maŕ Juliora sordaorā Augusto abadaēbema dji boro basía. ² Maŕbe dairāra barco Adramitio puruēbemane badoēpeda wāsidaa. Maŕ barcora Asia druaē puruza wābŕŕŕ basía. Djaba Aristarco Macedonia druaēbemada dairā ume wāsia. Idjira Tesalonica puruēbema basía.

³ Nurēma Sidoŕ puruē wibarisidaa. Maŕne Julioba biaēba Paulora idji biarāmaa idu wābisia idjia neē bŕra diaēdamārēā. ⁴ Maŕbe Sidoŕneba wānane nāŕrāra minijīchia puá nūmŕ bērā Chipre morro idjaba Asia ēsi wāsidaa. ⁵ Cilicia drua quīrāpe idjaba Panpilia quīrāpe auēu tŕdapeda Liciābema puru Mirāde wibarisidaa.

† 26:28 Griego beēade maŕba idjaba jara bla: “Bla mŕa berara crīchabisia Crito ēberā baida.”

⁶ Mama sordaorã boroba dewara barco Alejandría purudebemada unusia. Mañ barcora Italia druadaa wãbl̄a basía. Daira idji ume mañ barcode badodapeda wãsidaa.

⁷ Ewari zocãrã nãürã carea pĩãca wãsidaa. Gnido quĩrãpe jũẽne wãni carea bia mĩgasidaa. Wadi nãürãra mini-jĩchia puá nũm̄a bẽrã Creta morro icawa p̄rr̄aga wãsidaa Salmoñ amia quĩrãpe. ⁸ Pusa icawa bia mĩga wãbl̄adada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jũẽne wãsidaa.

⁹ Bio dãrãbl̄ada bẽrã judiorã ne cođaca ewari dromada wãsia. Mañ ewarideba ãtaa pusade wãida minijĩchia ðabaria.* Mañ carea Pauloba dji bororãa jarasia nocođaa wãrãnamãrẽã. ¹⁰ Nãwã jarasia:

–Achirã, m̄la cawa ðla nawena wãnib̄l̄a minijĩchiađe wãnida. Barcora ãrĩya. Bãrãba edeb̄ada sida jũma aduadia.† Mañ awara dadjirã sida zocãrã quininia.–

¹¹ Barib̄l̄a sordaorã boroba Paulo bedeã cãyãbara barco djibari bedeãda, barco perat̄bari bedeã sida ijãsia.

¹² Doiđaađe panani carea mañ Necai Wibaribadara bié ðasia. Mañ bẽrã zocãrãba crĩchasidaa biara ðada Penice puruđaa wãnida aba doiđaa jõbl̄ađaa. Mañ puru sida Creta morrođe ðla. Mama nãürãra mãcua puáca bẽrã pusara tuma ðabaria.‡

* ^{27:9} Mañ ewari dromara Æcõrẽba cadjirua quĩrãdoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zeb̄l̄a za septiembre jedecode ðabaria. Septiembrede, octubrede bida pusade wãida minijĩchiaara ðla. Idjaba noviembredeba aba febrerodaa wãnaca basía, jũmawãya minijĩchia ða bẽrã.

† ^{27:10} Mañ barco Alejandríadebemane trigoda waib̄la edebadjidã Romanaa. ‡ ^{27:12} Mama nãürãra mãcua puáca bẽrã pusara tuma ðabaria. Griego bedeãde ðl̄ ðla “mama l̄ba ãmãdau ðabariare unubadaa.” Æcl̄a traduccioñne ãmãdau ðabariare cãyãbara “ãmãdau odjabariare” ðl̄ ðla.

Nāūrā cadjiruaba barco āyā edeēda

¹³ Maļne nāūrāda jλwa aclareba ariede puá nūmesia. Maļ carea λmādau bæbariare bia wānida crīchasiāda. Ancla jira edeēpeēda Creta icawa wāsidaa. ¹⁴ Baribλrλ dārāēne nāūrā cadjirua Euroclidoλ abadada jλwa araareba dji cābāyā tλ nūmesia. ¹⁵ Maļba barcora āyā edesia. Barco quēbλra poya araa bλdāé bērā nāūrāa idu edebisiāda. ¹⁶ Morro zaque Clauda abada ābudecare wāsidaē nāūrāra maārī tumasia.[§] Maļne jāba zaque ādauare ūmλda barcode eēda poya bλdāé pananapeēda eēda bλsiāda. ¹⁷ Jāba zaque eēda bλpeēdācarea barcora sogaba bio bλrasiāda ārīrāmārēā. Maļne waya panasidaa Sirte ībλde poade wānida. Maļ carea barcode wua λtλ jira bλbadada eēda bλdapeēda idu nāūrāa edebisiāda.* ¹⁸ Nurēma nāūrāra wadibiēda dji cābāyā puá nūmasia. Maļ carea barcode traja panλba netata edebλdada daiēdu bātacuasiāda barcora wēsaara ūmemārēā. ¹⁹ Nāūrāra wadibiēda dji cābāyā puá nūmλ bērā, ewari ūbeade ara ādji jλwaba netata barcodebema dji zλgλa beada daiēdu bātacuasiāda. ²⁰ Māwā panλne ewari zocārā λmādau, chīdau sīda ununaé panasidaa. Maļ ewari cadjiruade wadi panλ bērā dairāba crīchasiāda ēdrλdāēda.

²¹ Zocārā ewari ne coēdāé duanasiāda. Maļ bērā Paulora dji bororā ēsi nūmepēda jarasia:

–Achirā, mλa bārāa jarasia Cretadeba wārānamārēā. Mλ beēda iļāpeēdābāra naļ minijīchiaēde duananaé bacasia idjāba ne aduādāé bacasia. ²² Baribλrλ sopuarānada. Naļ barcora jūma ārīmīna ni abλda beuēdāē. ²³ Mλra Ācōrēnea. Idjida iļā bλa. Iēdi diamasi ara maļ

[§] 27:16 Maļ Claudara idjāba Cauda trλ jarabadaa. * 27:17 Barcode wua λtaa jira bλbadada. Griego beēde maļra ebuda bλēā.

Ācōrēba idji nezoca bajānebemada m̄lmaa diabuesia.
²⁴ Maļgλba m̄la jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. Βλα Romanebema boro quīrāpita bedeaida θλα. Βλ carea Ācōrēba jūmarā naļ barcođe wābλdara idu quinibiéa.”
²⁵ Maļ carea, achirā, sopuarānadia. M̄la ijā θla Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba m̄la jarađa quīrāca.
²⁶ Baribλλ baridua morrođe poađe wānida panλa.–

Barco ārīna

²⁷ Domia umé babλλađe diamasi wađi nāūrāra dji cābāyā puá nūmasia. Maļba Adria pusade awacārī basidaa. Ariquētra babλλađe barcođe trajabadaba crīchasiđaa ējūā caita jūēbλdada. ²⁸ Pusa nābuada zasiđade veinte braza θasia. Wagabe wābλdade wayacusa zasiđaa. Maļne quince braza θasia. ²⁹ Mōgarađaa tēūne wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādauare θatabuesidaa. Maļbe bio daupera duanλba isabe ānadrλida quīrīā panasiđaa.† ³⁰ Māwā panλne barcođe trajabadara barcođeba chupea ēdrλeđida crīchasiđaa. Maļ bērā jāba zaquera doeđa θλsiđaa ancla nocoarebemada doeđa θλbλda quīrāca. ³¹ Baribλλ Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorāa biđa jarasia:

–Jāļgλrāda barcođe panenaéβλλ bārāra poya ēdrλađe.–

³² Maļ carea sordaorāba jāba zaque jλ θλ jλcarara tλtasiđaa. Ara maļda jāba zaquera pusaba edesia.

³³ Āsabođe Pauloba jūmarāda ne cođamārēā jarasia:

–Dadji sāwānida adua panλ bērā domia umé bārāra ne cođaé panλa. ³⁴ M̄la bedeā djuburiaya ne cođamārēā.

† ^{27:29} Isabe ānadrλida quīrīā panasiđaa. Griego bedeade maļ bedeaba idjaba jara θla ādji ācōrērāa iwidiđiđada isabe ānadrλmārēā.

Māwā cacua λβλα βeadia poya ēdrλdi carea. Ni abalda cārē sida sāwānaéa.–‡

³⁵ Māwā jarapeða Pauloba paλda jλwade edapeða jūmarā quīrāpita Ācōrēa bia βada asia. Maλbe cōrācuapeða cosia. ³⁶ Maλ unubλdade jūmarāda sobiadapeða ne cosidaa. ³⁷ Dairāra barcode 276 panasidaa. § ³⁸ Ādjirā jāwūānapeda trigoda pusade βatacuasidaa barcora wēsaara ūmemārēā.

³⁹ Ānadraside ādjirāba ējūāda unusidaa baribλλ cawadaé basía sāma panλda. Maλ ējūāne jogaoda βasia īβλ bara βada. Crīchasiadaa poyadibλλ, barcora mama poabiēda. ⁴⁰ Maλ bērā ancla jλcarara tλcuadapeða pusade jūma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea dji peratλbari jλ βadada ērāsidaa. Maλbe nocoarebema wua λtλ jira βλbadara euβarisidaa nāūrāba īβléaa edemārēā. ⁴¹ Baribλλ barco quēβλra īchitade poa nūmepeda poya nocoda wāé basía. Māwā βade pusaba jīāwē nūmλba barco ādaura ārī wāsia.

⁴² Maλne sordaorāba preso βeara beadida crīchasiadaa doyaa ū wānapeda mīrū wārānamārēā. ⁴³ Baribλλ sordaorā boroba Paulora ēdrλ βλ quīrīā βasia. Maλ bērā idu quenabié basía, āteβλλ jūma dji ūbi cawa βeada nāārā daiēu tēūbicuasidaa doyaa wānamārēā. ⁴⁴ Waabemara bacurude wa barcode ne βeada λrλ wābisia. Māwā jūmarāda drua bia jūēsidaa.

28

Malta morrode duanana

¹ Drua jūēpedadacarea dairāba cawasidaa maλ morroro Malta abadada. ² Mamabemarāba dairāra bio bia

‡ ^{27:34} Ni abalda cārē sida sāwānaéa. Griego bedeade βλ βλa: “Bārā buðara ni aba bida aduaéa.” § ^{27:37} 276. Griego bedeade λcλλ cartade 76 βλ βλa.

edasiċaa. Cue ze nūmλ bēřā idjaċa cūrāsa nūmλ bēřā ādjirāba tλbλda cajērānapeda coa nūmλsiċaa. Małbe dairāa jarasiċaa tλbλ cāne zedamārēā. ³ Pauloba bacuru pōāsada jλrλ pepeda tλbλ uruaċaa ģatacua ģasia. Małne jłwłrłā carea dama arada ēdrλsia. Małba Paulo jλwade ca jira ģesia. ⁴ Mał damaba Paulo jλwade ca jira ģλ unusiċade morroċebemārāba ara ādjiduba jara duanesia: “jłā ēberāra mīā beaċaa! Pusaċeba ēdrλdamīna dadji ācōrēwērā Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai ģabiēā.”

⁵ Małne Pauloba damara tλbλċaa jīāpetatasia. Idjira cārē siċa sāwāē basía. ⁶ Jūmarāba aċλ duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawaēne beui cawaya, baribλrλ māwā dārā aċλ panλne Paulora ni maārī biċa biē ģeē basía. Mał bēřā ādjirāba dewara crīċhada edaċapeda jarasiċaa Paulora ācōrēda.

⁷ Mał morroċe dji borora Publio abadjiċaa. Mał Publioba dairā duanλ caita ējūāda eroċasia. Idjia dairāra idji dede ewari ūbea bio bia edasia. ⁸ Māwā panλne Publio zezara amine ģλ bēřā idjaċa cλwa nūmλ bēřā cλċade ģasia. Małne Pauloba idjira aċλde wāsia. Ācōrēa iwiċiċepeda idji jλwara łrł ģλpeda biabisia. ⁹ Mał carea dewararā cacua biē ģeada zedapeda Pauloba biabisia. ¹⁰ Mał ēberārāba dairāra dji dromarā quīrāca bia osiċaa. Wayacusa barcoċe ģadosiċade daiba neē pananara ādjirāba jūma diasiaċaa.

Romane jūēpedaċa

¹¹ Malta morroċe dewara barco Alejandriāċebemada ģasia. Doiċaa bēřā mał barcora āyā wāē ģasia. Jedeco ūbea baċacarea dairāra mał barcoċe wāsiaċaa. Dji

barco quēbade ādji ācōrē zaca beada umé o erobasía: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.*

¹² Wābadae Siracusa purude wibarisídaa. Ewari ūbea mama panasídaa. ¹³ Mama lba pusa icawa wānane Regio purude wibarisídaa. Nurēma wānane nāūrāra ādauareba tλ nūmλ bērā ewari uméne Puteoli purude jūēsídaa. ¹⁴ Mama dairāba djabarāda λcλrλ unusídaa. Ādjirāba dairāa jarasídaa ādji ume domia aba pananamārēā.

Mama lba Roma puruđaa jirūba wāsídaa. ¹⁵ Djabarā Romanebemaba dai wābada ūrísidade audiabariđe zesídaa. λcλrλda Apio puruđaa zesídaa idjaba λcλrλda Tres Taberna puruđaa zesídaa. Pauloba ādjirā unusiđe Ācōrēa bia bedeasia. Ādjirā carea bλsrídaasia. ¹⁶ Romane jūēpedađacarea sordaorā boroba preso beara idji boroa diasia.† Idjia Paulora iduba bebisia. Sordaoda ababe bλsia idji waga bamārēā.

Pauloba Romane bea judiorāa jarađa

¹⁷ Ewari ūbea bađacarea Pauloba judiorā dji droma bea Romanebemada trλbisia. Jūma ābaa dji jλresidade Pauloba jarasia:

–Djabarā, mλra Jerusaleλneba preso enesídaa. Judiorāra bié oé basia. Idjaba dadji drōā naēnabemaba obada sida bié bedeae basia. Māwāmīna judiorāba mλra jidađapeda romanorā jλwaeda bλsídaa. ¹⁸ Romanorāba mλa bio iwídisidade cawasídaa mλra beacara panlda cadjirua oé bλ bērā. Maλne mλra ēdrλ bλ quĩrīā panasídaa. ¹⁹ Baribλrλ judiorāba maλgλra bia ūrīnaé basía. Maλ carea

* ^{28:11} λcλrλ traduccioāne “Dioscuros” bλ bλa. Maλba jara bλa maλ umébema ācōrēda mĩguiso basida. Maλ ewariđe ēberārāba ādji ācōrēda barco quēbade obadjídaa. † ^{28:16} Preso beara idji boroa diasia. Griego bedeade λcλrλ cartade maλra neéa.

Māwā ðeadaébara ãdjirãba unucasiðaa, ùrĩcasiðaa idjaba soðeba cawacasiðaa.

Mañbe mñ ïjãnapeda mña ãdjirãra biabicasia. §

²⁸ Jãñbe cawaðadua: ãcõrẽba dadji êðrλ edaiðebema jara ðeara judiorãémaa diabueya. ãdjirãbλrλ bia ùrĩnia.–

²⁹ Pauloba māwã jarasiðe judiorãra ãduða caicaya du-anλda ãyã wãbλrλsiðaa.*

³⁰ Mãwãnacarea Paulora poa umé Romane ðasia. Idji ðλ debari paratada djibaría diabadjia. Idji acλðe wãbλðara jũma bia edabadjia. ³¹ Idjia beðeabadjia ãcõrẽba êberãã pe eroððebemada idjaba dadji Boro Jesucritodebemada ebuda jaradiabadjia. Mañne ni aðalba mñã sãnaca basía.

§ 28:27 Isaía 6:9-10. * 28:29 Griego beðeade ãcλrλ cartade mañ versículora neéa.

Ãcõrẽ Bedea

New Testament in Emberá, Northern (PM:emp:Emberá, Northern)
copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Emberá, Northern

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Emberá, Northern

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-23
